BUDAVÁRI
ÖNKORMÁNYZAT

Előterjesztés
Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének
2026. november 19-i rendes ülésére
a Helyi Esélyegyenlőségi Program (2024-2029) felülvizsgálatára és módosítására

A képviselő-testületi ülés formája:	nyilvános ülésen tárgyalandó
Elfogadásához szükséges többség:	egyszerű többség
Az előterjesztést előzetesen tárgyalja:	Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Bizottság

1. ELŐTERJESZTÉS

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.), valamint a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) határozza meg a Helyi Esélyegyenlőségi Program (a továbbiakban: HEP) elkészítésének szempontjait és eljárását, a HEP felülvizsgálatának módját, és az elkészítésében részt vevőkkel szembeni követelményekre vonatkozó részletes szabályokat.

Az Ebktv. 31. § (1) bekezdése szerint a főváros kerületeinek önkormányzata ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése alapján a helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékossággal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot az e törvény és a felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott szempontok és eljárásrend, valamint azok figyelembevételével a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által, az általa vezetett minisztérium honlapján közzétett módszertani útmutató alapján kell elkészíteni.

Az Ebktv. 31. § (3) bekezdésében meghatározottak szerint a helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani
a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat által készített helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll. A Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése szerint a helyzetelemzésben meg kell határozni a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékossággal élők teljes lakossághoz viszonyított képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási, egészségi, szociális és területi mutatóit, az adott település esélyegyenlőtlenségi problémáit. A Korm. rendelet 1. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a települési önkormányzat a helyzetelemzés elkészítése során felhasználja a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok, a település, a többcélú kistérségi társulás, a megye, illetve szükség szerint a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezésére álló nyilvántartások hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra vonatkozó aktuális anonimizált adatait. A Korm. rendelet 1. § (4) bekezdése értelmében az intézkedési tervben meg kell határozni, hogy a helyzetelemzésben feltárt esélyegyenlőségi problémák felszámolása érdekében milyen beavatkozásokra, intézkedésekre van szükség.

A jogszabályi előírások alapján 2024. évben elkészült a következő öt évre (2024-2029) vonatkozó HEP, amelyet Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete a 681/2024. (IX. 26.) önkormányzati határozattal elfogadott.
Az Ebktv. 31. § (4) bekezdésében foglaltak alapján a helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve az Ebktv. 31. § (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.
A Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat vizsgálja felül a helyi esélyegyenlőségi programot. A Korm. rendelet 6. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálatnak ki kell terjednie
a) arra, hogy a helyzetelemzés továbbra is helytálló-e,
b) a lejárt határidejű intézkedések teljesülésére és eredményeinek felmérésére,
c) a módszertani útmutatónak való megfelelőségre.

A Korm. rendelet 6. § (3) bekezdésében foglaltak alapján, ha a felülvizsgálat alapján szükséges, a települési önkormányzat módosítja a helyi esélyegyenlőségi programot, vagy új helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. A Korm. rendelet 6. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálatot a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság által működtetett esélyegyenlőségi mentori hálózat munkatársai segítik.

A HEP felülvizsgálata során a HEP elfogadását követő időszakban történt változások, többek között a 2024. évben elfogadott HEP-ben szereplő támogatási formák esetében a támogatásra

való jogosultság feltételeként meghatározott jövedelemhatárok, az egyes adható támogatások esetében a támogatások módosított összegei Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének a települési támogatásokról szóló 29/2025. (XI. 21.) önkormányzati rendelete szerint aktualizálásra kerültek, a 2026. január 1-jétől bevezetett új pénzbeli és természetbeni támogatások feltüntetésre kerültek a dokumentumban. A HEP elfogadásától eltelt időszakban megvalósított bölcsődei férőhelybővítés kapcsán szerepel a dokumentumban a három mini bölcsőde átadása, továbbá az óvoda szerepe az esélyegyenlőség terén és az elfogadásban, a szupermenza bevezetése, valamint az I. kerületben élő családok, rászorulók és idősek részére az életkörülményeiket javító és segítő támogatásra kiírt pályázati lehetőség is. A HEP a társadalmi partnerség és együttműködés eszközeként a 2026. szeptember 7-én megtartott Helyi Esélyegyenlőségi Fórumon elhangzott egyes javaslatok figyelembevételével került kiegészítésre. A felülvizsgált HEP a jogszabályi rendelkezéseknek és a módszertani útmutatónak megfelelően készült el. A felülvizsgálat elfogadását követően a HEP intézkedési tervet az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer internetes felületén szükséges rögzíteni.

Tájékoztatom a Képviselő-testületet, hogy a döntésnek költségvetési vonzata nincs.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 46. § (1) bekezdése alapján az ülés nyilvános, továbbá az Mötv. 50. §-a alapján levezethető főszabály szerint a képviselő testület egyszerű többséggel szavaz.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés, valamint a felülvizsgált és módosított Helyi Esélyegyenlőségi Program megtárgyalására és elfogadására.

2. DÖNTÉSI JAVASLAT

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete
.../2026. (....) önkormányzati határozata
a Helyi Esélyegyenlőségi Program (2024-2029) felülvizsgálatáról és módosításáról.

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (4) bekezdése, valamint a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálta a 681/2024. (IX. 26.) önkormányzati határozattal elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2024-2029) és annak felülvizsgálata alapján a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (2024-2029) a jelen határozat melléklete szerinti tartalommal módosítja.

Határidő: 2026. november 30.
Felelős: polgármester

3. AZ ELŐTERJESZTÉS MELLÉKLETE

melléklet: Helyi Esélyegyenlőségi Program (2024-2029)

4. AZ ELŐTERJESZTÉS MEGFELELŐSÉGÉRE VONATKOZÓ ALÁÍRÁSOK

Az előterjesztés szakmailag megalapozott:	Az előterjesztés és a döntés költségvetési kihatásainak vizsgálata és megjelenítése megtörtént:	Az előterjesztés törvényességi vizsgálata megtörtént:
Szincsák István irodavezető	Kis Tímea gazdasági igazgató	dr. Bartos Diána Petra aljegyző

Budapest, 2026. november „11”

Az előterjesztés tárgyalásra alkalmas:	Az előterjesztést a Képviselő-testület ülésére benyújtom:
dr. Sölch Gellért jegyző	**Böröcz László** polgármester

Budapest, 2026. november „11”

Helyi Esélyegyenlőségi Program

BUDAPEST I. KERÜLET
BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT

2024-2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 3
A település bemutatása 3
Értékeink, küldetésünk 11
Célok 12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 14
1. Jogszabályi háttér bemutatása 14
2. Stratégiai környezet bemutatása 15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 64
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 102
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 116
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 128
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 135
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 138
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 138
1. A HEP IT részletei 138
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 138
Jövőképünk 142
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 143
3. Megvalósítás 156
3.1 A megvalósítás előkészítése 156
3.2 A megvalósítás folyamata 156
3.3 Monitoring és visszacsatolás 159
3.4 Nyilvánosság 159
3.6 Érvényesülés, módosítás 160
4. Elfogadás módja és dátuma 161

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban *az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról* szóló 2003. évi CXXV. törvény, *a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról* szóló (2021.06.30-án módosított) 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium **„Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" c. dokumentum szerint átdolgozva**, Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Budapest I. kerülete a budai városrész központi fekvésű kerülete, amelyet északon a II. kerület, nyugaton a XII. kerület, délen a XI. kerület, keleten pedig a Duna választ el az V. kerülettől. A kerület öt nagyobb részből áll: Víziváros, Budai várnegyed, Krisztinaváros, Tabán és Gellérthegy.

A Víziváros a Várhegy északi és keleti lejtőit, valamint a Margit körút és a Duna közötti területet foglalja magába. A Budai várnegyed a 13. században épült, és két jól elkülöníthető egységből áll: a polgárvárosból és a királyi palotából. A város történelmében jelentős szerepet játszott, különösen a török uralom alatt, amikor Budát a törökök keleti városeszmény szerint alakították át.

Krisztinaváros a Tabántól a Budai-hegyek keleti nyúlványaiig terjed, és több kisebb részre oszlik, például Belső-Krisztinavárosra és a Nyugati-várlejtőre. A Tabán a Várhegy, a Gellérthegy és a Naphegy lábánál fekszik, míg a Gellérthegy a Budai-hegység része.

Buda történelme szorosan összefonódik a magyar történelemmel. A város a 19. században indult gyors fejlődésnek, különösen a reformkor idején, amikor megépült a Széchenyi lánchíd, az első állandó híd a Dunán, amely összekötötte Pestet és Budát. Pest, Buda és Óbuda 1873-as egyesítésével jött létre Budapest.

A Budai Várnegyed, amely számos történelmi esemény színhelye volt, 1987-ben az UNESCO világörökségi helyszínné vált. A kerület azóta is a magyar történelem és kultúra kiemelkedő emlékhelye, ahol a régi és új építészeti értékek harmonikusan együtt élnek.

Az I. kerület 1873-ban jött létre Budapest megalapításával. 1950-ben nyerte el mai határait. A kerület közigazgatási területe 3,41 km², ahol a népsűrűség kiemelkedően magas. Lakossága 2022-ban 24 094 fő volt, népsűrűsége pedig 7065 fő/km², amivel Budapest negyedik legkisebb területű kerülete. A népesség csökkenése az 1920-as évek gazdasági pangása és a második világháború hatásai következtében kezdődött, és a legnagyobb népesség 1970-ben, 46 631 fővel tetőzött, azonban ezt követően, a 2000-es évek közepéig folyamatos csökkenést mutatott. A kerület

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

népessége továbbra is apad, és 2020-ra végleg 25 000 fő alá esett, ami a demográfiai változások és a lakosság elöregedésének eredménye.

A 2022-es népszámlálás szerint a kerület lakossága 23 685 fő volt ami Budapest népességének 1,4%-át tette ki, és a népsűrűség 6946 fő/km² volt. A lakosok közül 19 355-en vallották magukat magyarnak. A kerület népessége idősebb, a lakosság 25%-a 65 év feletti. Az oktatási szint magas, a diplomások száma jelentős. A lakosság 23,1%-a tartozott valamilyen kisebbséghez, a legnagyobb csoportokat a német, ukrán és roma nemzetiségek alkották. Az elmúlt években az ukrán és kínai közösségek száma nőtt leginkább. A magyar állampolgárságú nemzetiségiek száma 3901 fő volt, míg 1566-an nem rendelkeztek magyar állampolgársággal.

Az 1. számú táblázat alapján a kerület lakónépessége 2017 és 2022 között az alábbiak szerint alakult:[2]

2017-ben a lakosság 25 078 fő volt, amely az alapértékként szolgál, így az évről évre történő változás százalékos arányát nem szükséges számítani. 2018-ban a lakosság száma 25 172 főre emelkedett, ami 0,37%-os növekedést jelentett az előző évhez képest. 2019-ben a növekedés tovább folytatódott, de csupán 0,07%-kal, így a lakosság 25 190 főre nőtt.

2020-ban jelentős csökkenés következett be, a lakosság száma 24 667 főre esett vissza, ami 2,08%-os csökkenést jelentett. 2021-ben a csökkenés tovább folytatódott, bár kisebb ütemben, a lakosság száma 24 277 főre csökkent, ami 1,58%-os csökkenést jelentett. 2022-re a lakosság tovább csökkent 24 094 főre, de a csökkenés üteme mérséklődött, csupán 0,75%-os csökkenést mutatott az előző évhez képest.

Az időszakot tekintve 2017 és 2019 között enyhe növekedés volt tapasztalható, azonban a növekedés üteme évről évre csökkent. 2020-tól kezdődően a lakosság száma csökkenni kezdett, és ez a tendencia 2021-ben és 2022-ben is folytatódott, bár a csökkenés mértéke lassult.

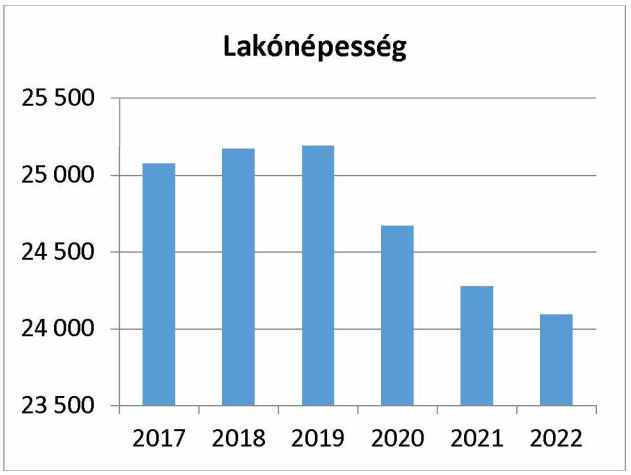
Összefoglalva, 2017 és 2019 között a lakosság kis mértékben növekedett, de 2020-ban jelentős visszaesés következett be. Az ezt követő két évben a csökkenés folytatódott, ám a csökkenés üteme 2022-re mérséklődött, jelezve, hogy a kerület népessége instabil lehet, és hosszú távon demográfiai kihívásokkal szembesülhet.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	25 078	bázis év
2018	25 172	100,37%
2019	25 190	100,07%
2020	24 667	97,92%
2021	24 277	98,42%
2022	24 094	99,25%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

[2] A folyamatok átfogó elemzése érdekében az adatok alapvetően az elmúlt 5 éves időszakra, a 2017 és 2022 közötti évekre terjednek ki.

A 2020. évben megállapítható, hogy az állandó lakosság 56,87%-át nők alkották, vagyis a nők – csekély mértékben - többségben vannak a kerületben. Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása kiegyensúlyozott, kivéve a 65 év feletti csoportot, ahol a nők aránya meghaladja a férfiakét. Az állandó népesség életkor szerinti megoszlása lehetővé teszi az esélyegyenlőség különböző célcsoportjainak azonosítását.

A 2. számú táblázat a kerület állandó népességének korcsoportonkénti megoszlását, valamint a férfiak és nők arányát részletezi. Az összes népesség száma 25 966 fő, amelyből 11 937 fő férfi (445,97%) és 14 029 fő nő (54,03%). Ez alapján látható, hogy a nők aránya jelentősen magasabb, mint a férfiaké.

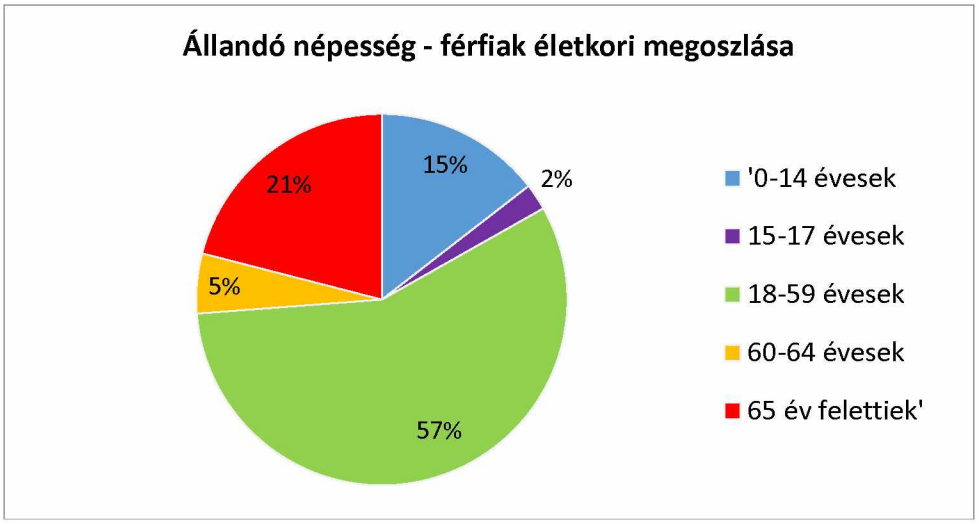
A korcsoportok szerinti megoszlás szerint a 0-2 évesek száma 740 fő, ami a teljes népesség 2,85%-át jelenti. Ezen a területen az arányok kiegyensúlyozottak, de a részletes bontás nem áll rendelkezésre. A 0-14 évesek közül 3 481 fő tartozik ebbe a korcsoportba (férfiak: 1 733, nők: 1 748), ami az össznépesség 13,40%-át teszi ki, és a fiúk és lányok aránya szinte egyenlő. A 15-17 évesek száma 559 fő, ami az össznépesség 3,24%-át jelenti, itt a fiúk aránya (2,15%) némileg magasabb, mint a lányoké (1,09%).

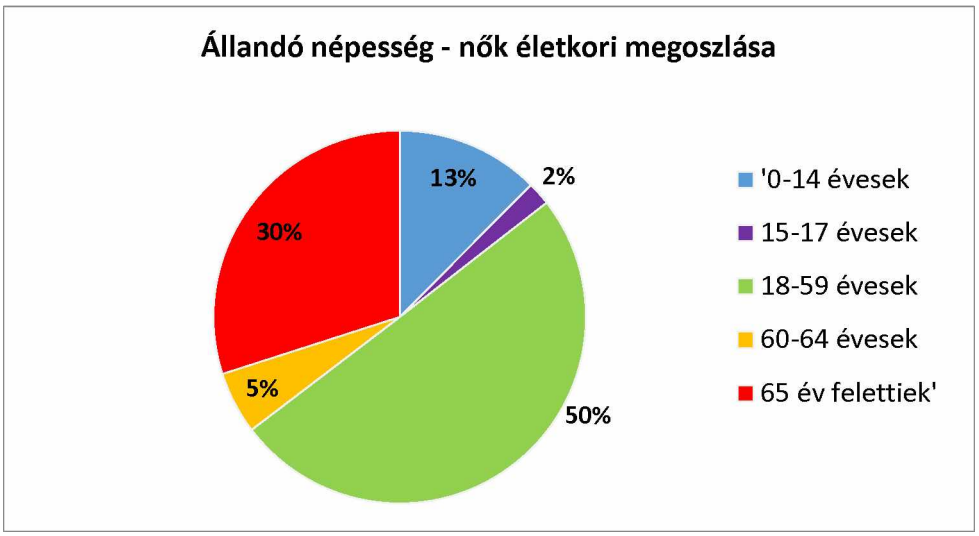
A legnagyobb korcsoport a 2. számú táblázat szerint meghatározott aktív korú népesség, amely 18-59 év között mozog. Ebbe a csoportba 13 838 fő tartozik (férfiak: 6 801, nők: 7 037), ami a teljes népesség 53,29%-át teszi ki. A nők aránya itt (27,10%) szintén magasabb, mint a férfiaké (26,19%). A 60-64 évesek száma 1 381 fő, ami a népesség 5,32%-át jelenti, és ebben a csoportban is több nő (2,92%) van, mint férfi (2,40%).

A legidősebb korcsoport, a 65 év felettiek, 6 707 főt számlál, ami az össznépesség 25,83,19%-át jelenti. A nők aránya itt jelentősen magasabb (16,18%) a férfiakénál (9,65%). A kerület népességében a nők aránya szinte minden korcsoportban dominál, különösen a 65 év felettiek között. Az aktív korú népesség jelentős részesedése mellett a 65 év felettiek magas aránya is az elöregedő népesség problémáira utal. A fiatal korcsoportok aránya viszonylag alacsony, különösen a 15-17 évesek körében, ami a társadalom hosszú távú öregedésére figyelmeztet.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	11937	14029	25966	45,97%	54,03%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			740	2,85%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1733	1 748	3481	6,67%	6,73%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	275	284	559	2,15%	1,09%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	6 801	7 037	13838	26,19%	27,10%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	622	759	1381	2,40%	2,92%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	2 506	4 201	6707	9,65%	16,18%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 3. számú táblázat a kerület 65 év feletti és 0-14 éves korú állandó lakosainak számát, valamint az öregedési indexet mutatja 2017 és 2022 között. Az öregedési index megmutatja, hány 65 év feletti személy jut 100 fiatalra.

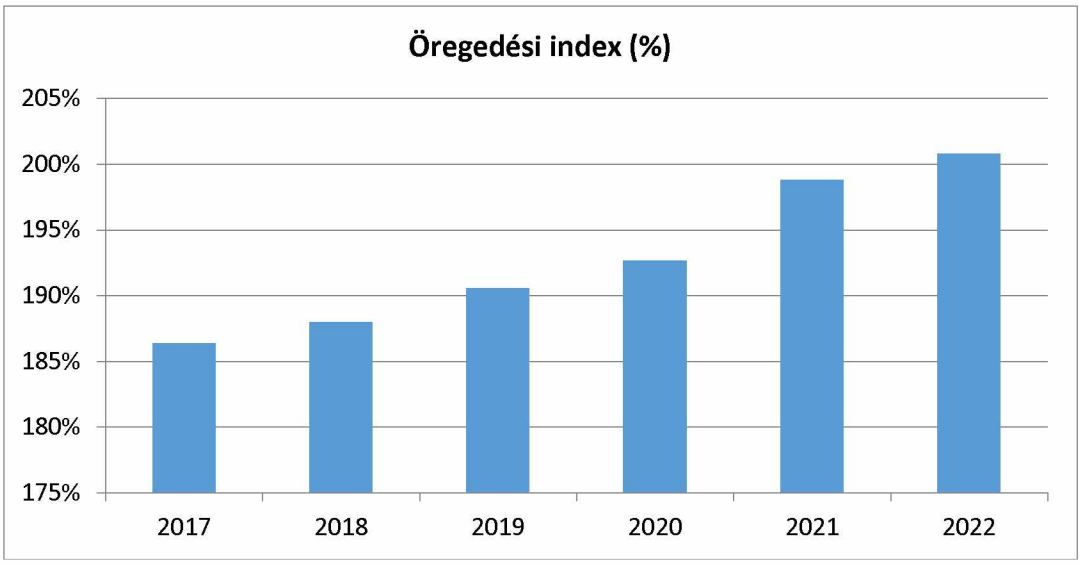
A 65 év feletti lakosok száma 2017 és 2020 között fokozatosan nőtt, 6 489 főről 6 707 főre emelkedett. 2021-ben és 2022-ben azonban enyhe csökkenés következett be: a szám 6 660 főre, majd 6 588 főre csökkent. A fiatalok száma 2017 és 2019 között viszonylag stabil volt, 3 482 fő és 3 504 fő között ingadozott. 2020-tól kezdődően azonban folyamatos csökkenés volt tapasztalható, és 2022-re a 0-14 éves korúak száma 3 281 főre csökkent.

Az öregedési index 2017-ben 186,36%-ot mutatott, ami azt jelentette, hogy minden 100 fiatalra 186,36 időskorú jutott. Az index évről évre emelkedett, 2021-re 198,81%-ra nőtt, majd 2022-re meghaladta a 200%-ot, elérve a 200,79%-ot. Ez azt jelzi, hogy 2022-ben több mint kétszer annyi időskorú élt a kerületben, mint fiatal.

Összességében az adatok arra utalnak, hogy a kerület lakossága egyre öregszik. A 65 év feletti lakosok száma kezdetben növekedett, majd enyhén csökkent, míg a fiatalok száma folyamatosan csökkent. Az öregedési index emelkedése a népesség elöregedését jelzi, ami hosszú távú kihívásokat jelenthet a kerület számára.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2017	6 489	3 482	186,36%
2018	6 587	3 504	187,99%
2019	6 670	3 500	190,57%
2020	6 707	3 481	192,67%
2021	6 660	3 350	198,81%
2022	6 588	3 281	200,79%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 4. számú táblázat az állandó oda- és elvándorlások különbségét mutatja 1000 állandó lakosra vetítve az évek során, tükrözve a kerület lakosságának gyarapodását vagy csökkenését a vándorlási egyenleg hatására.

Az elemzés alapján 2017 és 2019 között a kerület pozitív vándorlási egyenleget mutatott, ami azt jelzi, hogy több ember költözött be, mint ahányan elköltöztek. A vándorlási egyenleg 2017-ben a legmagasabb volt, +1,87 fő/1000 lakos, majd 2018-ra csökkent +1,07 fő/1000 lakosra, de 2019-ben ismét enyhén nőtt +1,19 fő/1000 lakosra.

2020-ban drámai változás történt: az egyenleg jelentősen negatívvá vált, -10,79 fő/1000 lakosra csökkent. Ez az év súlyos lakosságvesztést eredményezett, mivel sokkal többen hagyták el a kerületet, mint ahányan beköltöztek.

2021-ben és 2022-ben a vándorlási egyenleg továbbra is negatív maradt, azonban az elvándorlás üteme mérséklődött. 2021-ben a különbség -4,21 fő/1000 lakosra csökkent, majd 2022-re tovább javult, -3,96 fő/1000 lakosra csökkent. Ez arra utal, hogy bár az elvándorlás továbbra is meghaladta a betelepülést, a lakosságvesztés üteme csökkenni kezdett.

Összességében 2017 és 2019 között a kerület kedvező vándorlási egyenleget mutatott, de 2020-ban jelentős elvándorlás következett be, ami negatív egyenleget eredményezett. Az ezt követő években a helyzet valamelyest javult, bár az elvándorlás mértéke továbbra is meghaladta a beköltözést.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2017	1,87
2018	1,07
2019	1,19
2020	-10,79
2021	-4,21
2022	-3,96

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az 5. számú táblázat az élve születések és halálozások közötti különbséget mutatja 1000 lakosra vetítve, évenként. A negatív értékek azt jelzik, hogy az adott évben a halálozások száma meghaladta a születések számát.

Az elemzés alapján 2017 és 2019 között a különbség folyamatosan javult, ami azt jelenti, hogy a halálozások és születések közötti negatív eltérés csökkent. 2017-ben a különbség -5,01 volt, amely 2018-ra -4,22-re, majd 2019-re -4,41-re csökkent.

A COVID-19 világjárvány hatására 2020-ban jelentős romlás történt. Ekkor a különbség -6,58-ra emelkedett, és 2021-ben elérte a legrosszabb értéket, -7,80-at. Ez a növekvő halálozási arányt tükrözi, amelyet a járvány okozott.

2022-ben a helyzet javulni kezdett, mivel a különbség -5,70-re csökkent. Ez arra utalhat, hogy a járvány utóhatásai enyhültek, és a halálozások száma mérséklődött, bár még mindig több haláleset történt, mint születés.

Összefoglalva, a 2017 és 2022 közötti időszakot a halálozások és születések közötti negatív különbség jellemezte, amelyet a járvány hatásai súlyosbítottak. Azonban a 2022-es év javuló tendenciát mutatott a korábbi két évhez képest.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2017	-5,01
2018	-4,22
2019	-4,41
2020	-6,58
2021	-7,80
2022	-5,70

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A KSH népszámlálási, TSTAR és STADAT adatai alapján a kerület lakónépessége a 24 000 – 25 500 fős sávban stabilizálódott. A kerület legszembetűnőbb demográfiai sajátossága a rendkívül magas öregedési index, amely tartósan 200% felett alakul (2025-ben becsülten 218,4%), megerősítve az idősellátás és az idősügyi szociális háló kiemelt prioritását.

Megnevezés / Mutató	2021	2022 (Nép.)	2023	2024	2025 (becs.)
Lakónépesség (fő)	24 158	23 685	25 546*	24 210	24 074
- Ebből: Gyermeknépesség (0–14 év, fő)	2 920	2 842	2 910	2 880	2 850
- Ebből: Aktív korúak (15–64 év, fő)	15 280	14 920	15 900	15 100	15 000

- Ebből: Időskorúak (65 év és felette, fő)	5 958	5 923	6 736	6 224	6 224
Öregedési index (%) (65+ / 0–14 év)	204,0%	208,4%	231,5%	216,3%	218,4%
Gyermekeltartottsági ráta (%)	19,1%	19,0%	18,3%	19,1%	19,0%
Időseltartottsági ráta (%)	39,0%	39,7%	42,4%	41,3%	41,5%
Élveszületések száma (fő/év)	185	172	168	162	158
Halálozások száma (fő/év)	342	328	315	310	305
Természetes fogyás (fő/év)	-157	-156	-147	-148	-147
Belföldi vándorlási egyenleg (fő/év)	+42	+38	+25	+18	+12

**Megjegyzés: A 2023-as évben a KSH becsült lakónépességi adatsora a népszámlálási korrekció miatt mutatott átmeneti elmozdulást, a 2024–2025-ös adatok a folyószámlálás szerinti trendet követik.*

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség alapvető érték, amely minden ember számára kiemelten fontos. Az esélyegyenlőség megteremtésével lehetővé válik, hogy mindenki egyenlő hozzáférést kapjon a minőségi szolgáltatásokhoz, valamint az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesüljenek az élet minden területén, függetlenül nemüktől, egészségi állapotuktól, származásuktól, nemi identitásuktól vagy anyagi helyzetüktől.

Az Önkormányzat elkötelezett az esélyegyenlőség biztosítása iránt, különös figyelmet fordítva a mélyszegénységben élők, a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők helyzetére és igényeire. Küldetése, hogy javítsa ezen csoportok életkörülményeit és biztosítsa esélyegyenlőségüket.

Az Önkormányzat minden erőfeszítést megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok saját környezetükben hozzáférjenek az oktatáshoz, kultúrához, sporthoz, szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz, foglalkoztatáshoz, lakhatáshoz, valamint a közlekedéshez és kommunikációhoz. Helyi pályázatok meghirdetésével anyagi támogatást nyújt az esélyegyenlőség előmozdítására irányuló kezdeményezésekhez.

Az Önkormányzat a jövőben is biztosítani kívánja minden polgára számára az egyenlő bánásmódhoz és esélyegyenlőséghez való jogot, nemzetiségre, vallásra, nemre vagy életkorra való tekintet nélkül.

Az Önkormányzat büszke arra, hogy lakói mindig befogadó szellemiséggel, kölcsönös tisztelettel és türelemmel járultak hozzá egy emberi, élhető, gazdag szellemi és kulturális hagyományokkal rendelkező, gazdasági jólétet biztosító közösség kialakításához. A kerületben a különböző nemzetiségek, vallások és generációk békében élnek egymás mellett, értékeik elismerésével.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi szempontokat folyamatosan érvényesíti a kerület működését és fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörében, közvetlen szolgáltatásaiban és intézményfenntartói szerepkörében is alkalmazza. Tevékenysége során arra törekszik, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érintett civil szervezetek is aktív szerepet vállaljanak, elősegítve ezzel a lakosság szemléletváltását. Ennek eszközei a szabályozás, a támogatás, valamint a jó gyakorlatok bevezetése és bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti."

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az Alaptörvény szellemisége megjelenik minden az Önkormányzat által alkotott rendeletben. Az Önkormányzat már korábban is tett lépéseket a különböző célcsoportok esélyegyenlőségének biztosítása érdekében, és ezek az intézkedések továbbra is érvényben vannak. A helyi rendeletek nemcsak a kötelező törvényi feladatokat szabályozzák, hanem olyan ellátási formákat is, amelyek segítik az idősek, fogyatékosok, ifjúság és szociálisan hátrányos helyzetűek helyzetét.

Az Önkormányzat önállóan dönt az önkormányzati ügyekben, figyelembe véve a jogszabályi kereteket és az adott jogszabályokat. A helyi rendeletek alkotásakor figyelembe veszi a célcsoportokra vonatkozó intézkedési terveket is. Minden célcsoport számára elérhetőek pénzbeli és természetbeni támogatások az önkormányzati rendeletek alapján.

Az esélyegyenlőség szem előtt tartásával az Önkormányzat folyamatosan felülvizsgálja és szükség esetén módosítja a rendeleteket. Célja, hogy olyan támogatási rendszert működtessen

kerületünkben, amely a prevencióra és a hátrányos helyzetből eredő hatások enyhítésére összpontosít.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátórendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie, beleértve az élethelyzetek, lakhatás, betegség, fogyatékosság és eltartott gyermekek gondozásával kapcsolatos költségeket. Ezért folyamatosan vizsgáljuk a helyi szabályokat és azok hatásait.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.]

2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Az Ebktv.-ben foglaltak szerint a Helyi Esélyegyenlőségi Programok intézkedéseinek kapcsolódnia kell az alábbi Európai Uniós és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

• **Új Roma Stratégia (2019-2030)**: a napjainkban is gazdasági nehézségekkel, előítéletekkel küzdő, a többségi társadalomhoz képest leszakadó roma népesség felzárkóztatása érdekében szükséges beavatkozási irányokat meghatározó stratégia, amely a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal együttműködésben kívánja megvalósítani a lefektetett célokat. A stratégia kiemelt figyelmet fordít a roma gyermekek sorsának alakulására.

• **Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)**: a stratégia a 2009-2024 közötti 15 éves időszakra vonatkozóan fogalmaz meg célokat és feladatokat annak érdekében, hogy az ifjúság „a demokratikus értékek ismerete és elismerése mellett jogaival tudatosan élő, a felnőtt társadalomba zökkenőmentesen beilleszkedő, s azt innovatív szemlélettel folyamatosan megújító erőforrásként biztosítsa saját maga és közössége boldogulását, érvényesülését". (Nemzeti Ifjúsági Stratégia, 34. o.) A stratégia egy átfogó célt fogalmaz meg: az ifjúságban rejlő erőforrások kibontásának és a korosztályok társadalmi integrációjának elősegítését. Ezt további specifikus célokra bontja.

• **„Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)**: A hosszú távra (2007-2032 közötti időszakra) szóló stratégia célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. Elkészítésének három fő oka volt:

1. A gyermekek és családjaik nélkülözésének csökkentése, a gyermekek fejlődési esélyeinek javítása, azon gyermekekkel a fókuszban, akiknek érdekei a leginkább sérülnek, akik fejlődését a nélkülözés leginkább korlátozza.

2. A szegénységi ciklus megszakítása.

3. Az ország fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében szükséges a gyermekek esélyeinek közelítése, a növekvő társadalmi szakadékok szűkítése.

E stratégia három átfogó célt kíván megvalósítani egy generáció alatt:

- Jelentősen, a jelenleginek töredékére csökkenjen a gyermekek és családjaik szegénységének aránya, és ezzel egyidejűleg közeledjenek egymáshoz a gyermekek továbbtanulási esélyei, életkilátásai.

- Szűnjenek meg a gyermeki kirekesztés, szegregálás és mélyszegénység szélsőséges formái, csökkenjen az életesélyeket romboló devianciák előfordulása.

- Alapvetően alakuljon át azon intézmények és szolgáltatások működésmódja és szemlélete, amelyek ma hozzájárulnak a szegénység és kirekesztés újra termelődéséhez. Ezeknek az

intézményeknek és szolgáltatásoknak a mainál sokkal nagyobb mértékben kell hozzájárulniuk a gyermekek képességeinek kibontásához, ahhoz, hogy felnőttként értelmes tevékenységek révén, teljes jogú polgárként kapcsolódjanak be a társadalom életébe."

• **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)**: A stratégia a Kormány abbéli elkötelezettségét fejezi ki, hogy biztosítsa a nők számára a férfiakkal azonos jogokat a mindennapokban, továbbá, hogy a nők a férfiakkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre.

E stratégia hat prioritás mentén határozta meg azokat a lépéseket, amelyeket a Kormány a nemek közti egyenlőtlenségek csökkentése, a nők és férfiak egyenlőségének elérése érdekében szükségesnek tart. E hat prioritás a következő:

1. a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele;

2. a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása;

3. a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági

döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;

4. az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések

megtétele;

5. a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása;

6. a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés). (1004/2010.(I.21.) Korm. határozat, 1. ba)-bf))

• **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)**: kapcsolódva a nemzetközi idősügyi politikákhoz, az időspolitika hosszú távú célkitűzéseit tartalmazó dokumentum, amely sokrétű és átfogó változásokat sürget az idősek helyzetének javítása érdekében, továbbá az egyik legfontosabb megoldandó kérdésként jeleníti meg az idősek diszkriminációját, esélyegyenlőségének megteremtését.

• **Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)**: Az Országgyűlés - összhangban a vonatkozó ENSZ egyezménnyel, valamint az Európai Fogyatékosságügyi Stratégiával -, 2015 márciusában elfogadta az Országos Fogyatékosságügyi Programot, amely a 2015 és 2025 közötti tíz éves időszakra vonatkozóan határoz meg célokat és feladatokat a fogyatékossággal élő személyek élethelyzetének javítása és esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. Mivel a fogyatékossággal élő emberek gyakorlatilag az élet minden területén hátránnyal indulnak, ezért a program számos színtéren kíván beavatkozásokat eszközölni a célok megvalósítása érdekében, ehhez pedig az ágazatközi együttműködés és szakpolitikák gondos összehangolásának szükségességét is megállapítja. (Az Országgyűlés 15/2015.(IV.7.) OGY-határozata az Országos Fogyatékosságügyi Programról (2015–2025.), Magyar Közlöny 2015. évi 47. száma)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030**, **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program a stratégiákkal, települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal összhangban kerül megalkotásra melyek a következők:

Gazdasági program - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

Szolgáltatástervezési koncepció – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít, a Budavári Önkormányzat 2018 júniusában fogadta el a szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatát, melynek céljai és megállapításai a helyi esélyegyenlőségi programmal összhangban vannak.

Településfejlesztési koncepció - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A Budavári Önkormányzat 2022. novemberében elfogadta a hosszú távra készített Településfejlesztési Koncepcióját, mely dokumentum az esélyegyenlőség biztosítását a helyi népességmegtartás egyik fontos eszközeként definiálja és a társadalmi fenntarthatóság fogalmi meghatározása részeként tekinti.

Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) – az 1997. évi LXXVIII. törvény 8. §-a a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli. A Budavári Önkormányzat 2022. novemberében a Településfejlesztési Koncepció elfogadását követően elfogadta Integrált Településfejlesztési Stratégiáját is. Az ITS természetesen figyelembe vette a 2018-ban készült – és 2019-ben hatályba lépett - Budavári Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP), és illesztette az ITS „Színvonalas humán közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer" és a „Minőségi, energiahatékony, több generáció igényeit is kielégítő önkormányzati lakásállomány" stratégiai céljaihoz.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Sztv.) 86. § (1)-(2) és a (4) bekezdése értelmében a fővárosi kerületi önkormányzatoknak kötelessége gondoskodni a hajléktalan személyek részére nappali ellátást nyújtó szociális szolgáltatásról. Ennek megfelelően a Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat (Önkormányzat) 2003. január 1. óta a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal kötött Ellátási és Együttműködési Szerződésben foglaltak szerint látja el a hajléktalanok nappali ellátásra vonatkozó feladatait. Ezen túlmenően a Máltai Szeretetszolgálat Egyesület a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi ellátását is biztosítja, amelyre vonatkozóan 2005. október 1-jétől fennálló ellátási szerződést.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat feladatai közé tartozik a hajléktalan személyek nappali tartózkodásának biztosítása, társas kapcsolatok fenntartásának elősegítése, valamint alapvető higiéniai szükségleteik kielégítése. Emellett igény szerint megszervezik az érintettek napközbeni étkeztetését is. Az utcai szociális munka keretében az Önkormányzat közigazgatási területén tartózkodó hajléktalan személyek életkörülményeit figyelemmel kísérik, ellátásukat kezdeményezik, és szükség esetén további intézkedéseket tesznek helyzetük javítása érdekében. A nappali ellátást és az utcai szociális munkát az I. kerületi Utcai Gondozó Szolgálat biztosítja, amely a 1013 Budapest, Feszty Árpád utca 6. szám alatt található.

A hajléktalan ellátás megszervezése során figyelemmel kell lenni az ellátást igénybe vevők alapvető jogaira, emberi méltóságára. A hajléktalan személyek ellátását végző intézmény segítséget nyújt a hajléktalan személy életviteléhez, elősegítve a szociális ellátások igénybevételét, elérését. A nappali melegedő lehetőséget biztosít a hajléktalan személyek részére a közösségi együttlétre, továbbá a pihenésre, a személyi tisztálkodásra, valamint a személyes ruházat tisztítására és az étel melegítésére, tálalására, elfogyasztására.

Az utcai szociális munka feladata az utcán, közterületen, vagy esetlegesen nem lakás céljára szolgáló helyen élők életet vagy testi épséget veszélyeztető helyzetének megszüntetése, az életmóddal járó ártalmak csökkentése, a szociális és egészségügyi szolgáltatások és ellátások igénybe vételének segítése és szervezése, a hajléktalan személyeket ellátó intézménybe vagy más szálláshelyre juttatás. Az utcai szociális munka szükség szerint biztosítja a megkeresés, tanácsadás, gondozás, esetkezelés és szállítás szolgáltatási elemeket.

Az Sztv. 65/A. §-a rendelkezik a szenvedélybetegek lakókörnyezetükben történő gondozásáról, gyógyulásuk és rehabilitációjuk elősegítéséről. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat ennek keretében terápiás kezelést, szűrővizsgálatokat és életvezetési tanácsadást biztosít azok számára, akik ellátásra szorulnak. Ezen szolgáltatások igénybevétele önkéntes, és a Fogadó Szenvedélybetegek Pszicho-szociális Szolgálata látja el a 1016 Budapest, Csap utca 6. szám alatt.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat a közösségi alapellátás keretében biztosítja a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában, a meglevő képességek megtartását, illetve fejlesztését, az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését, a megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében. Biztosítani kell a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat, valamint a kríziskezelést az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

2023. január 1-jétől az Önkormányzat szolgáltatási szerződést kötött a Rehab Force Nonprofit Kft.-vel a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ által nyújtott szolgáltatások igénybevevői számára fejlesztő foglalkoztatás biztosítása és a munkaerőpiacra való integráció elősegítése érdekében. A Rehab Force Nonprofit Kft. 2013 óta akkreditált szervezetként foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, és rendelkezik Budapest Főváros Kormányhivatala által kiadott tanúsítvánnyal, amely alapján egészségkárosodott munkavállalókat alkalmaz. A társaság 2014-ben nonprofit szervezetté alakult, és 2017 óta közhasznú jogállású.

A Rehab Force Nonprofit Kft. tevékenysége három fő üzletágra épül. Elsőként, általános épülettakarítást, parkgondozást és parkfenntartást végeznek, amely magában foglalja óvodák, iskolák, irodaépületek, kórházi szakrendelők, szociális és oktatási intézmények, valamint vendéglátóhelyek takarítását. Parkgondozási tevékenységük kiterjed Budapest XI. kerületére, többek között Őrmezőre, Gazdagrétre és a Bikás parkra.

Második üzletáguk a pék- és cukrásztermékek gyártása és értékesítése, amely a Bake My Day pékség három üzletében történik. A tevékenység a Fővárosi Önkormányzattól bérelt épületben zajlik a XI. kerület Kérő utca 3. szám alatt, ahol 2016 óta működik egy pék-cukrászüzem, amely termelőüzemként és kiskereskedelmi értékesítési helyszínként is funkcionál. A cég vállalta a fogyatékos személyek és hajléktalanok foglalkoztatását és képzését is, hogy növelje munkaerő-piaci esélyeiket. 2020-ban indították el második pékségüket a XII. kerület Böszörményi út 34. szám alatt, majd 2021-ben egy harmadik pékséget nyitottak az I. kerület Attila utca 99. szám alatt.

Harmadik üzletáguk a call-center és telefonos operátori szolgáltatások, amelyeket 2018 óta biztosító társaságok és egészségügyi szolgáltatók részére végeznek.

A Rehab Force Nonprofit Kft. a szolgáltatási szerződésben vállalt feladatainak teljesítése során maximálisan figyelembe veszi a fejlesztő foglalkoztatás szakmai céljait. Ennek keretén belül az adott személy számára munkafolyamatok betanítása és foglalkoztatása révén az önálló munkavégző képesség kialakítását, helyreállítását, fejlesztését végzi, valamint az ellátottat felkészíti védett munka keretében, illetve a nyílt munkaerőpiacon történő önálló munkavégzésre. Szükség esetén a fejlesztő foglalkoztatás mellett vállalja a munka-rehabilitációs foglalkoztatást, – a szociális szolgáltatást igénybe vevő személy munkakészségének, valamint testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, illetve fejlesztése, továbbá a fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való felkészítése érdekében.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az adatok beszerzéséhez elsősorban az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) és a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisait, valamint az önkormányzat, a helyi intézmények és a járási hivatal saját statisztikai adatait használtuk fel.

A folyamatok átfogó elemzése érdekében az adatok alapvetően az elmúlt 5 éves időszakra, a 2017 és 2022 közötti évekre terjednek ki. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az esélyegyenlőség vonatkozásában nem minden releváns adat állt rendelkezésre.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza. A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során fontos kérdés a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülése. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység különböző tényezők eredményeként alakul ki, és sokféle formában és típusban megnyilvánulhat, de a legfontosabb oka a pénzhiány. Ennek következtében az emberek gyakran tartósan hátrányos helyzetbe kerülhetnek, amelyből saját erejükből nehezen tudnak kitörni.

A kerületben nem rendelkezünk teljeskörű információval a lakosok jövedelmi és vagyoni helyzetéről, de megállapítható, hogy a mélyszegénység jelentős mértékben nem jellemző a területünkre.

A szegénység hatása az egyén életvitelére eltérő módon nyilvánulhat meg:

- Enyhébb anyagi problémák közé tartozik a lakás fenntartásának és a számlák befizetésének nehézsége, a rosszabb minőségű élelmiszerek és olcsóbb gyógyszerek vásárlása.

- Súlyosabb problémákat jelez az élelmiszer- és gyógyszerhiány, valamint az évszaknak nem megfelelő ruházat hiánya.

Ezek a nehézségek különböző okokból és következményekből adódhatnak, például alacsony iskolázottság, munkanélküliség, társadalmi elszigeteltség, kirekesztődés, a családon belüli anyagi

problémák, tapasztalathiány, mobilitás hiánya, depresszió, vagy a társadalmi kapcsolatok hiánya, valamint hasonló helyzetűekkel való kizárólagos kapcsolatok.

A szegénységet többféleképpen lehet kategorizálni, például abszolút, relatív, hagyományos, etnikai és demográfiai szegénység formájában. Új kategóriák is megjelentek, mint például a hajléktalanok, a munkanélküliek, valamint az elszegényedő középosztály, akik próbálnak a tisztes szegénység szintje fölé emelkedni. Az elszegényedés folyamatos, ha nincs rendszeres pénzbeli jövedelem.

Magyarországon a szegénység leggyakrabban a következő csoportokból érinti az embereket: tartós munkanélküliek, részmunkaidős dolgozók, tartós betegségben szenvedők, fogyatékossággal élők, nyugdíjasok, akik aktív koruk után jelentős jövedelemcsökkenéssel szembesülnek, nagycsaládosok, egyszülős családok, romák, és hajléktalanok.

A jövedelmi és vagyoni helyzet a szegénység egyik legfőbb meghatározójának tekinthető. A lenti adatok alapján az SZJA adófizetők száma és az alacsony jövedelmi sávba (0-1 millió forint) tartozók aránya vizsgálható.

Az 0-1 millió forint közötti jövedelmű SZJA adófizetők aránya az állandó népességhez képest növekvő tendenciát mutatott az évek során. Az értékek fokozatosan emelkedtek 47,30%-ról 49,64%-ra, ami azt jelzi, hogy egyre nagyobb részesedést képviselnek az alacsony jövedelmű adófizetők a teljes népességen belül.

Az 0-1 millió forint közötti jövedelmű adófizetők aránya az összes SZJA adófizetőn belül csökkenő tendenciát mutatott. Az arány 29,34%-ról 24,26%-ra csökkent, ami arra utal, hogy az alacsony jövedelmű adófizetők aránya a teljes adófizetői bázison belül fokozatosan csökkent.

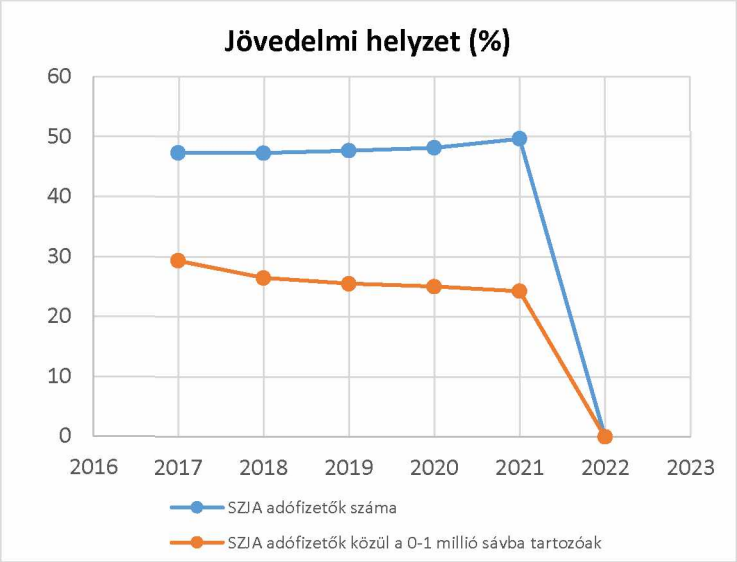
Összességében a következők állapíthatók meg:

- Az alacsony jövedelmű adófizetők aránya az állandó népességhez képest növekedett az évek során, ami jelzi, hogy a népesség körében egyre nagyobb arányban vannak jelen az alacsony jövedelmű adófizetők.
- Ugyanakkor az alacsony jövedelmű adófizetők aránya az összes SZJA adófizetőn belül csökkent, ami azt jelzi, hogy a teljes adófizetői körben csökkent azoknak az aránya, akik az alacsony jövedelmi sávba tartoznak.
-

A két mutató ellentétes trendje arra utalhat, hogy bár az alacsony jövedelmű adófizetők aránya a teljes népességen belül nő, az összes SZJA adófizető között ez az arány csökken. Ez a jelenség a jövedelmi különbségek növekedését vagy az adófizetői bázis változását is tükrözheti.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2017	47,30	29,34
2018	47,27	26,48
2019	47,66	25,52
2020	48,15	25,04
2021	49,64	24,26
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv.-ben foglalt feladatai alapján az I. kerületre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 58. § (5) bekezdés d) pontja alapján álláskereső az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban nem részesül és az egyszerűsített foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony és a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb keresőtevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

Az adatok az álláskeresők arányát mutatják az állandó népesség körében a 15-64 éves korcsoportban, férfiakra és nőkre bontva. Az elemzés alapján az álláskeresők aránya 2017 és 2022 között ingadozott. 2017-ben 0,95%-kal indult, majd 2018-ra 0,80%-ra csökkent, de 2019-ben ismét 0,95%-ra nőtt. 2020-ban jelentős emelkedés történt, az arány 2,13%-ra ugrott, ami a COVID-19 világjárvány gazdasági hatásainak tudható be. Ezt követően 2021-ben az arány 1,31%-ra csökkent, de 2022-ben enyhén, 1,34%-ra nőtt.

A férfiak körében az álláskeresők aránya szintén jelentős ingadozást mutatott az évek során. A legmagasabb arányt 2020-ban mérték, amikor az érték 2,28%-ra emelkedett. Ez a járvány gazdasági hatásainak következménye volt. Az ezt követő években az arány csökkent, 2021-ben 1,50%-ra, majd 2022-re 1,48%-ra.

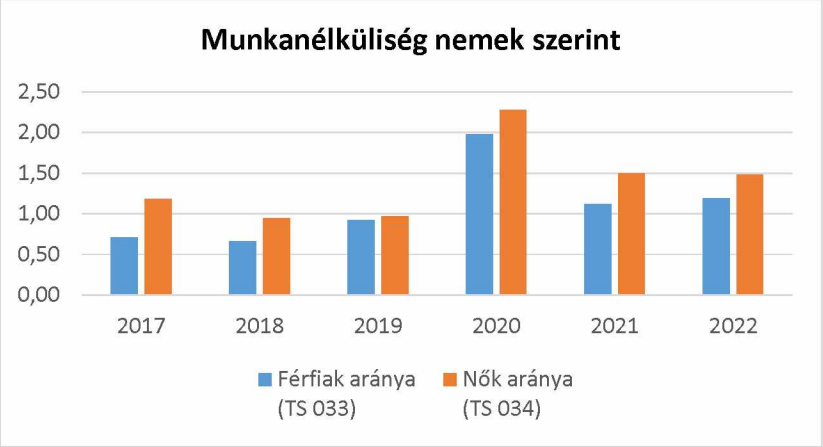
A női álláskeresők aránya hasonló tendenciát mutatott, 2020-ban 2,13%-ra emelkedett, ami a világjárvány hatásait tükrözi. 2021-ben az arány 1,31%-ra csökkent, majd 2022-re 1,34%-ra nőtt.

Összességében megállapítható, hogy az adatok alapján a legszélesebb ingadozás az álláskeresők arányában 2020-ban volt, ami a világjárvány gazdasági hatásait tükrözi. A férfiak és nők arányában is hasonló trendek figyelhetők meg, bár a nők aránya az utolsó évben egy kicsit magasabb volt, mint a férfiaké. Az adatok azt is jelzik, hogy a gazdasági bizonytalanságok, mint például a világjárvány, jelentős hatással voltak az álláskeresési arányokra. Ezek az elemzések segíthetnek a munkaerőpiac alakulásának megértésében és a megfelelő döntések, intézkedések kidolgozásában.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	0,71	1,18	0,95%
2018	0,66	0,94	0,80%
2019	0,92	0,97	0,95%
2020	1,97	2,28	2,13%
2021	1,12	1,5	1,31%
2022	1,19	1,48	1,34%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma és aránya korcsoportonkénti bontásban értékes információkat szolgáltat a település munkaerőpiaci kihívásainak megértéséhez, valamint a foglalkoztatás terén hátrányos helyzetű csoportok azonosításához.

A rendelkezésre álló adatok elemzéséből általánosságban látható, hogy az álláskeresők száma az adatok alapján 2017 és 2018 között csökkent, majd 2019-ben ismét nőtt. 2020-ban drámai növekedés volt tapasztalható, ami valószínűleg a COVID-19 világjárvány gazdasági hatásainak következménye. Az ezt követő években a számok csökkentek, de 2021 és 2022 között még mindig magasabbak voltak, mint a járvány előtti években.

A nyilvántartott álláskeresők korcsoportjainak elemzése alapján számos fontos tendencia figyelhető meg az álláskeresők arányának változásaiban 2017 és 2022 között. A 20 éves vagy fiatalabb álláskeresők aránya 2017-től 2020-ig folyamatosan emelkedett, azonban 2022-re nullára csökkent. Az alacsony számú fiatal álláskereső és az utolsó évben mért nulla érték arra utalhat, hogy változott az adatgyűjtési módszer, vagy a fiatalok álláskeresési aránya jelentősen csökkent.

A 21-25 éves korosztályban az álláskeresők száma 2017 és 2020 között ingadozott, 2020-ban elérve a csúcsot 16 fővel (4,76%). A következő két évben a szám csökkent, ami a járvány hatásaira adott válaszként értelmezhető. A fiatal felnőttek körében a 2020-as években bekövetkező jelentős növekedés a munkaerőpiacra gyakorolt hatást tükrözi a világjárvány alatt.

A 26-30 éves korcsoportban az álláskeresők száma 2017 és 2020 között emelkedett, különösen 2020-ban, amikor 43 főre (12,80%) nőtt. 2021-ben visszaesett, de 2022-ben ismét emelkedett. Ez a korcsoport különösen érzékeny volt a járvány gazdasági következményeire, amit a 2020-as növekedés, illetve a 2022-es munkaerőpiaci lassú helyreállás is tükröz.

A 31-35 évesek között az álláskeresők aránya 2017-től 2020-ig növekedett, elérve a csúcsot 2020-ban (33 fő, 9,82%). 2021-ben csökkent az arány, de 2022-ben ismét emelkedés volt tapasztalható. Ez a korcsoport különösen érzékeny volt a járvány gazdasági hatásaira, és a változások jól tükrözik a munkaerőpiac ingadozásait.

A 36-40 éves korcsoportban az arány 2017-től 2020-ig emelkedett, majd ezt követően csökkent. A járvány idején tapasztalt legmagasabb arány, majd a visszaesés azt mutatja, hogy a gazdasági hatások és a munkahelyek stabilitása ebben a korcsoportban is jelentős szerepet játszott.

A 41-45 éves korosztályban az álláskeresők száma 2017 és 2020 között növekedett, különösen 2020-ban (45 fő, 13,39%), majd 2021-re csökkent. Ez a tendencia szintén a járvány munkaerőpiacra gyakorolt hatásait tükrözi.

A 46-50 éves korcsoportban 2017-ben volt a legmagasabb az álláskeresők száma, ami 2018-ra csökkent, majd 2020-ban ismét emelkedett. Azóta az arány viszonylag stabil maradt, ami azt sugallja, hogy az idősebb korcsoportokban a munkaerőpiaci helyzet kevésbé változékony, de a járvány hatására itt is növekedés volt tapasztalható.

Az 51-55 éves korcsoportban az álláskeresők száma az évek során ingadozott, 2020-ban csökkent, majd az ezt követő években stabilizálódott. Az álláskeresők számának viszonylag kisebb emelkedése ebben a korcsoportban arra utal, hogy a nyugdíjhoz közel álló korosztály kisebb munkaerőpiaci aktivitást mutatott a járvány idején.

Az 56-60 éves korcsoportban az álláskeresők száma 2017-től 2020-ig növekedett, majd csökkenés következett be. Ez a csökkenés a munkaerőpiaci helyzet stabilizálódását jelezheti, miután a járvány kezdeti hatásai enyhültek.

A 61 éves és afeletti korosztályban az álláskeresők aránya 2017 és 2020 között emelkedett, majd 2021-ben kiemelkedően magas szintet ért el, 2022-ben pedig csökkent. Ez a legidősebb korcsoport esetében a járvány alatti jelentős növekedés arra utal, hogy a nyugdíjkorhatár közelében lévő munkavállalók nehéz helyzetbe kerültek, míg a csökkenés a járvány utáni stabilizálódást jelezheti.

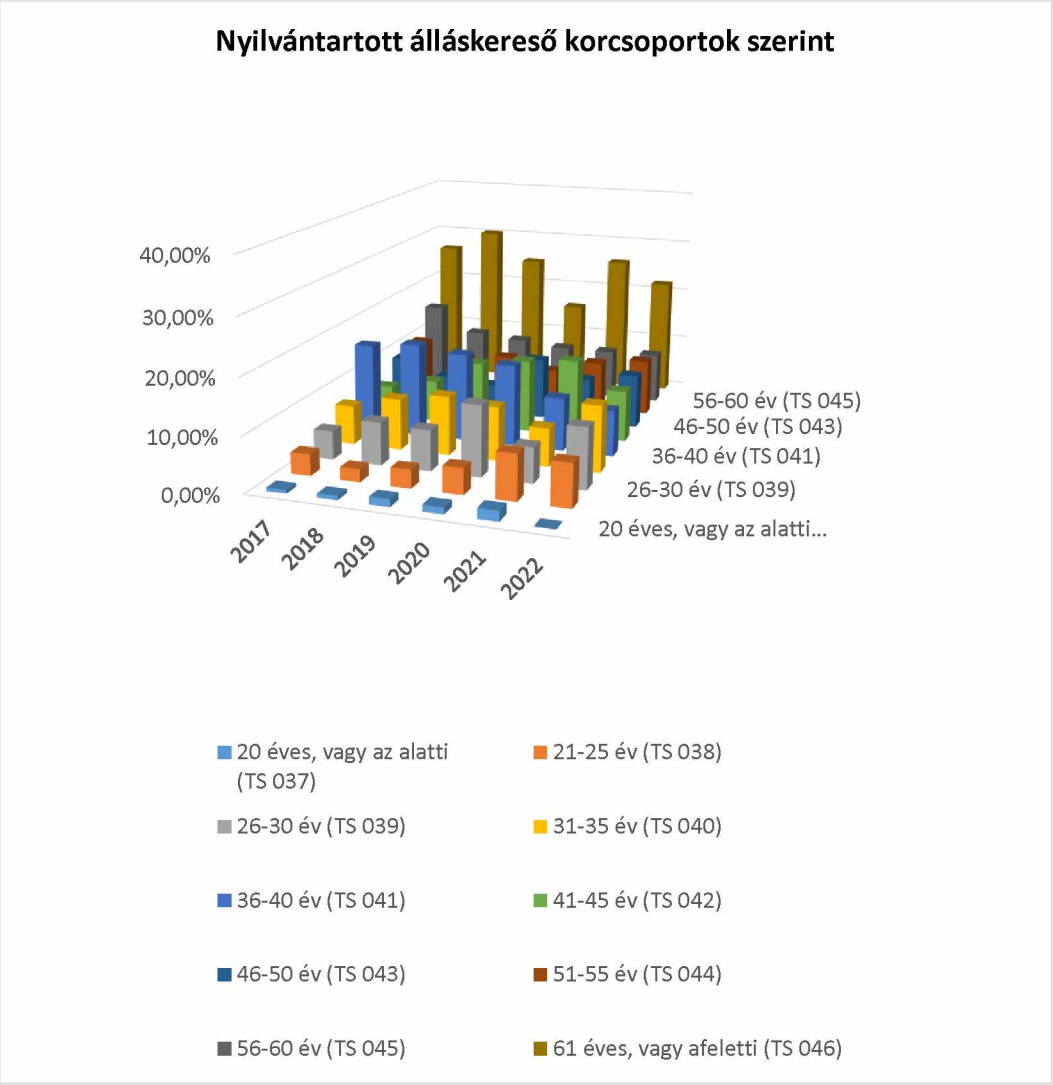
Az adatokból összességében látható, hogy a COVID-19 járvány jelentős hatással volt az álláskeresési arányokra, különösen 2020-ban. A fiatal és középkorú korcsoportok a járvány idején emelkedő tendenciát mutattak, míg az idősebb korcsoportok helyzete az évek során ingadozott. Az adatok azt is tükrözik, hogy a gazdasági helyzet változásai különböző korcsoportok között eltérően hatottak, és a munkaerőpiac helyreállása fokozatos folyamat volt.

A COVID-19 járvány hatására kialakult globális gazdasági válsághelyzetet követően megemelkedett az álláskeresők száma. Az állásukat vesztett munkavállalókat ez a helyzet vélhetően a mélyszegénység felé sodorhatta. Biztató ugyanakkor, hogy a világjárványt követően csökken a nyilvántartott álláskeresők száma és ez a tendencia azóta is folyamatos.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Fő összesen	**155**	**129**	**149**	**336**	**217**	**192**
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	1,00	1,00	2,00	4,00	4,00	0,00
	%	0,65%	0,78%	1,34%	1,19%	1,84%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	6,00	3,00	5,00	16,00	18,00	15,00
	%	3,87%	2,33%	3,36%	4,76%	8,29%	7,81%
26-30 év (TS 039)	Fő	8,00	10,00	11,00	43,00	14,00	21,00
	%	5,16%	7,75%	7,38%	12,80%	6,45%	10,94%
31-35 év (TS 040)	Fő	11,00	12,00	16,00	33,00	15,00	23,00
	%	7,10%	9,30%	10,74%	9,82%	6,91%	11,98%
36-40 év (TS 041)	Fő	25,00	22,00	24,00	50,00	21,00	16,00
	%	16,13%	17,05%	16,11%	14,88%	9,68%	8,33%
41-45 év (TS 042)	Fő	9,00	10,00	18,00	45,00	31,00	18,00
	%	5,81%	7,75%	12,08%	13,39%	14,29%	9,38%
46-50 év (TS 043)	Fő	14,00	8,00	8,00	38,00	18,00	19,00
	%	9,03%	6,20%	5,37%	11,31%	8,29%	9,90%
51-55 év (TS 044)	Fő	16,00	10,00	13,00	23,00	20,00	20,00
	%	10,32%	7,75%	8,72%	6,85%	9,22%	10,42%
56-60 év (TS 045)	Fő	24,00	14,00	15,00	31,00	20,00	18,00
	%	15,48%	10,85%	10,07%	9,23%	9,22%	9,38%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	41,00	39,00	37,00	53,00	56,00	42,00
	%	26,45%	30,23%	24,83%	15,77%	25,81%	21,88%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

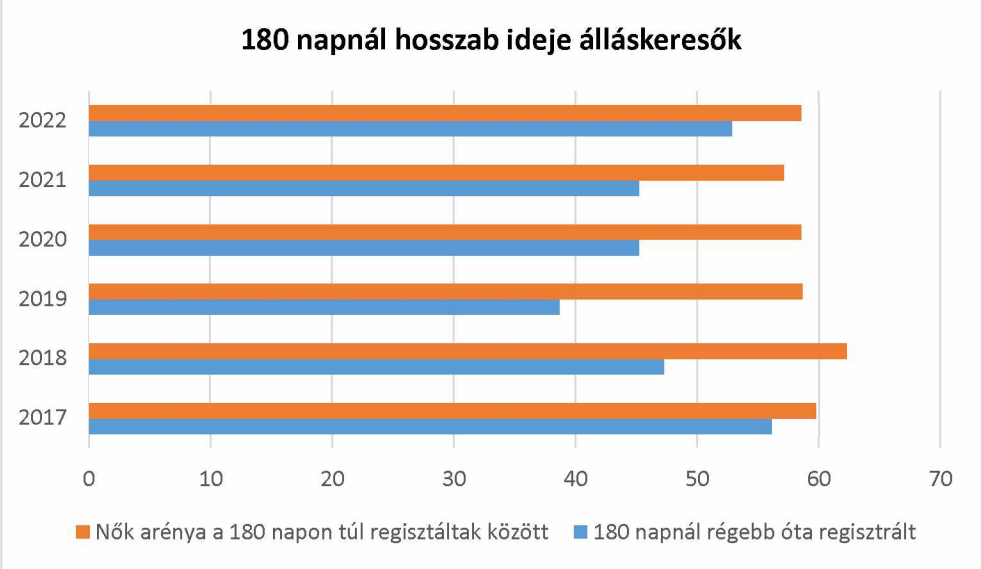

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányának adatai alapján látható, hogy hosszú távú munkanélküliek aránya 2017 és 2019 között csökkent, majd a COVID-19 világjárvány hatására ismét emelkedett. A járvány hatásai miatt a munkanélküliek hosszan tartó regisztrációjának növekedése tapasztalható, amely a munkaerőpiaci helyzet instabilitását jelzi. A női munkanélküliek aránya a hosszú távú munkanélküliségben általában magasabb, és az évek során viszonylag stabil maradt. Ez arra utal, hogy a női munkavállalók a hosszú távú munkanélküliség szempontjából továbbra is hátrányos helyzetben vannak, így a tartós munkanélküliek között érdemes a női csoportot az esetleges intézkedések középpontjába helyezni.

A nyilvántartott álláskeresők között a tartós munkanélküliek, vagyis a 180 napnál hosszabb ideje állást keresők csoportja kiemelt figyelmet érdemel. Az ő elhelyezkedési problémáik nem csupán átmeneti jellegűek, ezért valószínűleg nem tudják egyedül megoldani azokat; hatékony segítségre van szükségük.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2017	56,13	59,77
2018	47,29	62,3
2019	38,67	58,62
2020	45,24	58,55
2021	45,24	57,14
2022	52,86	58,56

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Budapest I. kerülete az egyik legkedvezőbb munkaerőpiaci pozíciójú fővárosi kerület, a nyilvántartott álláskeresők rátája alacsony (kb. 1,8%). Ugyanakkor a 300 fő körüli álláskeresői körön belül magas az 50 év felettiek (kb. 40%) és a tartósan álláskeresők (180 napon túliak) aránya, akik célzott támogatást igényelnek.

Munkaerőpiaci Mutató	2022	2023	2024	2025
Nyilvántartott álláskeresők száma (fő, év végén)	265	282	295	288
- Ebből: Nők száma (fő)	142	151	158	152
- Ebből: Férfiak száma (fő)	123	131	137	136
- Ebből: 25 év alattiak (fő)	18	21	22	19

- Ebből: 50 év felettiek (fő)	112	118	124	121
- Ebből: Tartósan álláskeresők (>180 nap, fő)	88	94	98	92
Közfoglalkoztatottak átlagos száma (fő)	8	6	5	4
Egy adózóra jutó SZJA-alap (ezer Ft/fő/év)	5 240	5 890	6 420	6 950
Települési támogatásban részesülő álláskeresők (fő)	32	35	38	34

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A munkanélkülivé válás oka lehet a végzettség hiánya, hiszen a modern munkaerő-piacon már az alacsonyabb társadalmi presztízsű munkahelyek megszerzése is egyre magasabb iskolai végzettséget, képzettséget igényel.

A következő táblázat az alacsony iskolai végzettségűek, illetve a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők számának változását mutatja be 2017-től 2022-ig a regisztrált munkanélküliek között az I. kerületben.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2017-2019. között viszonylag stabil, 129 és 155 között mozgott, majd a 2020. évben jelentős növekedés történt, a számuk 336-ra emelkedett, ami valószínűleg a COVID-19 járvány okozta gazdasági visszaesés következménye. 2021-2022. évekre az álláskeresők száma csökkent, de a 2017-2019 közötti szinthez képest még mindig magasabb maradt.

A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása a következők szerint alakult:

A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása az évek során változatos képet mutatott, ami az adott időszak társadalmi-gazdasági körülményeit is tükrözi. Az alábbiakban részletesen ismertetem az egyes végzettségi kategóriákra vonatkozó trendeket:

8 Általánosnál Alacsonyabb Végzettség:

- 2017-2019: Ebben az időszakban az ilyen alacsony végzettségű álláskeresők száma rendkívül alacsony volt, általában 0-1 fő között mozgott. Ez azt jelzi, hogy ebben a csoportban kevés ember jelent meg a munkaerőpiacon mint álláskereső.
- 2020: A COVID-19 világjárvány hatására azonban jelentős növekedés következett be ebben a csoportban, az álláskeresők száma 19 főre emelkedett, ami az álláskeresők 5,65%-át tette ki. Ez a növekedés valószínűleg a gazdasági visszaesés, valamint az alacsonyabb végzettségű munkavállalók kiszolgáltatottabb helyzetének következménye.
- 2021-2022: Ezt követően a számok ismét csökkentek, ami arra utalhat, hogy a gazdasági helyzet stabilizálódásával csökkent az ilyen végzettségű álláskeresők aránya.

Általános Iskolai Végzettség:

- 2017-2019: Az általános iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők aránya viszonylag alacsony maradt, 6-8% között mozgott. Ez azt mutatja, hogy bár jelen voltak a munkaerőpiacon, nem ők alkották az álláskeresők legnagyobb részét.
- 2020: Az arány enyhén növekedett, 9,23%-ra, ami a gazdasági nehézségek és a munkanélküliség növekedésének következménye lehetett. A járvány idején az alacsonyabb végzettségű munkavállalók közül többen veszítették el állásukat.
- 2021-2022: Az arány ismét csökkent, ami azt jelezheti, hogy az általános iskolai végzettséggel rendelkezők számára valamelyest javultak a foglalkoztatási lehetőségek, vagy kevesebben kerestek aktívan munkát.

8 Általánosnál Magasabb Iskolai Végzettség:

- 2017-2019: Ebben az időszakban ez a csoport alkotta az álláskeresők többségét, 91-93% közötti arányban. Ez azt jelenti, hogy a magasabb iskolai végzettségűek között is sokan voltak, akik nem találtak munkát, de az alacsonyabb végzettségűekhez képest nagyobb számban jelentek meg az álláskeresők között.
- 2020: A járvány hatására bár az arány némileg csökkent 85,12%-ra, ez a csoport továbbra is domináns maradt az álláskeresők között. Ez valószínűleg azt mutatja, hogy a gazdasági helyzet minden végzettségi szintet érintett, de különösen a közép- és felsőfokú végzettségűeket, akik közül sokan kerültek munkanélküliségre.
- 2021-2022: Az arány ismét növekedett, és 92% fölötti értékre stabilizálódott. Ez azt jelezheti, hogy bár a gazdaság részben helyreállt, az álláskeresők között továbbra is a magasabb végzettségűek domináltak, ami talán a szakmai munkák iránti kereslet visszaesésére vagy a munkaerőpiaci struktúraváltásra utalhat.

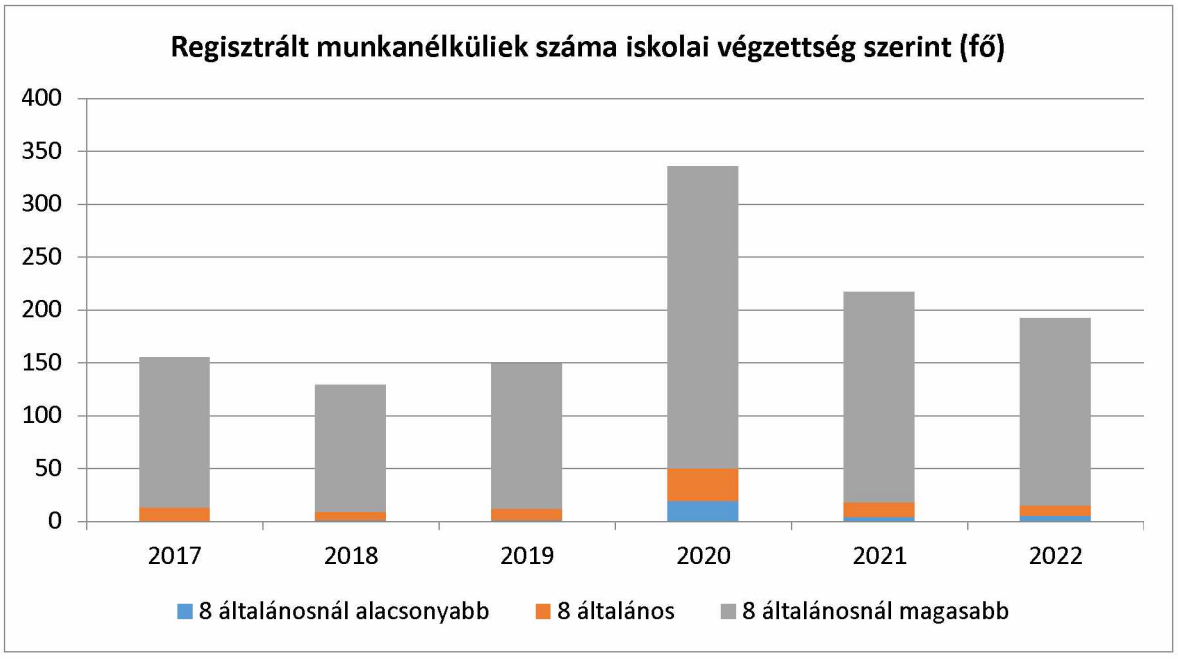
Összegzésként megállapítható, hogy iskolai végzettség alapján a nyilvántartott álláskeresők túlnyomó többsége 8 általánosnál magasabb végzettséggel rendelkezik, míg az alacsonyabb végzettségűek aránya alacsonyabb, bár 2020-ban ideiglenesen növekedett. A 2020-as évben a COVID-19 járvány hatására nemcsak a munkanélküliek száma nőtt meg jelentősen, hanem az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya is. Azonban 2021-től ez a trend mérséklődött.

Az adatok arra utalnak, hogy a gazdasági válságok idején, mint például a COVID-19 okozta válság, az alacsonyabb végzettséggel rendelkező csoportok aránya és száma növekedhet a munkanélküliek között. Az oktatás és a képzés fontossága kiemelten kezelendő a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében.

Az iskolai végzettség alapvetően meghatározza az egyén munkaerőpiaci helyzetét; az általános iskolai végzettség önmagában már nem elégséges a modern munkaerőpiac követelményeinek teljesítéséhez. A magasabb végzettséggel rendelkezők sokkal könnyebben boldogulnak a munka világában. Azonban a mai gyorsan változó munkaerőpiacon még a középfokú vagy annál magasabb végzettség sem garantálja a zökkenőmentes elhelyezkedést. Még a magasan képzettek is munkanélkülivé válhatnak, ha képesítésük nem felel meg a munkaerőpiac folyamatosan változó igényeinek. Például, a humán területen szerzett felsőfokú végzettséggel nehezebb állást találni, és több más felsőfokú képesítés esetében is túlképzés figyelhető meg, miközben egyre nagyobb igény mutatkozik a szakképzett munkaerő iránt. Ezek a tényezők alátámaszthatják a szakképzés és a felnőttképzés fontosságának növekedését a jövőben. Emiatt lényeges az álláskeresők iskolai végzettség szerinti összetételének alapos megismerése és figyelembevétele a foglalkoztatottság javítását célzó intézkedések megtervezésénél.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	155	0	0,00%	13	8,39%	142	91,61%
2018	129	1	0,78%	8	6,20%	120	93,02%
2019	149	1	0,67%	11	7,38%	137	91,95%
2020	336	19	5,65%	31	9,23%	286	85,12%
2021	217	4	1,84%	14	6,45%	199	91,71%
2022	192	5	2,60%	10	5,21%	177	92,19%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

Az egységes közfoglalkoztatás rendszerének jogi alapját a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (továbbiakban: közfoglalkoztatási törvény) teremtette meg, ez a törvény a közfoglalkoztatás rendszerének legfőbb szabályozója. A közfoglalkoztatási törvény vezette be a közfoglalkoztatási jogviszony intézményét. A jogviszony e speciális formájára alkalmazandók a Munka Törvénykönyvének (Mt.) rendelkezései, de a közfoglalkoztatási törvényben meghatározott eltérések figyelembevételével.

A közfoglalkoztatási törvény 1. § (2) bekezdése értelmében *„közfoglalkoztatási jogviszony olyan munkára létesíthető, amely a közfoglalkoztatási törvény meghatározott feladat, továbbá törvény által előírt állami feladat vagy a helyi önkormányzatokról szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy a nemzetiségek jogairól szóló törvényben előírt kötelező vagy önként vállalt feladat, vagy a helyi vagy azon túlmutató közösségi – így különösen – egészségmegőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális, kulturális örökség megóvása, építészeti örökség védelmével összefüggő, természet-, környezet- és állatvédelemi, gyermek- és ifjúságvédelemi, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelemi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat vagy a Kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat ellátására vagy a feladatellátás feltételeinek megteremtésére irányul, és annak ellátására törvény nem ír elő közalkalmazotti, rendvédelmi igazgatási szolgálati vagy honvédelmi alkalmazotti jogviszonyt, közszolgálati, kormányzati szolgálati jogviszonyt.”*

A rendelkezésre álló adatok a foglalkoztatáspolitika keretében aktív eszközökkel támogatottak, valamint a közfoglalkoztatottak számának alakulását mutatják be 2017-től 2022-ig. 2017-2019-ben az aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma viszonylag stabil volt, 43 főről 39 főre csökkent. 2020. évben jelentős növekedés történt, a támogatottak száma 366 főre emelkedett. Ez valószínűleg a COVID-19 járvány gazdasági hatásainak enyhítésére tett intézkedések eredménye. Majd 2021-2022. években a támogatottak száma drasztikusan csökkent, 2021-ben mindössze 11 fő, 2022-ben pedig 14 fő részesült ilyen támogatásban.

2017-2019 között a közfoglalkoztatottak száma folyamatosan csökkent, 29 főről 12 főre. 2020- ban ez a csökkenés tovább folytatódott, mindössze 6 fő maradt közfoglalkoztatásban, és ez a szám állandósult 2021-ben és 2022-ben is.

A 2020-as év különösen kiemelkedő volt az aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak számában, ami a járvány okozta gazdasági helyzet következménye lehetett. A közfoglalkoztatottak száma viszont nem nőtt számottevően, sőt, alacsony szinten stabilizálódott. A támogatottak számának 2020 utáni drasztikus csökkenése arra utalhat, hogy a járvány utáni helyreállítás során ezek az intézkedések jelentősen visszaestek, és csak kevesen vettek részt a továbbiakban közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatás szerepe egyre csökkent a vizsgált időszakban, ami összefügghet a kormányzati politika változásaival vagy a munkaerőpiac alakulásával.

Fentiek alapján elmondható, hogy a kerületben az aktív foglalkoztatás-politikai eszközök között a közfoglalkoztatás csekély szereppel bír, azonban különösen válsághelyzetek idején megnövekszik a jelentősége.

3.2.5. számú táblázat – Foglalkoztatáspolitika		
Év	**Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma** (TS 050)	**Közfoglalkoztatottak száma** (TS 055)
	Fő	**(éves átlag - fő)**
2017	43	29
2018	40	19
2019	39	12
2020	366	6
2021	11	6
2022	14	6

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Budapest I. kerülete, a Várnegyed, kiváló közlekedési infrastruktúrával rendelkezik, amely jelentős mértékben hozzájárul a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyeinek javításához. A kerületet számos villamos-, busz- és metróvonal szolgálja ki, amelyek gyors és kényelmes eljutást biztosítanak a főváros más részeibe, beleértve a fontos üzleti és kereskedelmi központokat. A Déli pályaudvar, mint jelentős vasúti csomópont, szintén könnyű hozzáférést biztosít az agglomerációból és vidékről érkező munkavállalók számára.

Az I. kerület munkaerőpiaca jellemzően a szolgáltatási szektor köré szerveződik, mivel a terület történelmi és turisztikai vonzereje jelentős szerepet játszik. Számos kulturális intézmény, múzeum, étterem, szálloda és egyéb turisztikai vállalkozás működik itt, amelyek folyamatosan keresnek munkaerőt. Ezen túlmenően, a kerületben található több kormányzati és közigazgatási intézmény is, amelyek stabil foglalkoztatási lehetőségeket kínálnak.

Az I. kerületben számos fejlesztési projekt van folyamatban, amelyek közvetlenül vagy közvetetten új munkahelyeket teremthetnek. Ilyen például a Budai Vár rekonstrukciós programja, amely

nemcsak a turizmus fellendüléséhez, hanem az építőipar és a szolgáltatási szektor megerősödéséhez is hozzájárul.

Az I. kerületben számos kis- és középvállalkozás működik, különösen a turizmus, vendéglátás és a kreatív ipar területén. A kerület vonzó környezetet kínál a vállalkozások számára, köszönhetően a magas színvonalú infrastruktúrának, a jól képzett munkaerőnek és a turizmus által biztosított folyamatos keresletnek. Az önkormányzat is különböző támogatási programokat kínál a vállalkozók számára, amelyek hozzájárulhatnak a kerület gazdasági fejlődéséhez.

Az I. kerületben működő foglalkoztatási programok célja a helyi lakosok munkaerőpiaci esélyeinek javítása. Ezek közé tartoznak az állami és önkormányzati foglalkoztatási támogatások, képzési programok, valamint a helyi vállalkozásokat támogató kezdeményezések. A kerület együttműködik különböző civil szervezetekkel is, amelyek szintén részt vesznek a munkaerőpiacra való visszatérés támogatásában, különösen a hátrányos helyzetű csoportok esetében.

Budapest I. kerülete jól kiépített infrastruktúrájának, gazdag kulturális örökségének és turisztikai jelentőségének köszönhetően számos foglalkoztatási lehetőséget kínál. A folyamatos fejlesztések és a jól működő közlekedési rendszer további munkahelyteremtést és gazdasági növekedést tesznek lehetővé a kerületben, miközben a helyi foglalkoztatási programok támogatják a munkaerőpiacon való sikeres részvételt.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

2017-ben és 2018-ban a nyilvántartott álláskeresők száma viszonylag alacsony volt, 155 fő és 129 fő. 2019-ben enyhe növekedés figyelhető meg (150 fő), majd 2020-ban drámai emelkedés történt, amikor a számuk több mint kétszeresére nőtt (336 fő). Ez valószínűleg a COVID-19 világjárvány gazdasági hatásainak tudható be. 2021-ben a számok visszaesnek, de még mindig magasabbak, mint a pandémia előtti években (207 fő), és 2022-ben is hasonló szinten maradnak (210 fő).

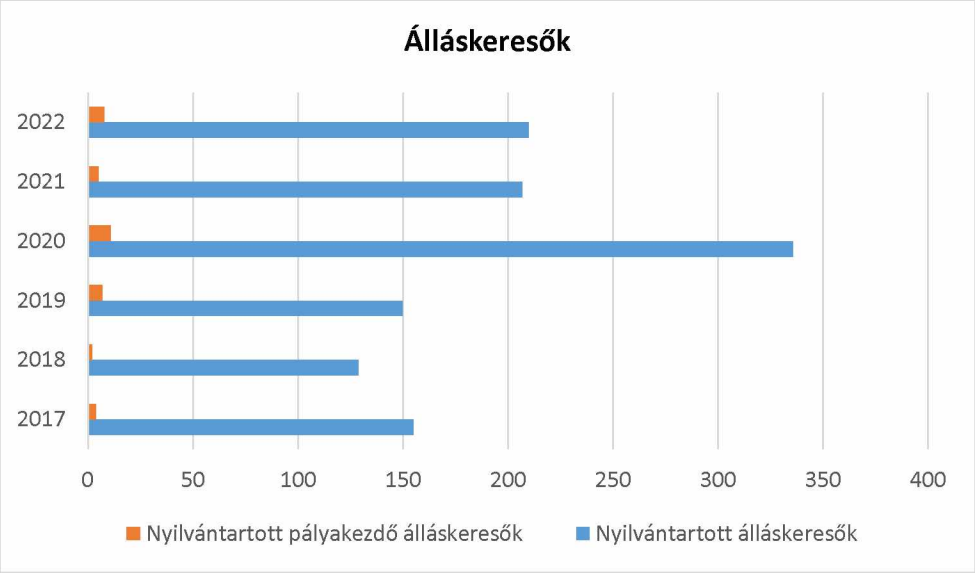
A pályakezdő álláskeresők száma viszonylag alacsony maradt az elemzett években. 2017-ben és 2018-ban csupán 4 és 2 fő volt, ami jelentős mértékben alacsony, tekintve az összes nyilvántartott álláskereső számát. 2019-től kezdve a pályakezdők száma enyhe emelkedést mutat (7 fő), ami 2020-ban elérte a 11 főt, majd 2021-ben visszaesett 5 főre, és 2022-ben 8 főre nőtt.

A pályakezdő álláskeresők aránya az összes nyilvántartott álláskeresőhöz képest minden évben nagyon alacsony volt, 1-5% körüli értékekkel. Ez arra utal, hogy a fiatalok, különösen a pályakezdők, kevésbé voltak érintettek a munkanélküliség problémájában, mint más korcsoportok. A 2020-as évek során tapasztalt növekedés mind a nyilvántartott álláskeresők, mind a pályakezdők számában felhívja a figyelmet a gazdasági válságok és bizonytalanságok hatásaira a munkaerőpiacon. A pályakezdők alacsony száma ugyanakkor arra is utalhat, hogy a fiatalok viszonylag gyorsan találnak munkát, vagy más alternatív megoldásokat választanak, mint például a további tanulás vagy külföldi munkavállalás.

Összességében az adatok alapján a nyilvántartott álláskeresők száma és különösen a pályakezdők száma az I. kerületben viszonylag alacsony, de érzékeny a gazdasági ingadozásokra, ami a helyi munkaerőpiac rugalmasságára és alkalmazkodóképességére utal.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	155	4
2018	129	2
2019	150	7
2020	336	11
2021	207	5
2022	210	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Budapest I. kerülete, mint a város történelmi és kulturális központja, nemcsak a turizmus és a vendéglátás szempontjából kiemelt terület, hanem a munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások szempontjából is jelentős. Az alábbiakban áttekintést adunk a kerületben elérhető munkaerő-piaci integrációt támogató szervezetekről, szakképzési lehetőségekről, felnőttképzési programokról, valamint a helyi foglalkoztatási programokról.

Az I. kerületben számos szervezet és intézmény foglalkozik a munkaerő-piaci integráció elősegítésével:

- Budapest Főváros Kormányhivatala I. kerületi Hivatala nem rendelkezik foglalkoztatási osztállyal, az I. kerületi lakosú aktív korú személyek esetében az állami foglalkoztatási szerv a Budapest Főváros Kormányhivatala III. kerületi Hivatala Foglalkoztatási Osztálya. Az

állami foglalkoztatási szerv tevékenységét humánszolgáltatásként, a munkanélküliség lélektani és társadalmi összefüggéseinek figyelembevételével végzi, a hozzáforduló munkavállalót, valamint munkaadót jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatja, igényének érvényesítéséhez segítséget nyújt.

- **Helyi civil szervezetek**: Olyan szervezetek, mint a Menedék Egyesület, támogatják a munkaerő-piaci integrációt különböző célcsoportok, például menekültek és hátrányos helyzetű emberek számára. Ezek a szervezetek személyre szabott tanácsadást, képzést és támogatást nyújtanak az álláskeresésben és a beilleszkedésben.

Az I. kerületben élők számára több lehetőség is rendelkezésre áll a szakképzés és felnőttképzés területén:

- **Szakképzési intézmények**: Bár az I. kerületben elsősorban nem található szakképzési központ, de a szomszédos kerületekben mint például a II. és XI. kerületben számos szakképző iskola és technikum található, amelyek különböző ipari és szolgáltatási szektorokra készítik fel a hallgatókat.
- **Felnőttképzési központok**: Az I. kerület közelében elérhetők felnőttképzési központok, amelyek különböző szakmai tanfolyamokat, nyelvi képzéseket és egyéb munkaerő-piaci készségeket fejlesztő programokat kínálnak. Ezek a képzések gyakran rugalmas időbeosztással és távoktatási lehetőségekkel is elérhetők.
- **Online képzési platformok**: A digitális oktatás előretörésével az I. kerület lakói könnyen hozzáférhetnek különböző online képzési lehetőségekhez, amelyek szintén hozzájárulhatnak munkaerő-piaci esélyeik javításához.

Az I. kerületben működő foglalkoztatási programok célja a helyi munkaerőpiac fejlesztése és a munkanélküliség csökkentése:

- **Önkormányzati programok**: Az I. kerület Önkormányzata különböző foglalkoztatási kezdeményezéseket támogat, beleértve a közfoglalkoztatási programokat és a szociális foglalkoztatási projekteket, amelyek célja a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése.
- **Partnerségek vállalkozásokkal**: A kerületben működő vállalkozásokkal együttműködve az önkormányzat támogatja a helyi munkahelyteremtést és a munkaerőpiac fejlesztését célzó projekteket, beleértve a gyakornoki programokat és szakmai képzéseket.

Ezek az intézkedések és szolgáltatások jelentősen hozzájárulnak az I. kerület lakosainak munkaerő-piaci integrációjához, és elősegítik a foglalkoztatottság javítását.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Budapest I. kerülete egy olyan városrész, amely jellemzően nem tartozik a mélyszegénységgel sújtott területek közé, és a romák aránya is viszonylag alacsony. Ugyanakkor a kerület önkormányzata fontosnak tartja a társadalmi felelősségvállalást és a hátrányos helyzetű csoportok támogatását, beleértve a mélyszegénységben élők és a roma közösség tagjainak foglalkoztatását.

A kerületben élők közül azok, akik mélyszegénységben élnek, különös figyelmet igényelnek az önkormányzat részéről. Az önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatás lehetőséget nyújt arra, hogy ezek az emberek stabil jövedelemhez jussanak, és kilépjenek a szegénységi ciklusból. Az ilyen foglalkoztatás keretében a helyi közszolgáltatásokban, például karbantartási, takarítási vagy adminisztratív munkakörökben történő elhelyezkedés jelenthet megoldást.

Nem áll rendelkezésünkre adat a roma származásúak önkormányzati fenntartású intézményekben történő foglalkoztatásáról. Az etnikai hovatartozás olyan szenzitív adat, amelyet általában önkéntes adatszolgáltatás alapján lehet rögzíteni, azonban ilyen típusú adatok nem állnak rendelkezésünkre.

Az önkormányzat emellett partnerségre törekszik különböző civil szervezetekkel és munkaerő-piaci szereplőkkel, hogy bővítse a foglalkoztatási lehetőségeket és támogassa a társadalmi integrációt.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az Ebktv 21. §-a alapján az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen a következő rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

a) a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;

b) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;

c) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;

d) a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;

e) a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;

f) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott munkabér megállapításában és biztosításában;

g) a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;

h) az előmeneteli rendszerben;

i) a kártérítési, illetve a fegyelmi felelősség érvényesítése során,

j) a munkavállalók szülői és munkavállalói kötelezettségeinek összehangolását és a gyermek gondozására fordítható idő növelését elősegítő apasági szabadság, szülői szabadság és a gyermek gondozása céljából a gyermek hároméves koráig igénybe vehető fizetés nélküli szabadság kérelmezésével, vagy igénybevételével összefüggésben, valamint

k) a gondozói munkaidő-kedvezmény kérelmezésével vagy igénybevételével összefüggésben.

Nem áll rendelkezésünkre információ olyan esetről, amely során a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmazott, így megsértve az egyenlő bánásmód követelményét.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei.

Budapest I. kerületében a digitális ismeretek megszerzésére és hozzáférésére többféle lehetőség áll rendelkezésre. A kerületben működő közintézmények, könyvtárak, oktatási intézmények és közösségi terek különféle képzéseket és programokat kínálnak, amelyek célja a lakosság digitális írástudásának fejlesztése.

A Szilágyi Erzsébet fasoron található Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi fiókja például ingyenes számítógépes hozzáférést biztosít a látogatók számára, és időszakosan digitális készségeket fejlesztő tanfolyamokat is szervez. Emellett a kerület oktatási intézményei, mint például

az általános és középiskolák, szintén nagy hangsúlyt fektetnek a diákok digitális készségeinek fejlesztésére a tanterv részeként.

Az idősebb korosztály számára külön programok is elérhetők, amelyek célja a digitális világban való eligazodás megkönnyítése. Ilyen programok gyakran közösségi házakban vagy nyugdíjas klubokban kerülnek megrendezésre, ahol a résztvevők elsajátíthatják az alapvető számítógépes és internetes ismereteket.

A kerületben elérhető továbbá különféle online platformokhoz való hozzáférés, ahol önállóan lehet tanulni és fejleszteni a digitális készségeket. Ilyen lehetőségeket a kerület önkormányzata is támogat, gyakran együttműködve civil szervezetekkel és technológiai partnerekkel, hogy biztosítsák a lakosság számára a digitális fejlődéshez szükséges eszközöket és tudást.

Összességében Budapest I. kerületében számos lehetőség áll rendelkezésre a digitális ismeretek megszerzésére és hozzáférésére, amelyek minden korosztály számára elérhetők, segítve a lakosság digitális kompetenciájának fejlődését.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A Budavári Önkormányzat a Budapest I. kerület szociális és gyermekjóléti ellátásainak keretében számos támogatást biztosít a rászorulóknak a szociális és gyermekjóléti pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló önkormányzati rendelet alapján. Az alábbiakban ezek közül néhányat részletesebben bemutatunk:

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Ezt a támogatást olyan kérelmezők vehetik igénybe, akik 18 év alatti gyermeket nevelnek, és akik átmenetileg anyagi nehézségekkel küzdenek. A támogatás feltétele, hogy az egy főre jutó havi jövedelem ne haladja meg az önkormányzat által meghatározott jövedelemhatárokat. Ha a kérelmező egyedülálló, akkor a családjában az egy főre jutó havi jövedelem maximum 199.500 Ft lehet, míg nem egyedülálló esetén ez a jövedelemhatár 171.000 Ft. A támogatás gyermekenként és alkalmanként legfeljebb 42.800 Ft lehet, és évente kétszer igényelhető. Emellett a nappali oktatás munkarendje szerint középfokú tanulmányokat folytató 18 és 23 év közötti fiatalok is jogosultak lehetnek erre a támogatásra, ha családjuk jövedelme megfelel a feltételeknek.

Gyermeket egyedül nevelők támogatása: A támogatást azok az egyedülálló szülők igényelhetik, akik az általuk nevelt gyermek után családi pótlékra jogosultak, továbbá részére a Magyar Államkincstár egyedülállóként folyósítja a családi pótlékot és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 228.000 Fr összeget. A támogatást évente igényelhetik, amelynek összege támogatással érintett gyermekenként 30.000 Ft.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók támogatása: A támogatásra jogosult az a 18. életévét be nem töltött a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 25. pontja szerinti sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő kérelmező, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján különleges bánásmódot igénylő gyermeket nevel. Egyedülálló szülő esetében az egy főre jutó jövedelemhatár 199.500 Ft, míg a családosok esetében 171.000 Ft. A támogatásra jogosult továbbá az a 18. életévét betöltött és a 23. életévét be nem töltött nappali oktatás munkarendje szerint középfokú oktatásban tanulmányokat folytató kérelmező is, akinek a családjában, egyedülálló szülő esetében nem haladja meg a családban az egy főre jutó havi jövedelem a 199.500 Ft-ot, míg a nem egyedülálló szülők esetében 171.000 Ft összegű jövedelemhatárt. A támogatás összege 30.000 Ft, amelyet gyermekenként és tárgyévente három alkalommal igényelhetik meg.

Oltási támogatás: Az önkormányzat az egészségügyi prevenciót szolgáló védőoltások költségeit átvállalja bizonyos korosztályok és célcsoportok esetében. Így például támogatja a rota-vírus elleni védőoltást 6 hetes kort betöltött és 2 éves kort be nem töltött gyermekek esetében, valamint a 65 év feletti személyek és a 65 év alatti krónikus betegségben szenvedő személyek számára biztosítja a pneumococcus fertőzés elleni védőoltást. Az önkormányzat által biztosított oltási támogatás bővült a kullancs által terjesztett agyvelőgyulladás és a meningococcus fertőzések elleni védőoltásokkal is. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a kérelmező az I. kerületben rendelkezzen bejelentett lakcímmel és megvásárolta a gyermeke, vagy saját maga részére az oltóanyagot. A rota-vírus elleni, a gyermek 2 éves korig biztosított agyhártyagyulladás elleni és a kullancs-encephaitis elleni védőoltás esetében az önkormányzat gyermekenként, kérelmezőnkét 3 db oltóanyag megvásárlását támogatja. Az oltási támogatás oltóanyagonként a gyógyszertári számlán szereplő, megvásárolt oltóanyag vételára, de maximum oltóanyagonként 40 000 Ft.

Születési támogatás: Ez az egyszeri támogatás azon újszülött gyermekek után jár, akik az I. kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkeznek és az újszülött gyermek, valamint a kérelmező szülő életvitelszerűen az I. kerületben élnek, továbbá a kérelmező szülő a gyermeke születésekor és a gyermek születését közvetlenül megelőző 6 hónapban megszakítás nélkül az I. kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkezett. A támogatás mértéke újszülött gyermekenként egy alkalommal nyújtott 100 000 Ft, amelynek megállapítása során nem kell vizsgálni a család jövedelmi és vagyoni helyzetét.

Iskolakezdési támogatás: iskolakezdési támogatásra jogosult a kérelmező, ha alapfokú oktatásban, vagy a 18. életévét be nem töltött nappali oktatás munkarendje szerint középfokú oktatásban tanulmányokat folytató gyermeket nevel és egyedülálló, és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 228.000 Ft-ot, vagy nem egyedülálló, és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg 185.250 Ft -ot. A támogatásra jogosult még a 18. életévét betöltött és a 23. életévét be nem töltött nappali oktatás munkarendje szerint középfokú oktatásban tanulmányokat folytató kérelmező, amennyiben a családjában, vagy a kérelmezőt gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az előzőekben leírt jövedelemhatárokat. Az iskolakezdési támogatás összege gyermekenként évente 15 000 Ft. Az iskolakezdési támogatás megállapítása iránti kérelem a tanítási év utolsó tanítási napját követő naptól kezdődően a következő tanítási év szeptember 30. napjáig nyújtható be.

Jó tanulók szociális támogatása: jó tanulók szociális támogatására jogosult az alapfokú oktatásban tanulmányokat folytató és az általános iskola második évfolyamát sikeresen elvégző tanuló, valamint a 18. életévét be nem töltött nappali oktatás munkarendje szerint középfokú oktatásban tanulmányokat folytató tanuló, ha a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző tanév tantárgyi átlaga 4,50 vagy a fölött van, és ha egyedülálló szülő neveli és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 228 000 Ft, vagy nem egyedülálló szülő neveli és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 185 250 Ft-ot. Jó tanulók szociális támogatására jogosult a 18. életévét betöltött és a 23. életévét be nem töltött nappali oktatás munkarendje szerint középfokú oktatásban tanulmányokat folytató kérelmező, amennyiben a családjában, vagy a kérelmezőt gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az előzőekben leírt jövedelemhatárokat. Az önkormányzat a támogatást rendszeres pénzbeli ellátásként biztosítja, a támogatás havi összege tanulónként 15 000 Ft. A támogatást a tanítási év első tanítási napja szerinti hónap első napjától a tanév utolsó tanítási napja szerinti hónap utolsó napjáig kell folyósítani. A támogatás megállapítása iránti kérelem évente a tanítási év utolsó tanítási napját követő naptól a következő tanítási év szeptember 30. napjáig nyújtható be.

Eseti települési támogatás: a támogatásra jogosult az a kérelmező, aki a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, és egyedülélő, vagy egyedülálló és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 185 250 Ft-ot, vagy nem egyedülélő, vagy nem egyedülálló és a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 156 750 Ft. Kivételes méltányosságból azok az egyedülélő, egyedülálló személyek is igényelhetik a támogatást, ahol az

egy főre jutó jövedelem 185 250 Ft és 256 500 Ft összeg között van, vagy családban élő személy részére is megállapítható a támogatás, ahol a családban az egy főre jutó havi jövedelem meghaladja a 156 750 Ft-ot, de nem haladja meg a 228 000 Ft összeget. A támogatás évente 3 alkalommal, kivételes méltányosságból egy alkalommal állapítható meg. Az eseti települési támogatás összege alkalmanként nem haladhatja meg az 50 000 Ft-ot.

Havi rendszerességgel **fűtési idényben igénybevehető támogatásra** jogosult az a rendeletben meghatározott ellátásban, támogatásban részesülő kérelmező, aki egyedülélő és a havi jövedelme nem haladja meg a, 213 750 Ft-ot vagy nem egyedülélő és a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 171 000 Ft-ot. Méltányosságból havi rendszerességgel fűtési idényben igénybevehető támogatásra jogosult az a kérelmező, akinek a jövedelme nem haladja meg a Rendeletben előírtakat és a lakásfenntartás elismert havi költsége a háztartás havi összes jövedelmének 15 %-át eléri. A fűtési idényben igénybevehető támogatás összege havi 20 000 Ft, méltányosságból történő megállapítása esetén havi 10 000 Ft. A támogatás megállapítása iránti kérelem tárgyév október 01. napjától az adott fűtési idény utolsó hónapjának első napjáig, azaz március 1-éig nyújtható be. A támogatás a kérelem benyújtása hónapjának első napjától a fűtési idény hónapjának utolsó napjáig terjedő időtartamra állapítható meg.

A **gyógyszertámogatás** érhető el azok számára, akik krónikus betegségükre tekintettel állandó gyógyszeres kezelés alatt állnak, és havi gyógyszerköltségük meghaladja az 5 700 Ft-ot. Azok jogosultak erre a támogatásra, akik nem jogosultak közgyógyellátásra, és akiknek havi jövedelme egyedülélők esetében nem haladja meg a 199 500 Ft-ot, egyedülálló esetén az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 228 000 Ft-ot, vagy nem egyedülélők, egyedülállók és a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg a 171 000 Ft-ot. A 80. életévüket betöltött személyek, kérelmezők esetén magasabb jövedelmi határok érvényesek, a nem egyedülélők esetén az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg a 213 750 Ft-ot, egyedülélő esetén a jövedelem nem lehet magasabb, mint 228 000 Ft. A gyógyszertámogatást rendszeres pénzbeli támogatásként nyújtja az önkormányzat, a támogatás egy évre, havi 8000 Ft összegben kerül megállapításra.

Havi rendszerességgel nyújtott élelmiszertámogatásra jogosult az a kérelmező, akinek - nem egyedülélő esetén háztartása tagjainak - vagyona nincs, és egyedülélő és a havi jövedelme nem haladja meg a 199 500 Ft-ot, vagy nem egyedülélő és a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 171 000 Ft-ot. A támogatás rendszeres pénzbeli támogatásként 1 év időtartamra kerül megállapításra és az élelmiszertámogatás havi összege 15 000 forint.

Lakásfenntartási támogatásra azok jogosultak, akik a támogatással érintett lakás tulajdonosai, bérlői, haszonélvezői, vagy szívességi használói és életvitelszerűen a lakásban élnek. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a lakásfenntartás elismert havi költsége meghaladja a háztartás havi összes jövedelmének 20%-át, valamint egyedülélők esetében a havi jövedelem nem haladhatja meg a 199 500 Ft-ot, nem egyedülélők esetében a háztartásban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg a 171 000 Ft-ot. A támogatás rendszeresen egy év időtartamra nyújtott pénzbeli támogatás, melynek havi összege 5 000 Ft.

Akadálymentesítési támogatás: mozgáskorlátozott személy fogyatékossága jellegéből adódó, a lakáshasználattal összefüggő életvitel nehézségeinek csökkentése, a rendeltetésszerű használat biztosítása céljából akadálymentesítési támogatás igényelhető meglévő I. kerületi lakáson, vagy lakóépületen elvégzett akadálymentesítési munkákhoz. Akadálymentesítési támogatást igényelheti az, aki mozgáskorlátozott, vagy 18. életévét be nem töltött mozgáskorlátozott személyt nevel. Akadálymentesítési támogatásra jogosult a kérelmező, ha a támogatással érintett lakásnak tulajdonosa, haszonélvezője vagy bérlője, és a kérelmezőnek, valamint háztartása tagjainak vagyona nincs, és egyedülélő, és a havi jövedelme nem haladja meg a 242 250 Ft-ot, vagy aki nem egyedülélő, és a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 213 750 Ft-ot. Az akadálymentesítési támogatás legmagasabb összege 300 000 Ft.

A fentiek alapján jól látható, hogy az Önkormányzat többféle támogatást nyújt a rászorulók részére. Ezen intézkedések célja, hogy csökkentsék a kerületben élő nehéz helyzetben lévők terheit, és biztosítsák számukra a mindennapi élethez szükséges anyagi és egyéb segítséget.

A Rendeletben nyújtott támogatásokon kívül az önkormányzat támogatja a felsőoktatásban tanulmányokat folytató fiatalokat is. Az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára a felsőoktatásban való részvétel támogatása, elérhetővé tétele érdekében létrehozott ösztöndíjrendszer a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer. Az Önkormányzat 2001-ben kinyilvánította csatlakozási szándékát az ösztöndíjrendszerhez, valamint azt, hogy a támogatás összegét mindenkori költségvetésében biztosítja. Ennek megfelelően már 22 éve a pályázatok útján elnyerhető ösztöndíjjal segíti az önkormányzat a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló kerületi fiatalokat a felsőoktatásban való részvételhez. Az Önkormányzat által nyújtott szociális ösztöndíj havi összege pályázónként 25 000 Ft.

2025. évben a Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat az I. kerületben élő családok, rászorulók és idősek részére az életkörülményeiket javító és segítő támogatásra pályázatot hirdetett meg, amelynek célja az I. kerületben élő gyermekes családok, rászorulók és idősek életkörülményeinek javítása, az egészségügyi helyzetük színvonalának emelése, a rászoruló családok megsegítése, valamint a foglalkoztatás, munkavállalás elősegítése és a szociális hátrányok csökkentése. A pályázat 2026. évben is kiírásra került.

Támogatás igényelhető az alábbi célokra:

- államilag elismert általános nyelvi, vagy szaknyelvi középfokú vagy felsőfokú sikeres nyelvvizsga letétele, az államilag elismert nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése,
- idegennyelv tanuláshoz nyelvtanfolyamon történő részvétel biztosítása,
- gépjármű vezetői engedély megszerzése,
- gyógyászati eszközök, segédeszközök beszerzése,
- fogszabályozás,
- fogpótlás,
- humán papillomavírus elleni védőoltás biztosításához oltóanyag beszerzése.

Az alábbi elemzés a passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel kapcsolatos álláskeresői ellátások adatait vizsgálja Budapest I. kerületére vonatkozóan, az adatok az évek során eltérő trendeket mutatnak. A lenti táblázat a nyilvántartott álláskeresők és az álláskeresési ellátásban részesülők számát és arányát tartalmazza.

2017-ben a nyilvántartott álláskeresők közül a közel felük (45,16%) kapott álláskeresési ellátást, ami közepes ellátási aránynak számít. A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15-64 éves népességen belül viszonylag alacsony volt.

2018-ban csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, ugyanakkor az álláskeresési ellátásban részesülők aránya jelentősen növekedett (55,04%). Ez utalhat arra, hogy a csökkenő álláskeresői létszám ellenére a rendelkezésre álló álláskeresési ellátások növekvő részét igénybe vették az álláskeresők.

2019-ben a nyilvántartott álláskeresők száma emelkedett, ennek megfelelően az álláskeresési ellátásban részesülők aránya is emelkedett (50,67%).

2020-ban jelentős növekedés volt tapasztalható a nyilvántartott álláskeresők számában, ami a COVID-19 világjárványnak és annak gazdasági hatásainak tulajdonítható. Az álláskeresési ellátásban részesülők aránya viszont csökkent (23,51%), ami jelezheti az álláskeresési ellátásokhoz való hozzáférés szigorodását vagy a megnövekedett kereslet miatt fellépő korlátozásokat, továbbá az álláskeresési ellátás jogosultsági feltételeinek és folyósítási idejének változatlanságát.

2021-ben a nyilvántartott álláskeresők száma csökkent 2020-hoz képest, és az álláskeresési ellátásban részesülők aránya emelkedett (36,23%). Ez jelezheti a nyilvántartott álláskeresők arányának stabilizálódását és az ellátások iránti növekvő keresletet.

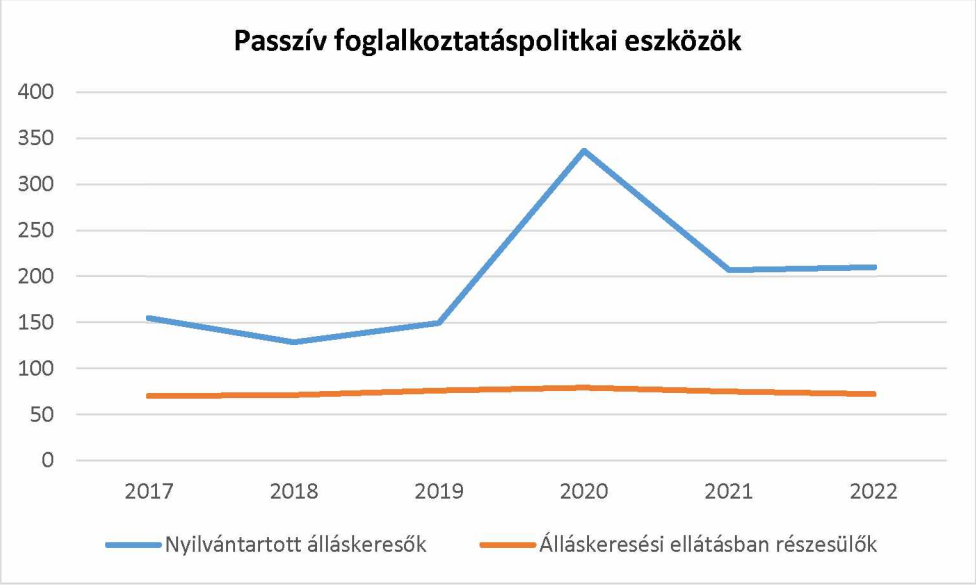
2022-ben a nyilvántartott álláskeresők száma növekedett, míg az álláskeresési ellátásban részesülők aránya enyhén csökkent (34,29%). Ez azt mutatja, hogy bár a nyilvántartott álláskeresők száma emelkedett, az álláskeresési ellátások iránti igény kismértékben csökkent, ami jelezheti az ellátási rendszer hatékonyságának változásait vagy a kereslet csökkenését.

A táblázat adatai alapján látható, hogy az álláskeresők ellátásában jelentős ingadozások voltak az évek során, amelyeket különböző gazdasági és társadalmi tényezők, például a világjárvány hatásai, befolyásoltak. A nyilvántartott álláskeresők és az álláskeresési ellátásban részesülők aránya folyamatosan változott, tükrözve a munkaerőpiaci kihívásokat és az ellátási rendszer reakcióját.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	155	1,03%	70	45,16%
2018	129	0,86%	71	55,04%
2019	150	1,00%	76	50,67%
2020	336	2,32%	79	23,51%
2021	207	1,45%	75	36,23%
2022	210	1,48%	72	34,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.3.2. számú táblázat a passzív foglalkoztatás-politikai eszközök keretében nyújtott álláskeresői ellátások különböző formáit elemzi, konkrétan a szociális támogatások, a foglalkoztatást

helyettesítő támogatás (FHT), és az álláskeresési ellátások számát és arányát. Az adatok az évek során változásokon mentek keresztül, amelyeket alább részletezek.

2017-ben az álláskeresők körében a legnagyobb arányban az álláskeresési ellátásban részesültek, míg a szociális támogatás és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás aránya kisebb volt. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak aránya viszonylag magas volt (26%).

2018-ban a szociális támogatás aránya enyhén csökkent, míg a foglalkoztatást helyettesítő támogatás aránya is csökkent. Az álláskeresési ellátás aránya nőtt, ami azt jelezheti, hogy több álláskereső vette igénybe ezt a támogatást.

2019-ben a szociális támogatás és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás arányában kisebb csökkenés volt tapasztalható, míg az álláskeresési ellátásban részesülők aránya megmaradt magas szinten (60%). A foglalkoztatást helyettesítő támogatás iránti igény is csökkent, ami jelezheti a támogatáscsökkentés vagy szigorodott jogosultsági feltételek hatását.

2020-ban a nyilvántartott álláskeresők száma növekedett, és ez a szociális támogatásra való igény is emelkedett, ami részben a COVID-19 világjárvány hatásainak köszönhető. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás aránya stagnált, míg az álláskeresési ellátás aránya jelentősen csökkent (32%), ami a gazdasági helyzet és az ellátási rendszerek terhelésének jele lehet.

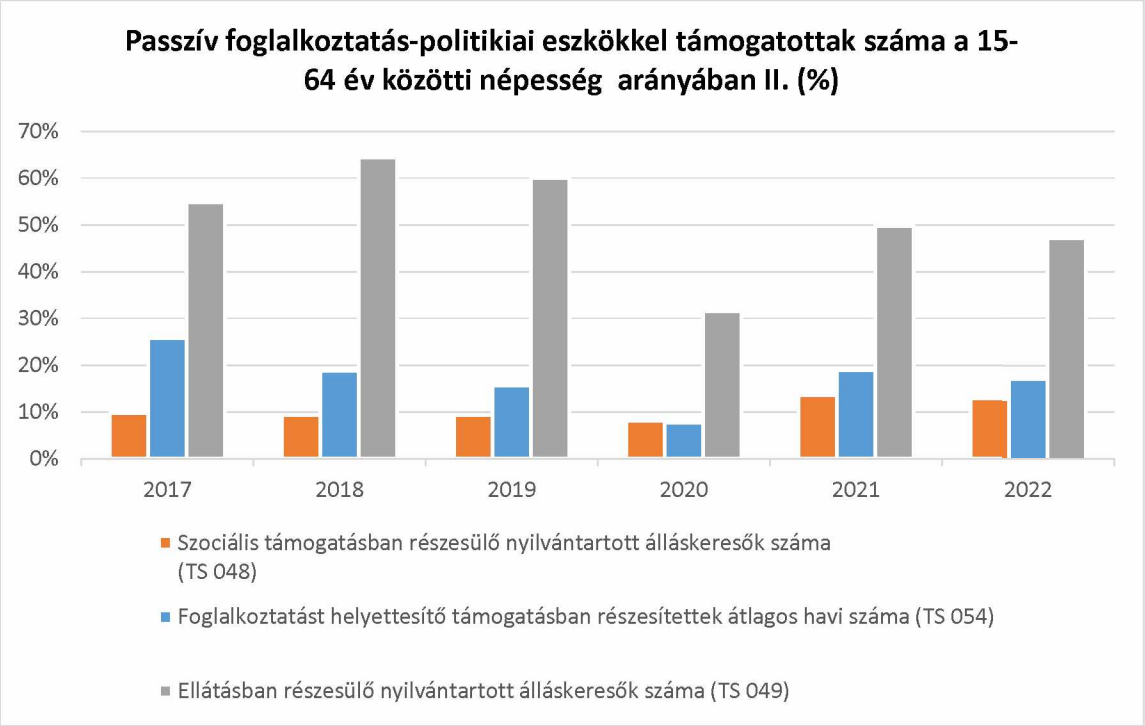
2021-ben a szociális támogatás aránya növekedett, és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők aránya is emelkedett. Az álláskeresési ellátás aránya visszatért a korábbi magas szintre.

2022-ben a szociális támogatás aránya mérsékelten emelkedett, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás pedig csökkent, míg az álláskeresési ellátás aránya 47%-ra csökkent. A csökkenés jelezheti az álláskeresési támogatás iránti igény csökkenését vagy az ellátási rendszerek reformját.

A táblázat adatai alapján a passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel nyújtott támogatások aránya és összetétele jelentős változásokon ment keresztül az évek során. A COVID-19 hatása különösen érezhető volt 2020-ban, amikor a nyilvántartott álláskeresők száma növekedett, és a szociális támogatás iránti igény is emelkedett. Az álláskeresési ellátásban részesülők arányának ingadozása a gazdasági helyzet és a támogatási rendszerek változásait tükrözi.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	15	10%	39,92	26%	85	55%
2018	12	9%	24,25	19%	83	64%
2019	14	9%	23,39	16%	90	60%
2020	27	8%	25,71	8%	106	32%
2021	28	14%	39,04	19%	103	50%
2022	27	13%	35,92	17%	99	47%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.3.3. számú táblázat az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülő személyek havi átlagos számát mutatja be az évek során. Az adatok elemzése a következőket mutatja:

2017-ben az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülő személyek havi átlagos száma viszonylag magas volt, ami a támogatási igények vagy a jogosultsági feltételeknek nagyobb mértékben megfelelő kérelmezőket, igényléseket tükrözheti.

2018-ban a havi átlagos szám növekedett az előző évhez képest. Ez a növekedés jelezheti a támogatás iránti megnövekedett keresletet vagy a támogatási feltételek kiterjesztését.

2019-ben az átlagos havi szám csökkent az előző évhez képest, ami a támogatások iránti kereslet csökkenésére, vagy a jogosultsági feltételek szigorítására utalhat.

2020-ban további csökkenés volt tapasztalható. Ez a csökkenés összefüggésbe hozható a COVID-19 világjárvány hatásaival, amelyek a támogatási rendszerek működésére, valamint a gazdasági és társadalmi helyzetekre is hatással voltak.

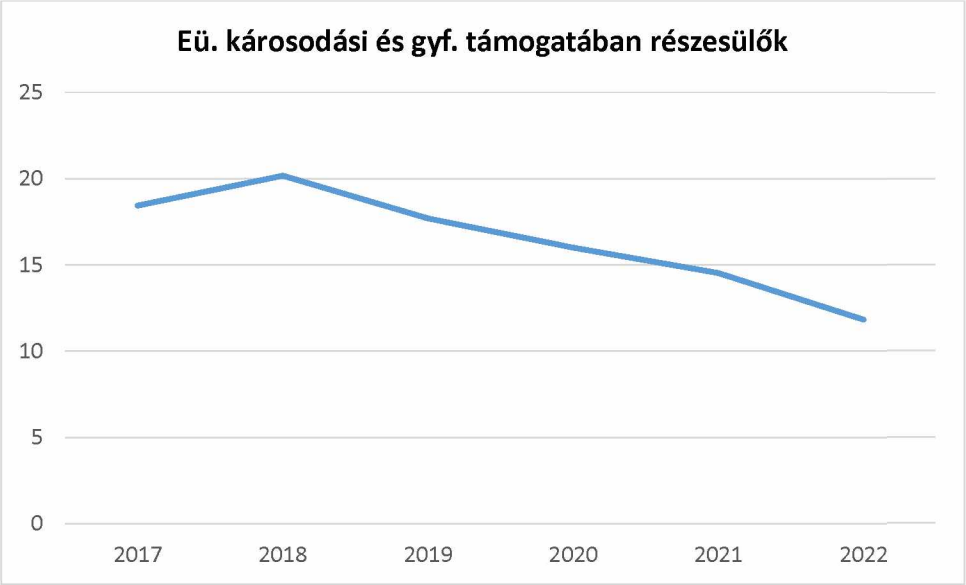
2021-ben a havi átlagos szám tovább csökkent, ami a pandémia hosszú távú hatásait, illetve a támogatási programok esetleges módosításait tükrözheti. A csökkenés folytatódhatott a gazdasági helyzet és a társadalmi igények változásai miatt.

2022-ben az átlagos havi szám a legalacsonyabb volt az összes vizsgált év közül. Ez a jelentős csökkenés a támogatási igények tovább csökkenését, a szigorúbb jogosultsági feltételeket, vagy a támogatások megszorítását jelezheti. A pandémia utáni helyreállítási folyamatok és az új gazdasági és társadalmi körülmények is hozzájárulhattak a csökkenéshez.

A táblázat adatai alapján a havi átlagos szám az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülő személyek között az évek során általánosan csökkent. A növekedés és csökkenés trendjei összefüggésben állhatnak a gazdasági helyzettel, társadalmi igényekkel, valamint a világjárvány hatásaival. A legnagyobb csökkenés 2022-re volt jellemző, ami további vizsgálatokat igényelhet annak megértéséhez, hogy milyen tényezők befolyásolták a támogatások iránti kereslet csökkenését.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	**Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma** (TS 056)
	fő
2017	18,44
2018	20,18
2019	17,7
2020	16
2021	14,53
2022	11,83

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

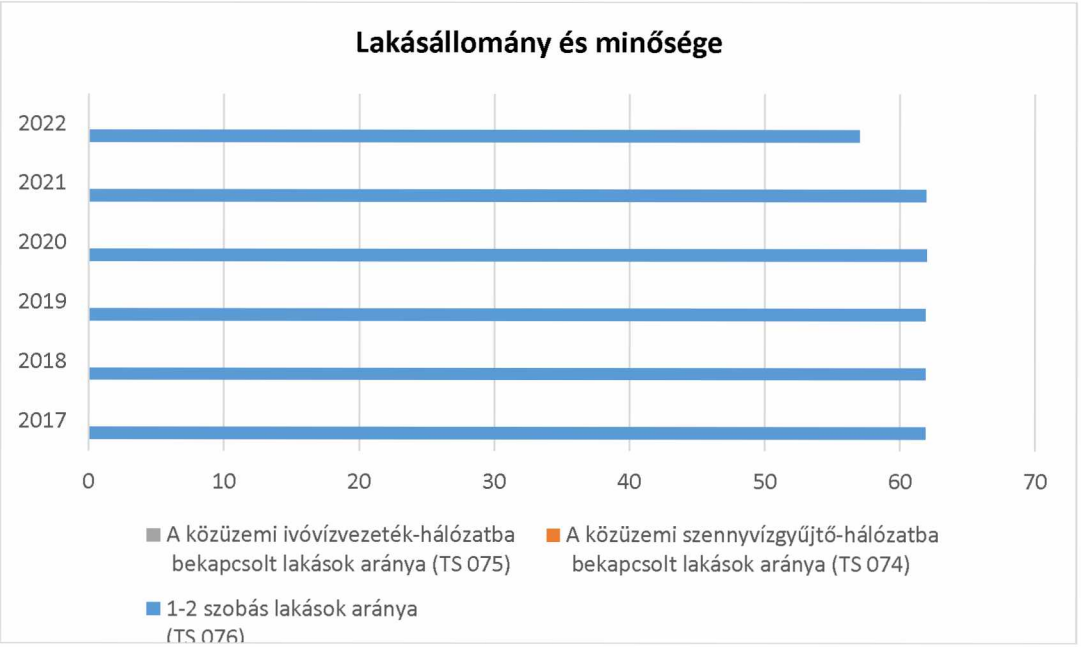
E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A lakásállomány növekedése 2020-ban jelentős volt, azonban az építési aktivitás 2021-ben és 2022-ben csökkent, ami hatással volt a lakásállomány bővülésére. Az 1-2 szobás lakások aránya csökkent.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	17024	0	0,00	61,89	n.a.	n.a.
2018	17026	2	0,12	61,89	n.a.	n.a.
2019	17026	0	0,00	61,89	n.a.	n.a.
2020	17126	100	5,84	62,02	n.a.	n.a.
2021	17152	26	1,52	61,96	n.a.	n.a.
2022	17475	0	0,00	57,03	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

A bérlakás-állomány pontos számát illetően az önkormányzat rendelkezésére álló adatokat vettük alapul.

A 3.4.2. számú táblázat a bérlakás- és szociális lakásállomány alakulását mutatja be az önkormányzati adatok alapján 2017 és 2022 között. A táblázat különféle kategóriák szerint csoportosítja az adatokat, így a teljes lakásállományt, az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások számát, a bérlakás- és szociális lakásállományt, valamint az ezek közül is az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakásokat.

Teljes lakásállomány: 2017-ben a lakásállomány 17 024 darab volt, amely 2022-re 17 475 darabra növekedett. Ez viszonylag mérsékelt növekedést mutat, mindössze körülbelül 2,6%-os növekedés hat év alatt.

Bérlakásállomány: A bérlakások száma 2017-ben 1 434 volt, de 2022-re kissé csökkent, 1 414 darabra. Ez minimális, de tartós csökkenést jelez az évek során. Az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító bérlakások száma azonban stabil maradt, évről évre 29 darab ilyen lakást jelentettek.

Szociális lakásállomány: A szociális lakások száma jelentősebben csökkent: 2017-ben 1 118 darab volt, míg 2022-re ez a szám 907-re esett vissza, ami több mint 18%-os csökkenést jelent. Fontos megjegyezni, hogy az adatok szerint egyetlen szociális lakás sem minősült elégtelen lakhatási körülményeket biztosítónak.

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok: Ezen ingatlanok száma minden évben nulla volt, tehát az ilyen típusú ingatlanok nem játszottak szerepet a lakásállományban.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2017	17 024	n.a.	1 434	29	1 118	0	0
2018	17 026	n.a.	1 433	29	1 047	0	0
2019	17 026	n.a.	1 424	29	1 006	0	0
2020	17 126	n.a.	1 421	29	969	0	0
2021	17 152	n.a.	1 421	29	951	0	0
2022	17 475	n.a.	1 414	29	907	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

A 3.4.2 számú táblázat tartalmazza a szociális lakhatásra vonatkozó adatokat.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A 3.4.2 számú táblázat tartalmazza az *egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanokra vonatkozó adatokat.*

e) lakhatást segítő támogatások

Korábban már részletezett lakásfenntartási támogatáson és a fűtési idényben igénybevehető támogatáson kívül az önkormányzat bevezette a lakásbérleti támogatást. Havi rendszereséggel nyújtott lakásbérleti támogatásban részesíthető az I. kerületben lévő lakhatását szolgáló lakás bérlője, aki az önkormányzat 100 %-os tulajdonában lévő, ingatlanok hasznosításával foglalkozó nonprofit gazdasági társaság közreműködésével létesítette a lakásbérleti jogviszonyát, amennyiben a támogatással érintett ingatlanban életvitelszerűen lakik, és egyedülélő és a havi jövedelme nem haladja meg a 213 750 Ft, vagy nem egyedülélő és a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 178 125 Ft-ot. A lakásbérleti támogatás 1 év időtartamra kerül megállapításra, melynek havi összege 20 000 Ft. A lakásbérleti támogatás a lakásbérleti díj megfizetésére használható fel.

Adósságcsökkentési támogatásban részesíthető az a kérelmező, aki jövedelemkiesés, tartós betegség vagy munkanélküliség miatt adósságot halmozott fel és az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, és legalább egy, a lakásfenntartás elismert havi költsége körébe tartozó közüzemi díjtartozása legalább hat havi, vagy a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, valamint a kérelmezőnek és háztartása tagjainak vagyona nincs, aki a Rendeletben meghatározott lakásnagyságot meg nem haladó lakásban lakik, és vállalja az adósság és az Önkormányzat által megállapított adósságcsökkentési támogatás különbözetének határidőre történő megfizetését. A kérelmező az előzőekben foglaltak teljesülése esetén is csak akkor jogosult adósságcsökkentési támogatásra, ha a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 185 250 Ft-ot, vagy egyszemélyes háztartásban él és a havi jövedelme nem haladja meg a 199 500 Ft, vagy gyermekét egyedül neveli és a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 228 000 Ft-ot. Az adósságcsökkentési támogatás mértéke nem haladhatja meg az adósságkezelés körébe bevont adósság 75%-át, és összege legfeljebb háromszázezer forint.

Az önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának feltételeiről szóló 2/2017. (II. 23.) önkormányzati rendelet szerint az önkormányzat tulajdonában lévő lakás bérlőjét lakbértámogatás illeti meg, ha a bérlő háztartásában az egy főre jutó nettó jövedelem nem haladja meg a 99 750 Ft-ot, egyedülálló esetén a (114 000 Ft-ot és a bérlő és a vele egy háztartásban élők külön nyilatkozatuk értelmében nem rendelkeznek olyan vagyonnal, amelynek együttes forgalmi értéke meghaladja 7 125 000 Ft-ot, valamint a fizetendő lakbér összege meghaladja a bérlő és a háztartásában élők havi összjövedelmének 20 %-át, továbbá a bérlő és vele egy háztartásban élők igazolható módon a létfenntartásukat veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerültek, vagy időszakosan illetve tartósan létfenntartási gondokkal küzdenek. A lakbértámogatás mértéke a rendelet szerint megállapított lakbér összegének 20%-ától 40%-áig terjedhet. Rendkívüli méltánylást érdemlő esetben a lakbértámogatás mértéke a megállapított lakbér 50%-a, ha – különösen a szakorvos által kiadott igazolás alapján – bérlővel egy háztartásban lévő, önmaga ellátására képtelen, állandó vagy tartós felügyeletre szoruló, súlyos fogyatékos vagy rokkantsági, illetve rehabilitációs ellátásra jogosult személy van.

A 3.4.3. számú táblázat a települési és egyéb önkormányzati támogatások adatait mutatja be az évek során. Az alábbiakban részletesen elemzem az egyes mutatókat:

A települési támogatások a 2017. évben jelentős mértékben (739 fő) segítették a lakosokat, de a szám viszonylag alacsony volt a következő évekhez képest. A 2018. évben **n**övekedés tapasztalható a támogatásban részesülők számában (772 fő) az előző évhez képest, ami a lakhatási támogatások iránti növekvő igényt jelezheti. A támogatásban részesülők száma csökkent (674 fő) az előző évhez képest, ami a lakhatási támogatások iránti kereslet csökkenését vagy szigorúbb jogosultsági feltételeket jelenthet. a 2020. évben jelentős növekedés történt (898 fő), ami valószínűleg a COVID-19 világjárvány következményeként megnövekedett támogatási szükségletek miatt van. 2021-ben csökkenés történt (709 fő) az előző évhez képest, de még mindig magasabb, mint a 2017-2019 közötti évek átlagos értékei. Ez jelezheti a járvány utáni alkalmazkodást és a támogatási igények normalizálódását. 2022-ben további csökkenés volt tapasztalható a támogatásban részesülők számában, ami a támogatási igények csökkenését vagy a támogatási programok változását tükrözheti.

Az „Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma" évről évre változott az elmúlt években, jelentős ingadozásokkal.

2017-ben a támogatásban részesülők száma magas volt, elérte a 2818 főt, ami széleskörű támogatási tevékenységet jelezett. 2018-ra a szám drámaian csökkent 197 főre, ami arra utalhat, hogy az önkormányzat jelentősen csökkentette a támogatások mértékét vagy átcsoportosította a forrásokat.

A következő évben, 2019-ben a támogatottak száma ismét emelkedett 416 főre, ami új támogatási programok vagy politikák bevezetését jelezheti. 2020-ban, a COVID-19 hatásaira reagálva, a szám

386 főre csökkent, ami a támogatások újraorientálását vagy a járvány hatásainak kezelésére tett erőfeszítéseket tükrözheti.

2021-ben a támogatottak száma tovább csökkent, azonban 2022-ben jelentős növekedés következett be, és a szám 2853 főre ugrott, ami arra utal, hogy az önkormányzat visszatért a támogatási programok bővítéséhez vagy új intézkedéseket vezetett be.

Ez a változékonyság az önkormányzati támogatási politikák dinamikus alakulását tükrözi, amelyet különböző gazdasági és társadalmi tényezők befolyásoltak.

Összegezve, a települési támogatások számában 2020-ban volt a legnagyobb növekedés, ami a járvány hatásait tükrözi. Az ezt követő években a támogatottak száma csökkent, ami az igények csökkenésére vagy a támogatási politikák változására utalhat. Az egyéb önkormányzati támogatások száma jelentős ingadozást mutatott, nagy növekedéssel és csökkenéssel, ami a támogatási programok dinamikus változásaira utal. Az adatok alapján érdemes figyelemmel kísérni a támogatási politikák hatékonyságát és a lakhatási igények alakulását, különösen a közszolgáltatások és támogatások terén.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	739	2818
2018	772	197
2019	674	416
2020	898	386
2021	709	194
2022	588	2853

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Budapest I. kerületének lakosságára vonatkozóan az eladósodottság mértékéről konkrét statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre. Az eladósodottság gyakran a lakásfenntartással és a lakáscélú hiteltörlesztéssel kapcsolatos terhekből ered, amelyek jelentős anyagi megterhelést jelenthetnek a helyi családok számára. Az utóbbi időszak kormányzati intézkedései, mint a családok otthonteremtési kedvezménye, előrelépést hoztak, és az önkormányzat szerepe is fontos a lakhatási problémák és adósságkezelés terén.

A helyi támogatások, mint a települési és rendkívüli támogatások, segíthetnek az eladósodás megelőzésében és kezelésében. Bár konkrét adataink nincsenek, a tapasztalatok alapján előfordulhat, hogy egyes ingatlanok vagy vagyontárgyak végrehajtásra kerülnek, ami az eladósodásra utal. A helyi közösség összefogása és az önkormányzat aktív szerepvállalása fontos lehet a nehéz helyzetbe került családok támogatásában és az adósságkezelési problémák megoldásában.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Budapest I. kerülete, mely a város szívében helyezkedik el, egyedülálló lakhatási lehetőségeket kínál. Az I. kerület jelentős része a belváros, ahol a lakások jellemzően a történelmi és kulturális örökséghez kapcsolódnak, ahol az ingatlanpiac iránti kereslet magas.

Az I. kerület lakói hozzáférnek a minőségi közműszolgáltatásokhoz, amelyek közé tartozik a megbízható ivóvíz, a szennyvízkezelés és a fűtési rendszerek. A kerület jól karbantartott infrastruktúrával rendelkezik, ami biztosítja a megfelelő szolgáltatásokat.

A közszolgáltatásokról elmondható, hogy az egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatások széles választéka elérhető a kerületben. Egészségügyi központ, iskola és kulturális intézmény áll rendelkezésre a helyiek számára.

A közlekedési infrastruktúra kiemelkedően fejlett az I. kerületben. A terület jól összeköttetésben áll a főváros többi részével, köszönhetően a közlekedési csomópontoknak és a sűrű busz-, villamos- és metróhálózatnak. A közlekedés kényelmes és hatékony, amely jelentős előnyt jelent a lakók számára. Az I. kerület közlekedési lehetőségei különösen fontosak a turisták és az üzleti utazók számára, akik számára könnyen elérhetők a közlekedési csomópontok és az érdekes helyszínek.

A kerület lakhatási környezetének minősége és a hozzáférhető közszolgáltatások magas szintje hozzájárul a helyi életminőség javításához és vonzó lakóhelyet biztosít Budapest szívében.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep,/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

b) a telepen,/szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Esetünkben nem releváns, Budapest I. kerületében nem találhatóak telepek, szegregált területek.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A kerület egészségügyi ellátását egyrészt a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján kötelezően biztosítandó egészségügyi alapellátás biztosításával, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján önként vállalt járó beteg szakellátással biztosítja.

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5. §-a előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról, valamint Budapest területén az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról, és
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat fenntartásában működő Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata 1997. július 1. napjától biztosítja az I. kerületi lakosok részére az egészségügyi ellátást. Az Egészségügyi Szolgálat kötelező feladatként biztosítja a háziorvosi, házi gyermekorvosi, felnőtt és gyermek-ifjúsági fogorvosi, iskola-egészségügyi alapellátást, valamint önként vállalt feladatként a járóbeteg-szakellátást, pszichiátriai gondozást és foglalkozás-egészségügyi ellátást.

Az intézmény székhelyén (1122 Budapest, Maros utca 16/b.) működik a járóbeteg szakellátás, egynapos sebészeti ellátás, foglalkozás-egészségügyi alapellátás, egészségügyi laboratóriumi szolgáltatások, képalkotó diagnosztikai szolgáltatások, fizikoterápiás szolgáltatás.

Az önkormányzat kötelező feladata volt 2023. június 30. napjáig a védőnői ellátás. 2023. július 1-jén életbe lépett az a törvénymódosítás, amelynek értelmében a védőnők feletti munkáltatói jogköröket nem az önkormányzatok gyakorolják, hanem a megyei irányító kórház alkalmazottai lettek. Az Önkormányzat által végzett védőnői ellátás biztosítására vonatkozó feladat ellátására 2023. július 1. napjától az Észak-budai Szent János Centrumkórház, mint az érintett védőnői körzet tekintetében illetékes irányító vármegyei intézmény köteles. 2023. július 1. napjától a Kórház az Önkormányzattal együttműködésben gondoskodik a védőnői ellátásról.

A kerületben az egészségügyi alapellátás körébe tartozó háziorvosi, házi gyermekorvosi, iskolavédőnői, fogorvosi, iskola-egészségügyi és ügyeleti szolgáltatás színvonalának fejlesztése kiemelt fontosságú. A háziorvosi alapellátás I. kerületi telephelyeken működik

Az egészségügyi alapellátás működtetése az Egészségbiztosítási Alapból folyósított finanszírozásból történik, amelyhez az Önkormányzat további forrásokat biztosít, illetve gondoskodik az ellátáshoz szükséges ingatlanokról.

Az Önkormányzat célja egy olyan egészségügyi intézményrendszer kialakítása működtetése, amelyben a magas színvonalú szolgáltatásokhoz egyenlő eséllyel fér hozzá a kerület valamennyi lakója.

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz és szakellátásokhoz való hozzáférés tekintetében általánosságban elmondható, hogy kerületünk egészségügyi alapellátása mindenben megfelel a kor követelményeinek.

A települési önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén - lehetőségeihez képest - saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

Önkormányzat Képviselő-testülete megállapította és kialakította az egészségügyi alapellátások körzeteit, a területi ellátási kötelezettségre a szerződést az alapellátásban résztvevő orvosokkal megkötötte, így biztosítva a lakosság részére az egészségügyi alapellátáshoz a hozzáférést.

A kerület felnőtt korú lakosságát négy telephelyen a Zsolt utcai, az Attila úti, a Csalogány utcai és a Tárnok utcai rendelőben, tizenöt praxissal látjuk el, melyben egy a közalkalmazott és tizennégy a vállalkozó háziorvosok száma.

Az ügyeleti rendszert tekintve az I. kerület 1992-től a XII. kerülettel közösen működtette a felnőtt ügyeleti ellátást a XII. kerület Városmajor utcai telephelyen. 2024. október 01. napjától az egységes alapellátási ügyeleti rendszer keretében működik a felnőtt háziorvosi ügyelet, amelyet az Országos Mentőszolgálat lát el a Szent János Centrumkórházban hétköznapokon 16:00 és 08:00 óra között, hétvégén és ünnepnapokon pedig 24 órás szolgáltatással áll rendelkezésre a 8-as épület földszintjén.

A kerület 0-14 (18) éves lakosságát két telephelyen: a Mikó utcai és a Markovits Iván utcai rendelőkben látják el, ahol integrált egységben működnek együtt a gyerekeket ellátó gyermekorvosi praxisok a védőnői szolgálattal.

A gyermekorvosi ügyeletet szintén az Országos Mentőszolgálat látja el a Szent János Centrumkórház 24-es épületében hétköznapokon 16:00 és 22:00 óra között, hétvégén 08:00 és 22:00 óra között.

A gyermek- és iskolafogászati ellátást az Attila úti, a felnőtt fogorvosi ellátást a Roham utcai rendelőben biztosítja.

Az óvoda- és iskolaegészségügyi ellátást 2 főállású és 4 szabadfoglalkoztatású orvos, és 5 iskolavédőnő látja el.

A várandósok és 1-6 éves gyermekek védőnői ellátását 8 területi védőnő biztosítja.

Az Önkormányzat a kötelező feladatai mellett a járóbeteg szakellátást 1993. évtől önként vállalt feladatként biztosítja.

A Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata keretében a XII. kerületi Maros utcában az alábbi szakellátások működnek:

- Nőgyógyászat
- Onkológia
- Reumatológia
- Röntgen
- Szemészet

- EKG
- Belgyógyászat és társszakmák /endokrionológia, diabetologia és EKG rendelés/
- Fül-orr-gégészet
- Audiológia
- Ideggyógyászat
- Laboratórium
- Fizikoterápia
- Gyógytorna
- Sebészet (ezen belül érsebészet és proctológia is)
- Ortopédia
- Ultrahang-diagnosztika
- Klinika psychológia
- Bőrgyógyászat
- Lymphoedema rendelés
- Urológia

A korábban a Maros utcai szakrendelőben működő pszichiátriai gondozó és pszichiátriai szakrendelés 2026. március 20-tól az I. kerület Győző utca 5. szám alatti, erre a célra kialakított épületbe költözött.

A Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata ellátási területe az I. kerület mindenkori közigazgatási területe, de ellátási kapacitása függvényében rendelkezésére áll minden betegnek, aki bizalmával megtiszteli rendelőket. Egynapos sebészeti ellátást is működtet.

Az I. kerületben jelentős egészségügyi beruházások valósultak meg. Az Egészséges Budapest Program támogatásával megtörtént a Maros utcai szakrendelő felújítása. A Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálata 173 millió forint támogatást nyert a programból, az összeghez az önkormányzat további 100 millió forintot biztosított saját költségvetéséből. A munkálatok során az alagsor került átalakításra. A jelenleg funkció nélküli, kertre néző terasz elbontásával az alagsor tulajdonképpen földszintté vált, itt kaptak helyet a vérvételi helyiségek és egy új, kényelmes betegváró.

Ugyancsak az önkormányzat beruházásában történt meg a Mikó utcai gyermekorvosi rendelő felújítása, amelynek során teljesen átépítették a rendelőt és kicserélték a gépészeti eszközöket is. Bővült a Markovits Iván utca 2. szám alatti gyermekorvosi rendelő is. A rendelő szomszédságában, a Fő utca 52. szám alatti helyiség bevonásával – a felújítást követően nagyobb és kényelmesebb hely áll már a betegek, védőnők és gyermekorvosi szolgálatok részére. Együttműködési megállapodást kötött az önkormányzat a Budapesti Szent Ferenc Kórházzal, melynek értelmében az I. kerületben élők számára is biztosít a kórház kardiológiai és belgyógyászati-diabetológiai ellátást. Emellett – a kórház szabad kapacitásának terhére – családorvosi vagy szakorvosi beutalóval vehetik igénybe az egyházi kórház fekvőosztályait és járóbeteg-ellátását, évente két alkalommal pedig prevenciós szűrésekre is várják őket. Az együttműködési megállapodás részeként az I. kerületben élők is részt vehetnek a kórház által szervezett ingyenes otthonápolási tanfolyamon. Emellett az önkormányzat öt millió forinttal támogatta az egészségügyi intézményt, az összegből új eszközöket vásároltak.

Az Önkormányzat folyamatosan gondot visel a szakrendelő orvostechnikai felszereltségére. Folyamatosan cseréli az arra megérett műszerparkot, valamint az új beszerzésekkel fejleszti is azt.

Ezek közül kiemelendő, hogy az elmúlt évtizedben teljesen megújult a képalkotó diagnosztika, korszerű, jobb képminőséget, így pontosabb diagnózist lehetővé tevő digitális röntgen és ultrahang készülékek beszerzésével. Nagyobb értékű beruházás volt a közelmúltban, hogy az urológiai szakrendelés új, korszerű cystoscoppal gazdagodott. A szemészeti és fül-orr-gégészeti, nőgyógyászati rendelők diagnosztikus munkáját számos új eszköz segíti.

A 3.6.1. számú táblázat adatai alapján Budapest I. kerületében az egészségügyi ellátás főbb jellemzői a következőképpen alakultak az utóbbi években:

Háziorvosi Szolgáltatások: A kerületben évről évre 21 felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatás működik, ami biztosítja a folyamatos és stabil orvosi ellátást a felnőttek számára. Ezen kívül évente 5 házi gyermekorvosi szolgáltatás is rendelkezésre áll, ami a gyermekek orvosi ellátását is megfelelően fedezi. Az adatok szerint nem voltak olyan szolgáltatások, amelyek felnőttek és gyermekek részére egyaránt elérhetők lettek volna a vizsgált időszakban.

Gyógyszertárak Száma: A gyógyszertárak számáról nem áll rendelkezésre adat, ami azt jelzi, hogy a gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma nem volt nyomon követve a jelentett évek során. Ennek ellenére a gyógyszertárak fontos szerepet játszanak az egészségügyi ellátásban, és általában biztosítják a szükséges gyógyszereket a lakosság számára.

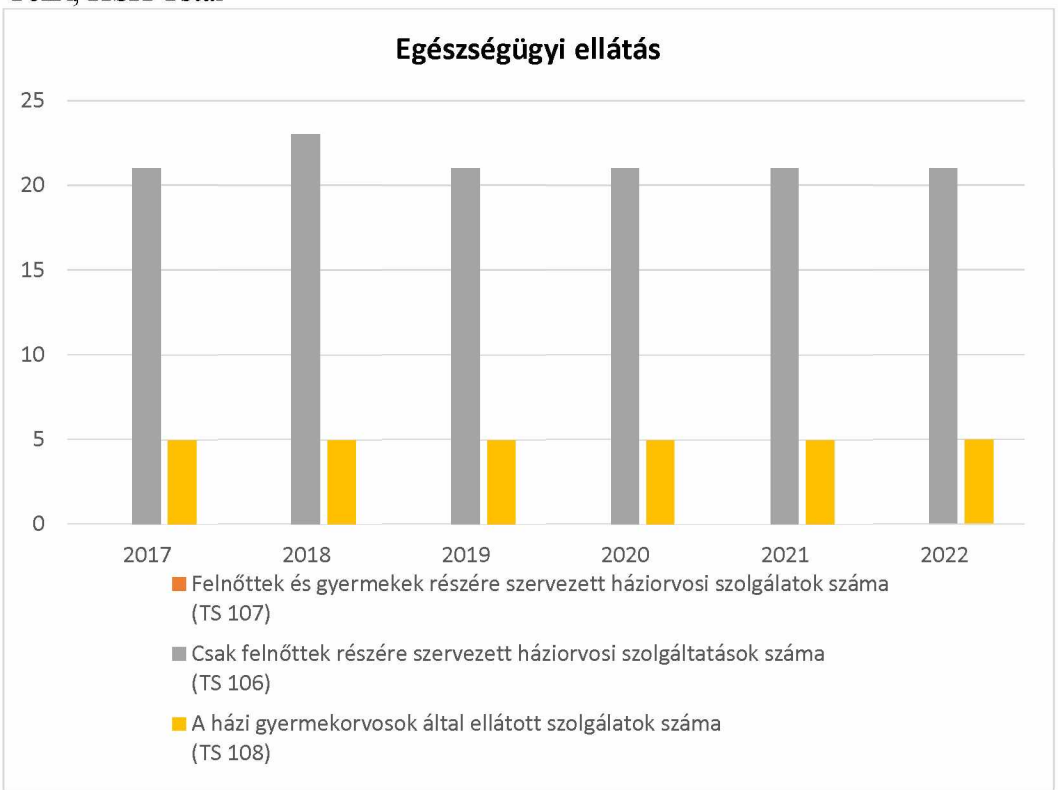
Közgyógyellátás: A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személyek száma az évek során változott. 2017-ben 241 fő volt, míg 2022-re 233 főre csökkent. Ez a csökkenés azt jelzi, hogy a közgyógyellátás igénybevétele fokozatosan csökkent, ami a támogatások, jogosultsági feltételek vagy a lakossági igények változásaira utalhat.

Ápolási Díj: Az ápolási díjban alanyi jogon részesülők száma is csökkent. 2017-ben 73 fő, míg 2022-re ez a szám 24 főre esett vissza. Ez a jelentős csökkenés a támogatások csökkentését vagy a jogosultak számának csökkenését tükrözi.

Összességében Budapest I. kerületében az egészségügyi ellátás alapvetően stabil, különösen a háziorvosi szolgáltatások terén, amely folyamatosan rendelkezésre áll. Ugyanakkor a közgyógyellátás és az ápolási díjak tekintetében csökkenés tapasztalható, ami a támogatási rendszer változásait vagy az igénybevevők számának csökkenését jelzi.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	**Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma** (TS 107)	**Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma** (TS 106)	**A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma** (TS 108)	**Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma** (TS 110)	**Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)** (TS 133)	**Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma** (TS 135)
	db	**db**	**db**	**db**	**Fő**	**Fő**
2017	0	21	5	n.a.	241	73,06
2018	0	23	5	n.a.	265	51,36
2019	0	21	5	n.a.	249	51,51
2020	0	21	5	n.a.	241	32,91
2021	0	21	5	n.a.	214	30,64
2022	0	21	5	n.a.	233	24,83

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A háziorvosi statisztikák alapján a felnőtt lakosság körében a leggyakoribb betegségek közé tartozik a magas vérnyomás és a keringési zavarok okozta szívbetegségek. Emellett jelentős arányban fordulnak elő mozgásszervi betegségek, cukorbetegség, valamint különböző légúti megbetegedések. A nőgyógyászati daganatos betegségek megelőzése szempontjából kulcsfontosságú a méhnyakrákszűrések folytatása, amihez elengedhetetlen a megfelelő szakrendelők rendelkezésre állása és a nők minél szélesebb körű bevonása.

A háziorvosok komoly prevenciós munkát végeznek, egyre nagyobb hangsúlyt helyezve a megelőzésre. Gyakori tevékenységeik közé tartozik a magas vérnyomás szűrése, az anyagcserebetegségek feltérképezése, valamint a dohányzás és az alkoholfogyasztás egészségkárosító hatásaira való figyelemfelhívás. Az onkológiai szűréseken való részvétel is növekszik, amelyben az egészségügyi intézmények mellett civil szervezetek is fontos szerepet játszanak.

A lakosság számára a kötelező szűrések elérhetők, az egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes alapon igénybe vehetők. Ide tartoznak a rendszeres nőgyógyászati vizsgálatok, mint például a mammográfia és az ultrahang. Az önkormányzat az egészségügyi prevenció részeként oltási támogatást nyújt azon 80 év feletti személyeknek, akik az I. kerületben rendelkeznek bejelentett lakóhellyel és életvitelszerűen ott élnek. Az önkormányzat a tüdőgyulladás elleni védőoltások teljes költségét átvállalja kérelem esetén.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ fejlesztő és rehabilitációs szolgáltatásokat nyújt, biztosítva az alapvető ellátáshoz való egyenlő hozzáférést. Emellett más intézmények és civil szervezetek is jelentős szerepet játszanak az esélyegyenlőség előmozdításában. Az úszás kiemelkedő eszköz a fejlődés és rehabilitáció terén, ezért az Önkormányzat a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zártkörűen Működő Részvénytársasággal együttműködési keretszerződést kötött a Szt. Lukács Gyógyfürdő és Uszoda kedvezményes igénybevételével kapcsolatosan. Az együttműködési keretszerződések alapján az érintett lakosság kedvezményesen vásárolhatja meg a belépőjegy, illetve a bérlet árát, a különbözeti összeget az Önkormányzat utalja a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zártkörűen Működő Részvénytársaság részére.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés biztosítása során az étrendtervezés a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben meghatározott táplálkozás-egészségügyi előírások alapján történik.

Budapest I. kerületében a közétkeztetés terén kiemelt figyelmet fordítanak az egészséges táplálkozás szempontjainak érvényesítésére. Az önkormányzat és a szolgáltatók együttműködésével olyan étrendi irányelveket alkalmaznak, amelyek biztosítják a gyermekek, idősek és más rászoruló csoportok számára a kiegyensúlyozott, tápanyagokban gazdag ételek biztosítását. Az étkezési menük kialakításánál előnyben részesítik a friss, szezonális zöldségeket és gyümölcsöket, csökkentik a só- és cukortartalmat, valamint minimalizálják a mesterséges adalékanyagok használatát.

Külön figyelmet fordítanak az ételallergiával vagy intoleranciával élők igényeire, így számukra is biztosított a megfelelő étrend. Az iskolai és óvodai étkeztetésben a változatos étrend előmozdítása érdekében hetente több alkalommal kínálnak halat, teljes kiőrlésű gabonákat, valamint növényi alapú ételeket. Az egészséges táplálkozás előmozdítását különböző oktatási programok is

támogatják, amelyek során a gyermekek és családok megismerkedhetnek a tudatos étkezés fontosságával.

Ezek az intézkedések nemcsak az egészség megőrzését szolgálják, hanem hozzájárulnak a helyes táplálkozási szokások kialakításához is a kerület lakossága körében.

Budapest I. kerületben működő iskolákban az Önkormányzat által bevezetésre került a „Szupermenza", ahol a gyerekek maguk dönthetik el, hogy mit és mennyit esznek. A korábbi rendszerben a felszolgált ételek nagy részét a gyermekek nem fogyasztották el, míg a szabadszedéses rendszer bevezetésével saját ízlésük és igényük szerint fogyaszthatnak az ételekből. A szabadszedéses rendszer csökkenti a pazarlást, fejleszti a diákok döntési képességét, és nyitottabbá teszi őket új ízekre. Bár költségesebb, a szülők, pedagógusok és gyerekek visszajelzései alapján ez a jövő, amely egyszerre szolgálja az egészséges táplálkozást és a fenntarthatóságot.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Budapest I. kerületében a lakosság széles körben férhet hozzá sportprogramokhoz és létesítményekhez, melyek elősegítik az aktív életmód fenntartását és az egészség megőrzését. A kerületben található sportlétesítmények, például sportcsarnok, tornatermek, uszoda és szabadtéri sportpályák, változatos lehetőségeket kínálnak mind az amatőr, mind a profi sportolók számára. Az önkormányzat rendszeresen szervez sporteseményeket, közösségi futásokat, kerékpáros programokat és egyéb szabadidős tevékenységeket, amelyek minden korosztály számára nyitottak.

Emellett külön figyelmet fordítanak a fiatalok és idősek sportolási lehetőségeire, különböző kedvezményeket és ingyenes programokat kínálva számukra. Az iskolai testnevelés mellett délutáni sportfoglalkozások is elérhetők, amelyek hozzájárulnak a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez. Az idősebb korosztály számára pedig rendszeres szenior torna és rekreációs programok állnak rendelkezésre, amelyek segítik őket az aktív és egészséges életvitel fenntartásában.

A kerület központi fekvése és a jól kiépített közlekedési hálózat megkönnyíti a sportlétesítményekhez és programokhoz való hozzáférést. Az önkormányzat célja, hogy minden kerületi lakos számára biztosítsa a lehetőséget a rendszeres testmozgásra, ezáltal hozzájárulva a közösség egészségének és jólétének növeléséhez.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorulók számára a személyes gondoskodást az állam és az önkormányzatok biztosítják. Az Szt. értelmében a személyes gondoskodás kiterjed a szociális alapszolgáltatásokra (pl. falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás) és a szakosított ellátásokra (pl. ápolást és gondozást nyújtó intézmények, rehabilitációs intézmények, lakóotthonok, átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, speciális szociális intézmények). Az egyenlő bánásmódhoz való jog biztosítja, hogy mindenki hozzáférhessen az azonos színvonalú egészségügyi intézményekhez, hatékony és biztonságos gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (pl. szűrővizsgálatok) vehessen részt.

A Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ (továbbiakban: Szolgáltatási Központ) átfogja a kerület gyermekjóléti alapellátásainak teljes körét és a szociális alapszolgáltatások jelentős részét. Az évek során folyamatosan növekszik az ellátásban részesülők száma, és a legnagyobb kihívást az életvezetési nehézségek, családi konfliktusok, valamint megélhetési problémák jelentik. E problémák megoldása érdekében a Családsegítő és

Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ, az önkormányzat és a releváns intézmények szoros együttműködésben dolgoznak, nemcsak az észlelő és jelzőrendszer alkalmazásával.

A leggyakrabban jelentkező problémák közé tartoznak a gyermeknevelési nehézségek, higiéniai hiányosságok és ügyintézési nehézségek, amelyek gyakran a nem megfelelő képzettségből fakadnak. Az idősebb generáció tagjai közül sokan önállóan nem képesek napi ügyeik intézésére, ebben a Szolgáltatási Központ nyújt számukra segítséget. Az Önkormányzat maradéktalanul teljesíti a jogszabályokban előírt ellátási kötelezettségeit, és a hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott szolgáltatások révén elősegíti az esélyegyenlőség gyakorlati megvalósulását.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

2018. szeptember 1-től kezdődően minden Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a hozzájuk tartozó oktatási-nevelési intézmények számára kötelező feladatként jelent meg az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás biztosítása.

Az óvodai és iskolai szociális segítők célja és feladata a szociális munka eszköztárának alkalmazásával az óvodás- és iskoláskorú gyermekek, tanulók tanulmányi sikerének támogatása, egészségfejlesztése, veszélyeztetettségük megelőzése, valamint a már fennálló veszélyeztetettség megszüntetésének elősegítése és kezelése.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A fenti szolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetésről vagy az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs információnk, és az Önkormányzat, illetve az általa fenntartott intézmények ellen ilyen jellegű eljárás nem indult. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a klienskört megfelelően tájékoztassuk ebben a témában. Ennek érdekében az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők elérhetőségeit a megfelelő nyomtatott anyagokban közzétesszük, és szóbeli tájékoztatást is nyújtunk a szolgáltatások igénybevételét megelőzően.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A Budavári Önkormányzat nem tart fenn népkonyhát.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Számos civil szervezet önkéntes munkával és adományok közvetítésével segíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait, így hozzájárulva a közösség szociális támogatásához. A szolidaritás és felelősségvállalás szellemisége mind a magánszemélyek, mind a kerületben működő gazdasági szervezetek körében meghatározó, ami leginkább felajánlásokban és önkéntes tevékenységekben nyilvánul meg.

A helyi közszolgáltatások, beleértve a humán, szociális és gyermekjóléti ellátásokat, valamint a település üzemeltetésének feladatait és a közterületek tisztántartását, magas színvonalon biztosítottak, és minden jogos igényt professzionálisan kielégítenek a kerületi lakosok számára.

Az Önkormányzat az egyes feladatok ellátása során szorosan együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, történelmi egyházakkal, nemzetiségi önkormányzatokkal és más szervezetekkel. Az alapvető cél az állampolgári elégedettség és jó közérzet elérése, fenntartása, valamint az esélyegyenlőség biztosítása.

A Budapest I. kerület közigazgatási területén 3 db általános iskola és 9 db középiskola található, amelyek rendelkeznek tornateremmel. Továbbá az Önkormányzat fenntartásában működő Brunszvik Teréz Budavári Óvoda is rendelkezik tornaszobával.

A Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont a Naphegy városrészben található. A sportlétesítmény szolgáltatásait (futókör, kültéri fitneszeszközök, pingpongasztalok, multifunkciós öntött gumiborítású pálya) az I. kerületi lakosok saját testmozgásuk céljából térítésmentesen vehetik igénybe. Az I. kerületi oktatási-nevelési intézmények számára is van lehetőség a sportlétesítményben testnevelés tanórát tartani, és diáksport versenyeket rendezni. Az intézmény szabadtéri sportpályákkal rendelkezik, ahol található egy 45x90 m-es füves labdarúgópálya, 40x20 m-es műfüves pálya, 300 m hosszú öntött gumiborítású borítású futópálya, a futópálya mellett 2 db távolugró gödör, 60 m hosszúságban elhelyezett 9 db kültéri fitneszeszköz, 30x12,5 m-es öntött gumiborítású multifunkciós pálya, 2 db salakos teniszpálya, 8x7 m-es tollaslabdapálya/röplabdapálya. Továbbá rendelkezik egy 14x7 m alapterületű, betonszerkezetű, két oldalon mozgatható üvegtáblákkal ellátott, nyitott, pingpongasztalokkal berendezett pavilonnal amely előtt található a közösségi tér.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	**Sportcsarnok, sportpálya léte** (TS 103)	**A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma** (TS 104)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 105)
db	**van/nincs**	**db**	**db**
14	igen	32 118	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Budapest I. kerületében a közösségi együttélés zökkenőmentesen működik, de előfordulhatnak kisebb konfliktusok, például közterületek használatával vagy zajjal kapcsolatosan. Az önkormányzat rendszeresen szervez lakossági fórumokat és együttműködik civil szervezetekkel a problémák korai felismerése és kezelése érdekében. A mediációs szolgáltatások és a helyi rendőrség segít a viták békés rendezésében. Az alapvető cél a kölcsönös tisztelet és a közösségi összetartozás erősítése.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Budapest I. kerületében a helyi közösségi szolidaritás több formában is megnyilvánul:

Civilek és Önkéntesek: Számos helyi civil szervezet és önkéntes csoport aktívan részt vesz a közösségi programokban és támogatási kezdeményezésekben. Önkéntes munkával és adományokkal segítik a hátrányos helyzetű családokat és egyéneket.

Közösségi Események: A kerület rendszeresen szervez közösségi eseményeket, mint például jótékonysági rendezvényeket, kulturális fesztiválokat és helyi piacokat, amelyek elősegítik a közösségi összefogást és a helyi identitás erősítését.

Helyi Támogatási Programok: Az önkormányzat különböző támogatási programokat indít, például szociális segélyeket, adománygyűjtéseket és programokat a hátrányos helyzetűek támogatására, amelyeket helyi vállalkozások és lakosok is támogatnak.

Közösségi Terek és Szolgáltatások: A kerület közösségi központokat és szociális szolgáltatásokat biztosít, amelyek a helyi lakosok számára nyújtanak támogatást és lehetőséget az együttműködésre és a közösségi részvételre.

Oktatási és Kulturális Intézmények: Az iskolák, kulturális központok és egyházi közösségek aktívan részt vesznek a közösségi programokban, elősegítve a szolidaritást és a közösségi értékek erősítését.

Ezek a megnyilvánulások hozzájárulnak a helyi közösség összetartásához és a szociális kohézió erősítéséhez.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Budapest I. kerületében a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűsége jelentős és sokszínű, amely gazdagítja a kerület kulturális életét. A nemzetiségek kulturális identitásának megőrzése és bemutatása többféle módon valósul meg:

Kulturális Rendezvények és Fesztiválok: A kerület rendszeresen szervez kulturális rendezvényeket, fesztiválokat és kiállításokat, amelyek lehetőséget biztosítanak a különböző nemzetiségek kultúrájának bemutatására. Ezek az események segítenek a helyi közösség számára megismerni és értékelni a nemzetiségek hagyományait és szokásait.

Együttműködés és Támogatás: Az önkormányzat és a helyi civil szervezetek együttműködnek a nemzetiségi közösségekkel, hogy támogassák a kulturális programokat és kezdeményezéseket. Pénzügyi és logisztikai támogatást nyújtanak a nemzetiségi eseményekhez és kulturális projektekhez.

Hagyományos Ételek és Művészetek: A helyi éttermek és művészeti galériák gyakran bemutatják a nemzetiségek hagyományos ételeit és művészeti alkotásait, ezáltal hozzájárulva a kulturális sokszínűség ápolásához.

Ezek a tevékenységek és lehetőségek hozzájárulnak ahhoz, hogy Budapest I. kerületében a nemzetiségek kulturális identitása megmaradjon és fejlődjön, miközben a kulturális sokszínűség a közösség mindennapi életének részévé válik.

Korábban a Budavári Önkormányzat intézményei minden év szeptember első hetében megszervezte a „Generációs nap" elnevezésű eseményt, amely a kerületi lakosok számára egy közösségi programot biztosított. Ezen a rendezvényen a kerületben működő gyermekjóléti és nevelési-oktatási intézmények, a nemzetiségi önkormányzatok, valamint különböző rendvédelmi szervek, mint a rendőrség, polgárőrség és tűzoltóság is részt vettek, bemutatókat tartva a résztvevők számára. Az évek során ezt az eseményt felváltotta az „I. kerületi Családi Nap", amely hasonló céllal jött létre: a kerület lakóinak lehetőséget biztosítani arra, hogy közelebbről megismerkedhessenek az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokkal és az intézmények tevékenységeivel.

A rendezvény különösen fontos szerepet játszik abban, hogy a kerület lakosai személyesen találkozhassanak az önkormányzati intézmények munkatársaival. Ezek az események nemcsak információszerzésre adnak lehetőséget, hanem arra is, hogy a lakók közvetlenül tegyenek fel kérdéseket és konzultáljanak az őket érintő ügyekben. Szinte minden önkormányzati intézmény képviseltette magát valamilyen formában, ami hozzájárult ahhoz, hogy a lakosok jobban megértsék és áttekintsék az intézmények által kínált szolgáltatásokat, valamint kapcsolatot építhessenek a helyi

e) helyi lakossági önszerveződések.

Budapest I. kerületében a helyi lakossági önszerveződések sokfélesége és aktivitása jelentős hatással van a közösségi életre és az esélyegyenlőség biztosítására.

A közösségi élet gazdagítja a kerületet, ahol számos közösségi egyesület és alapítvány működik, támogatva kulturális, szociális és közszolgáltatási projekteket. Ezek az önszerveződések hozzájárulnak a közösségi kohézióhoz és segítenek biztosítani, hogy a helyi lakosok széles spektrumának igényei és érdekei képviselve legyenek.

A szomszédsági és lakóközösségi csoportok aktívan részt vesznek a kerület mindennapi életében. Ők közvetlen kapcsolatot tartanak fenn az önkormányzattal, és szerveznek különféle közösségi eseményeket, amelyek elősegítik az esélyegyenlőséget azáltal, hogy közvetlenül reagálnak a lakosság problémáira és igényeire.

A civil szervezetek és sportklubok szintén fontos szereplői a helyi közösségi életnek. Kulturális és művészeti eseményeket, valamint sportprogramokat szerveznek, amelyek szélesebb körű részvételt és integrációt biztosítanak a különböző társadalmi csoportok számára.

Az önkéntes szervezetek különösen jelentős szerepet játszanak a szociális segítségnyújtásban, a közösségi események lebonyolításában és a környezetvédelmi akciókban. Ezek az önkéntesek gyakran közvetlenül dolgoznak a hátrányos helyzetű csoportokkal, elősegítve a társadalmi esélyegyenlőséget.

Továbbá, a környezetvédelmi kezdeményezések és zöldterület-fenntartó akciók nemcsak a kerület fizikai környezetét javítják, hanem hozzájárulnak a közösségi összetartozás erősítéséhez is.

Végül, a képviseleti csoportok, települési tanácsok és fórumok lehetőséget biztosítanak a lakosok számára, hogy részt vegyenek a közösségi döntéshozatalban, biztosítva ezzel, hogy a különböző társadalmi rétegek is beleszólhassanak a kerület fejlesztésébe és irányításába.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Budavári Roma Nemzetiségi Önkormányzat minden évben megszervez egy szociális és közösségi eseményt, amelynek keretében a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Krisztinavárosi Hajléktalan Centrumában élők számára ételosztással egybekötött kötetlen beszélgetést tartanak. Az esemény célja, hogy a kerületben élő hajléktalanokat támogassák, közösségi élményt biztosítsanak számukra, és lehetőséget nyújtsanak számukra a helyi egyházak képviselőivel való találkozásra. Az ételosztás megszervezése során a Roma Nemzetiségi Önkormányzat minden évben szorosan együttműködik a kerületi egyházakkal, biztosítva ezzel, hogy a rendezvény keresztény értékekre és közösségi összetartásra épüljön.

A Budavári Roma Nemzetiségi Önkormányzat továbbá figyelmet fordít a hátrányos helyzetű gyermekek támogatására is. Ennek keretében évről évre karácsonyi édességcsomagokat ajándékoznak a Csepelen működő Burattino Általános és Középiskola, valamint Gyermekotthon lakói számára. Ezt az ajándékozási akciót az ünnepi időszakban szervezik meg, melynek célja a gyermekek karácsonyának szebbé tétele és az ünnepi örömök megosztása. Emellett minden év szeptemberében kulturális programmal egybekötött étkezést is szerveznek a gyermekotthon lakói számára. Az I. kerületi Roma Nemzetiségi Önkormányzat különösen nagy figyelmet fordít azokra a gyermekekre, akik az I. kerületből kerültek az intézménybe, ezáltal szoros kapcsolatot ápolva a kerülethez kötődő fiatalokkal.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Adósságcsapda, pénzgazdálkodási hiányosságok	Együttműködési lehetőségek biztosításának fenntartása, adósságkezelésben való közreműködés, életviteli tanácsadás saját környezetben, pénzügyi támogatás
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése, egészségtelen táplálkozás és szűrővizsgálatok elhanyagolása	Tájékoztató programok szervezése, illetve egészségügyi és szűrővizsgálatok népszerűsítése
Munkanélküliség a hátrányos helyzetű és az alacsonyan iskolázott lakosság körében	Képzések, tanfolyamok szervezésében segítségnyújtás
Természetbeni segélyre, élelmiszersegélyre szorulók	Jótékonysági és karitász tevékenységek támogatása, szervezése (nemcsak az ünnepek alkalmával, hanem folyamatosan, Pl a Vöröskeresztet és a Máltai Szeretetszolgálatot is támogatja az önkormányzatunk, szorosan együttműködve a rászorulók ellátásában.)

Önkormányzati támogatásra szorulók	Önkormányzati rendeletek folyamatos felülvizsgálata A települési támogatásokról szóló 29/2025.(XI.21.) önk rendelet alapján új
	pénzbeli támogatásként került bevezetésre:
	a) sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók támogatása, b) gyermeket egyedül nevelők támogatása, c) beteg családtagot ápolók támogatása,
	természetben nyújtott támogatásként a) baba-mama köszöntőcsomag, b) iskolakezdési tanszercsomag, c) 18. életévüket betöltött személyek köszöntése, d) idősek jubileumi köszöntésse, e) új beköltözők köszöntése
Mélyszegénységből való kiemelkedés	Tanulmányi ösztöndíj programok biztosítása - Bursa Hungarica ösztöndíjprogramban való részvétel 2001. óta (felsőoktatási intézményben tanulók, illetve az utolsó éves középiskolai tanulók), (Rendelet szerint) Jó tanulók ösztöndíja általános és középiskolások részére 4,5 átlag felett)

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A gyermekek jogainak és helyzetének védelmét számos nemzetközi egyezmény szabályozza, amelyek iránymutatást nyújtanak a hazai jogalkotás számára. Kiemelkedő jelentőségű ezek között az 1989-ben megalkotott Gyermek jogairól szóló New York-i Egyezmény, amelyet Magyarország 1990-ben írt alá, és az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki. Az egyezmény tagállamai felismerve a gyermekek speciális helyzetét és igényeit, számos gyermekjogi kérdésben megállapodásra jutottak. Az Egyezmény például kimondja, hogy a tagállamok tiszteletben tartják és biztosítják a gyermekek jogait a joghatóságuk alá tartozó területeken, függetlenül a gyermek vagy szülei faji, etnikai, vallási, nemzeti vagy társadalmi hátterétől, nemétől, nyelvétől, vagyoni helyzetétől, illetve egyéb körülményektől.

A magyar jogszabályok az Egyezmény szellemében készültek. Az Alaptörvény rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket (Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés),

továbbá minden gyermeknek joga van a testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés). A gyermekek jogait törvényi szinten az 1997. évi XXXI. törvény, a Gyermekvédelmi Törvény (Gyvt.), valamint a 2013. évi V. törvény, a Polgári Törvénykönyv biztosítja.

A 4.1. számú táblázat elemzése alapján a gyermekkorú népesség összetételét nemek és korcsoportok szerint az alábbi megállapításokkal lehet összefoglalni. Az állandó népesség összesen 24 664 főt tesz ki, ebből 11 937 férfi és 14 029 nő, ami azt jelenti, hogy a népesség 48,39%-a férfi, míg 56,87%-a nő. A 0-14 éves korcsoportban összesen 3 481 fő található, ebből 1 733 férfi és 1 748 nő. Ebben a korosztályban a férfiak aránya 6,67%, a nőké pedig 6,73%, ami azt mutatja, hogy ebben a korcsoportban a nemek aránya viszonylag kiegyenlített.

A 15-17 éves korcsoportban 275 férfi és 284 nő van, összesen 559 fő. Itt a férfiak aránya 2,15%, míg a nőké 1,15%, ami arra utal, hogy ebben a korosztályban a férfiak kissé nagyobb arányban vannak jelen. A 0-2 éves korosztályban a rendelkezésre álló adatok alapján csak a férfiak aránya ismert, amely 3,00%.

Összességében a kerület gyermekkorú népessége kiegyensúlyozott nemi eloszlást mutat, bár a 15-17 éves korosztályban a férfiak aránya valamivel magasabb, mint a nőké. Az állandó népességen belül a nők aránya általában magasabb, de a gyermekkorú népesség esetében ez az eltérés nem jelentős. Az adatok alapján a kerületben kiegyensúlyozott gyermekkorú népességi struktúra figyelhető meg, ami a nemek között nem mutat jelentős eltérést.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
	Fő	**Fő**	**Fő**	**%**	**%**
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	11 937	14 029	24664	48,39%	56,87%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			740	3,00%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 733	1 748	3481	6,67%	6,73%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	275	284	559	2,15%	1,15%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A veszélyeztetettség fogalmát a Gyermekvédelmi törvény határozza meg, amely szerint a veszélyeztetettség olyan állapotot jelent, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését akadályozza, és ez a gyermek vagy más személy magatartása, mulasztása vagy körülményei miatt alakul ki. A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás egyik eszköze, amelyet a gyámhatóság akkor alkalmaz, ha a szülők önkéntes segítség igénybevételével nem tudják vagy nem akarják megszüntetni a gyermek veszélyeztetettségét, de van esély arra, hogy a családi környezetben biztosítható a gyermek fejlődése.

A hátrányos helyzet fogalmát a Gyermekvédelmi törvény szintén tisztázza, és meghatározza, hogy mely körülmények állhatnak fenn, például a szülő alacsony iskolai végzettsége, alacsony foglalkoztatottsága vagy a gyermek elégtelen lakókörnyezete. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinél ezek közül legalább két körülmény fennáll, vagy aki nevelésbe vett gyermek, illetve utógondozói ellátásban részesül.

A gyermekek védelmét célzó tevékenységek magukban foglalják a családban történő nevelkedés támogatását, a veszélyeztetettség megelőzését, illetve megszüntetését, valamint a helyettesítő védelem biztosítását a gondoskodásból kikerülő gyermekek számára. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat, amely során biztosítani kell az egyenlő bánásmód követelményének betartását.

A 4.1.1. számú táblázat adatai alapján a védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek számának alakulását az évek során a következőképpen lehet értékelni.

2017-ben 7 kiskorú gyermek került védelembe, miközben veszélyeztetett gyermek egyáltalán nem volt. 2018-ban a védelembe vett gyermekek száma megduplázódott, 12 főre emelkedett, de még mindig nem jelent meg veszélyeztetett gyermek. A következő év, 2019 jelentős változást hozott: a védelembe vett gyermekek száma 18-ra növekedett, 148 veszélyeztetett gyermek került a nyilvántartásba. Ez a drasztikus növekedés figyelemre méltó változást jelez a veszélyeztetettség mértékében.

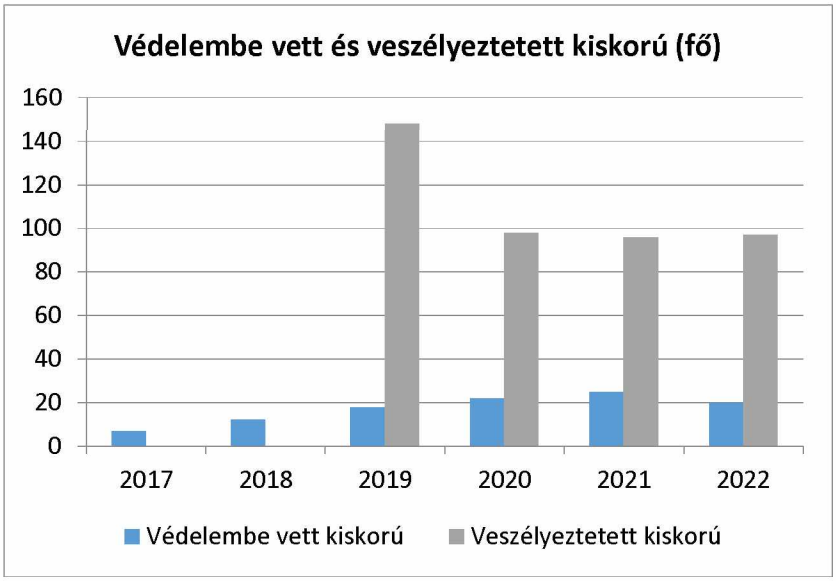
2020-ban a védelembe vett gyermekek száma 22-re nőtt, ami a korábbi évekhez képest emelkedést mutat, ugyanakkor a veszélyeztetett gyermekek száma jelentősen, 98 főre csökkent. 2021-ben a védelembe vett gyermekek száma ismét 25 főre nőtt, míg a veszélyeztetett gyermekek száma majdnem változatlan maradt, 96 fővel.

2022-ben viszont a védelembe vett gyermekek száma lecsökkent, 20 gyermek került védelembe, míg a veszélyeztetett gyermekek száma enyhén emelkedett, 97 főre.

Összességében a táblázat azt mutatja, hogy bár a védelembe vett gyermekek száma viszonylag stabilan maradt alacsony az évek során, a veszélyeztetett gyermekek száma 2019-ben hirtelen megugrott, és azóta is magas szinten maradt. Ez arra utalhat, hogy 2019-től kezdődően megnövekedett a gyermekek veszélyeztetettségének felismerése vagy jelentős változások történtek a családok szociális helyzetében, amelyek a gyermekek fokozottabb védelmére és nyomon követésére késztették a hatóságokat.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	**Védelembe vett kiskorú gyermekek száma** (TS 116)	**Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma** (TS 115)
	Fő	**Fő**
2017	7	0
2018	12	0
2019	18	148
2020	22	98
2021	25	96
2022	20	97

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzat intézményi adatok

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (RGYK) célja, hogy támogatást nyújtson azon családok számára, amelyek anyagi nehézségekkel küzdenek, és ezzel megkönnyítse a gyermekek megfelelő ellátását. Az RGYK-ra való jogosultság számos előnyt biztosít a gyermekek számára, amelyek törvényben rögzített kedvezményeket tartalmaznak. Ezek közé tartozik az ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetés intézményi keretek között, valamint a szünidei gyermekétkeztetés, a Gyermekvédelmi törvényben meghatározott pénzbeli támogatás, amennyiben a gyermek megfelel a jogszabályban meghatározott jogosultsági feltételeknek. Továbbá a gyermek jogosult lehet természetbeni támogatásokra, mint például étkezésre, ruházat vásárlására, illetve tanszerbeszerzésre fordítható Erzsébet-utalványra. Ezen felül az RGYK további kedvezményeket is biztosít, amelyek más jogszabályokban kerültek meghatározásra.

A jogosultság megállapításának alapja a család jövedelmi és vagyoni helyzete. Az RGYK-ra való jogosultság akkor állapítható meg, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a szociális vetítési alap (28 500 Ft) összegének a 245%-át (69 825 Ft) ha a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza, ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos vagy a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyermekvédelmi törvényben foglalt egyéb feltételeknek. A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 225%-át (64 125 Ft) az előzőekben leírtakhoz nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a Gyermekvédelmi törvényben meghatározott értéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot egy évre állapítják meg, ami azt jelenti, hogy a családoknak évente újra kell igényelniük a kedvezményt, ha

A 4.1.2. számú táblázat adatai alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma az évek során folyamatos csökkenést mutat.

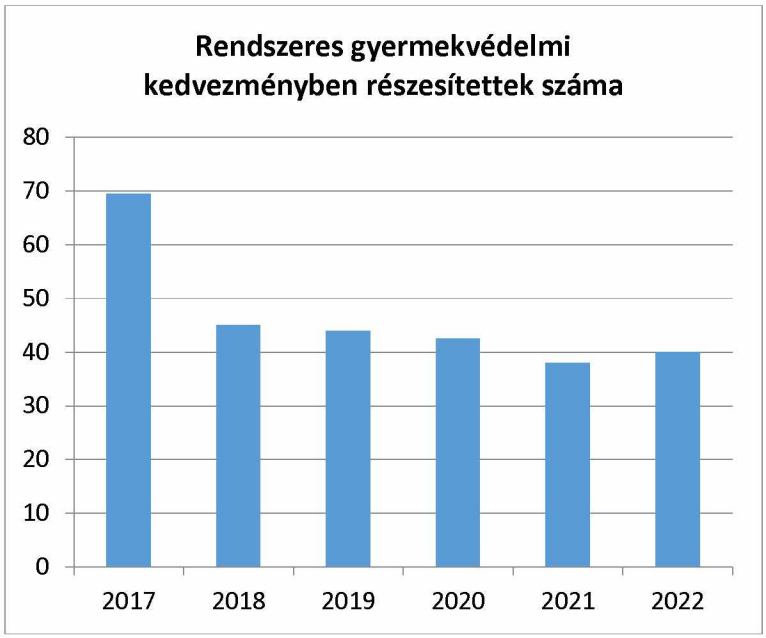
2017-ben még 69,5 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ami a legmagasabb érték a vizsgált időszakban. Ezt követően 2018-ban jelentős csökkenés tapasztalható, a kedvezményben részesülők száma 45 főre esett vissza. Ez a trend folytatódott a következő években is, bár mérsékeltebb ütemben. 2019-ben 44 fő, 2020-ban pedig 43 fő kapott ilyen jellegű támogatást.

2021-ben a kedvezményezettek száma tovább csökkent, 38 főre. Ez az év mutatja a legalacsonyabb értéket az időszakban, amely egyfajta stabilizálódást jelezhet a szociális támogatásra szoruló gyermekek körében. 2022-ben azonban enyhe emelkedés figyelhető meg, amikor 40 főre nőtt a kedvezményben részesülők száma.

Összességében a táblázat azt mutatja, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat, ami jelezheti a szociális helyzet javulását a gyermekes családok körében, vagy a támogatásra való jogosultsági feltételek szigorodását. A 2022-es enyhe növekedés azonban arra utalhat, hogy a csökkenő trend nem folyamatos, és további figyelmet igényel a szociális helyzet alakulása.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	69,5
2018	45
2019	44
2020	43
2021	38
2022	40

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, valamint meghatározott feltételek mellett nevelt gyermekének, testvérének vagy unokájának járó ellátás. Ezt az ellátást az 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) szabályozza. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévéig jár, de ha nappali rendszerű oktatás keretében iskolában, szakképző intézményben, vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. életév betöltéséig jár. Az ellátás összege az elhunyt személy nyugdíjának harminc százaléka, míg azoknál, akiknek mindkét szülője elhunyt vagy az élő szülő megváltozott

munkaképességű, a nyugdíj hatvan százaléka jár. Az I. kerületben az árvaellátásban részesülők száma nőtt az elmúlt öt évben, és a férfiak és nők közötti aránybeli különbség is duplájára emelkedett. Ugyanakkor a településen nem jellemző, hogy nagy számban lennének olyan gyermekek, akik szülőjük halála miatt részesülnek árvaellátásban.

A 4.1.3. számú táblázat adatai az árvaellátásban részesülő férfiak és nők számának alakulását mutatják be 2017 és 2022 között.

2017-ben az árvaellátásban részesülők száma összesen 83 fő volt, ebből 40 férfi és 43 nő. A következő évben, 2018-ban az ellátásban részesülő férfiak száma változatlan maradt (40 fő), miközben a nők száma növekedett (49 főre), így az összes ellátott száma 89 főre emelkedett, ami az adott időszak legmagasabb értékét jelenti.

2019-ben azonban a nők száma jelentősen csökkent (39 főre), míg a férfiak száma változatlan maradt, így az összes ellátott száma 79 főre esett vissza. 2020-ban mind a férfiak, mind a nők száma enyhén emelkedett, ami összességében 85 főt eredményezett. Ezután 2021-ben ismét egy kisebb csökkenés volt megfigyelhető, ekkor 83 fő részesült árvaellátásban (43 férfi és 40 nő).

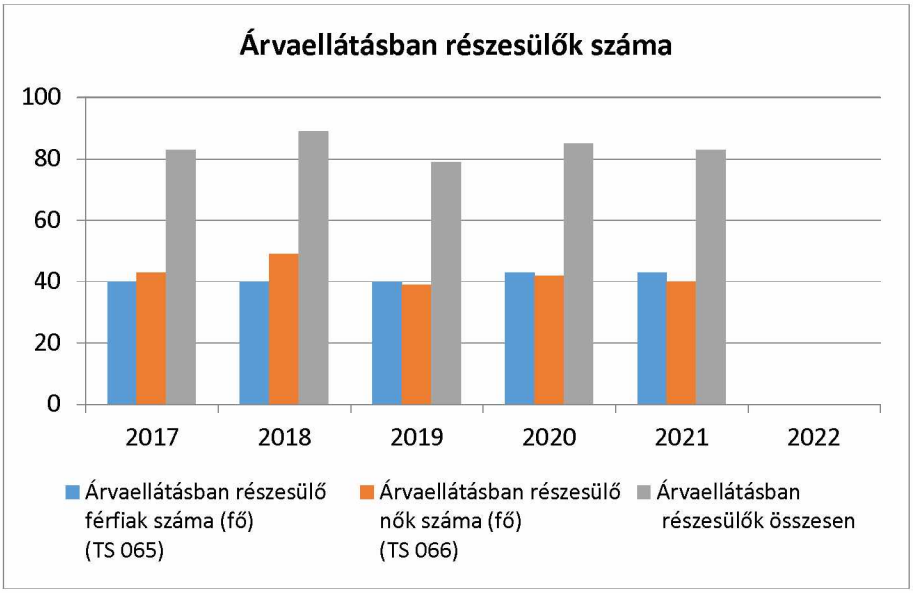
A 2022-es év adatai nem állnak rendelkezésre, így az ellátásban részesülők számának alakulása erre az évre nem ismert.

Az adatok alapján megfigyelhető, hogy az árvaellátásban részesülők száma az évek során viszonylag stabil maradt, kisebb ingadozásokkal, de összességében nem mutatott jelentős növekedést vagy csökkenést. A nemek közötti arány is kiegyenlített, bár a nők száma általában kissé magasabb volt a vizsgált időszakban.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	40	43	83
2018	40	49	89
2019	40	39	79
2020	43	42	85
2021	43	40	83
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyermekvédelmi Törvény 2015. szeptember 1-jétől életbe lépett módosítása jelentős bővítést hozott az ingyenes bölcsődei és óvodai étkezés jogosult gyermekek körében. Ez a változás különösen fontos volt az alacsony jövedelmű családok számára, akik eddig a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény szűkös határvonalán helyezkedtek el, és más kedvezményezett körbe sem tartoztak.

Az új szabályozás szerint az ingyenes gyermekétkeztetés az alábbi esetekben biztosított:

- Bölcsődei vagy óvodai ellátásban részesülő gyermekek számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, tartósan betegek vagy fogyatékosak, három vagy több gyermeket nevelnek, vagy családjuk havi jövedelme nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér 130%-át.
- Az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek vagy nevelésbe vették őket.
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő fogyatékos gyermekek számára, akik nappali ellátást nyújtó intézményben helyezkednek el.
- Az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók számára, ha nevelésbe vették őket vagy utógondozói ellátásban részesülnek.

A kedvezményes étkezés szabályai az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményét biztosítják azok számára, akik nem jogosultak teljesen ingyenes ellátásra, például:

- Az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek.
- Három vagy több gyermeket nevelő családok gyermekei, ha nem részesülnek ingyenes étkezésben.
- Tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek, ha nem jogosultak teljesen ingyenes étkezésre.

Az ingyenes vagy kedvezményes gyermekétkeztetés alapvetően a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, a három vagy több gyermeket nevelő családok helyzete, tartós betegség vagy fogyatékosság, illetve a nevelésbe vétel alapján történik.

A 4.1.4. számú táblázat bemutatja a kedvezményes óvodai és iskolai juttatásokban részesülők számának alakulását az évek során. Az adatok alapján megfigyelhető, hogy az ingyenes étkezésben részesülő óvodások száma 2017 és 2022 között ingadozott. 2017-ben 174 fővel kezdődött, majd 2019-re 273 főre nőtt, de 2021-ben visszaesett 218 főre, 2022-ben pedig 222 főt regisztráltak. Az iskolai étkezésben résztvevők száma szintén csökkenést mutat: 2018-ban 33 fő volt, míg 2022-ben már csak 15 fő. Ez arra utalhat, hogy az ingyenes étkezést igénybe vevők száma csökkenést mutatott ebben az időszakban.

A 50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma folyamatosan emelkedett, 2017-ben 277 fővel kezdődött, és 2022-ben elérte a 477 főt. Ez a növekedés arra utalhat, hogy egyre többen igénylik ezt a fajta támogatást az iskolai korosztályban.

A nyári étkeztetésben résztvevők száma változó volt, de összességében csökkent az évek során. Míg 2017-ben 20 fő részesült nyári étkeztetésben, 2022-re ez a szám mindössze 1 főre esett vissza. Ez a tendencia arra utalhat, hogy az igénybevevők száma csökkent, vagy más forrásokból elégítették ki szükségleteiket.

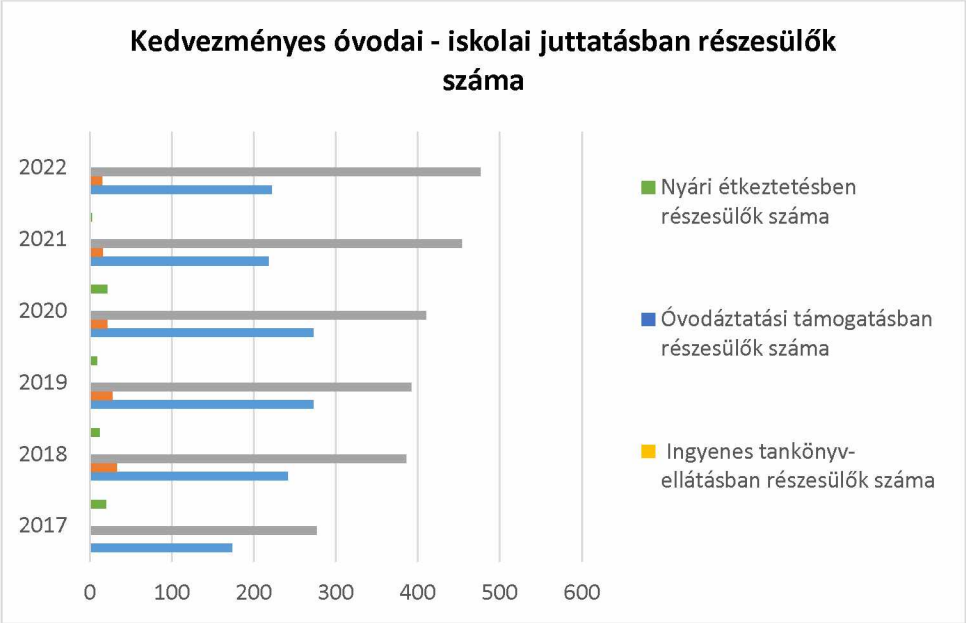
Az óvodáztatási támogatásra és az ingyenes tankönyvellátásra vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre a táblázatban, így ezeknek az elemzése nem lehetséges.

Az összesített adatok alapján látható, hogy a szociális támogatások egy része iránt csökkent az igény, különösen a nyári étkeztetés és az ingyenes iskolai étkezés terén, ugyanakkor a kedvezményes étkezésre jogosultak száma folyamatosan emelkedett. Ezek az adatok fontosak lehetnek a helyi esélyegyenlőségi intézkedések tervezése során, hiszen rávilágítanak arra, hogy mely területeken van szükség további támogatásokra vagy intézkedésekre a rászorulók megsegítése érdekében.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	174	n.a.	277	n.a.	n.a.	20
2018	242	33	386	n.a.	n.a.	12
2019	273	28	392	n.a.	n.a.	9
2020	273	22	410	n.a.	n.a.	22
2021	218	16	454	n.a.	n.a.	3
2022	222	15	477	n.a.	n.a.	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Jelenleg nincsenek rendelkezésre álló adatok a Magyarországon tartózkodó, de magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek számáról. Az ilyen típusú statisztikai információk hiánya jelentős kihívást jelenthet a gyermekvédelmi és szociális ellátások tervezésében, mivel e gyermekek helyzete és szükségletei eltérhetnek a magyar állampolgársággal rendelkező gyermekekétől. A pontos adatok hiányában nehéz megítélni, hogy mekkora számban vannak olyan gyermekek, akik nem rendelkeznek magyar állampolgársággal, de Magyarországon élnek, és szükségük lenne különféle támogatásokra vagy szolgáltatásokra. Az ilyen információk összegyűjtése és elemzése elengedhetetlen lenne a megfelelő politikák és intézkedések kidolgozásához, amelyek biztosíthatnák ezen gyermekek megfelelő ellátását és integrációját.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Jelenleg nincs adatunk a magyar állampolgársággal rendelkező, illetve a magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Kerületünkben nincsenek szegregátumnak minősülő területek, így helyi gyermekek nem élnek telepszerű, szegregált lakókörnyezetben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Kerületükben csak néhány gyermek esetében állapították meg a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetet, és pontos adataink sincsenek a fogyatékossággal élő gyermekek számáról. Az

alacsony iskolai végzettségű szülők, a foglalkoztatottság hiánya, valamint az elégtelen lakáskörülmények csak korlátozottan befolyásolják a gyermekek fejlődését. Az érintett családok általában kapcsolatban állnak a család- és gyermekjóléti szolgálattal, amely segítséget nyújt számukra a szociális, egészségügyi, oktatási és munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz, valamint a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz való hozzáférésben. Ennek köszönhetően településükön a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében sincs jelentős egyenlőtlenség a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A területi védőnő feladatait a 49/2004. (V. 21.) EszCsM rendelet 3. §-a határozza meg. A védőnő gondozási tevékenységet végez olyan családok körében, ahol várandós vagy gyermekágyas anya, 0-7 éves gyermek, illetve 7-18 éves iskolába nem járó gyermek él. Feladatai közé tartozik a családlátogatás és tanácsadás, önállóan, illetve szakorvossal együttműködve.

A védőnő által ellátandó feladatok:

- Nővédelem: családtervezés, anyaságra való felkészítés, lakossági szűrővizsgálatok szervezése.
- Várandós anyák gondozása: az erre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően.
- Gyermekágyas anya gondozása: tanácsadás az egészségi állapottal, életmóddal, szoptatással és családtervezéssel kapcsolatban.
- Gyermekek gondozása: újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig, beleértve a családlátogatást, tanácsadást, szoptatás támogatását, pszichoszomatikus fejlődés figyelemmel kísérését, szűrővizsgálatok elvégzését és a veszélyeztetett gyermekek fokozott gondozását.
- Óvodai és iskolai feladatok: védőnői feladatok ellátása az oktatási intézményekben és otthon gondozott tanköteles korú gyermekek esetében.
- Családgondozás: egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, iskolavédőnő által jelzett családlátogatások, gyermekbántalmazás esetén értesítés és hatósági eljárás kezdeményezése, tájékoztatás a szűrővizsgálatokról és családtámogatási formákról, valamint a gyermek jogairól.
- Egészségfejlesztés: részvétel egyéni és közösségi egészségfejlesztési programok tervezésében és megvalósításában.

A 4.3.1. számú táblázat a védőnői álláshelyek számát és a 0-3 év közötti gyermekek számát mutatja évenként, valamint az átlagos gyermekszámot védőnőnként. Az adatok elemzése alapján a következő megállapítások tehetők.

2017-ben és 2018-ban a betöltött védőnői álláshelyek száma 14 volt. Ebben az időszakban a 0-3 év közötti gyermekek száma 731 főről 764 főre emelkedett. Ennek következtében az átlagos gyermekszám védőnőnként is növekedett: 2017-ben 52,21 fő, 2018-ban pedig 54,57 fő volt.

2019-re azonban jelentős változás történt, mivel a védőnői álláshelyek száma 9-re csökkent, míg a gyermekek száma 748 fő maradt. Ez a csökkenés a védőnők munkaterhelésének jelentős növekedését eredményezte, ami az átlagos gyermekszám védőnőnkénti növekedésében is megmutatkozott, elérve a 83,11 főt.

A következő években, 2020-ban és 2021-ben, a védőnői álláshelyek száma 13-ra emelkedett, ami részben enyhítette a terhelést. A gyermekek száma ekkor 740 főről 679 főre csökkent. Ennek

következtében az átlagos gyermekszám védőnőnként 2020-ban 56,92 főre, 2021-ben pedig 52,23 főre csökkent.

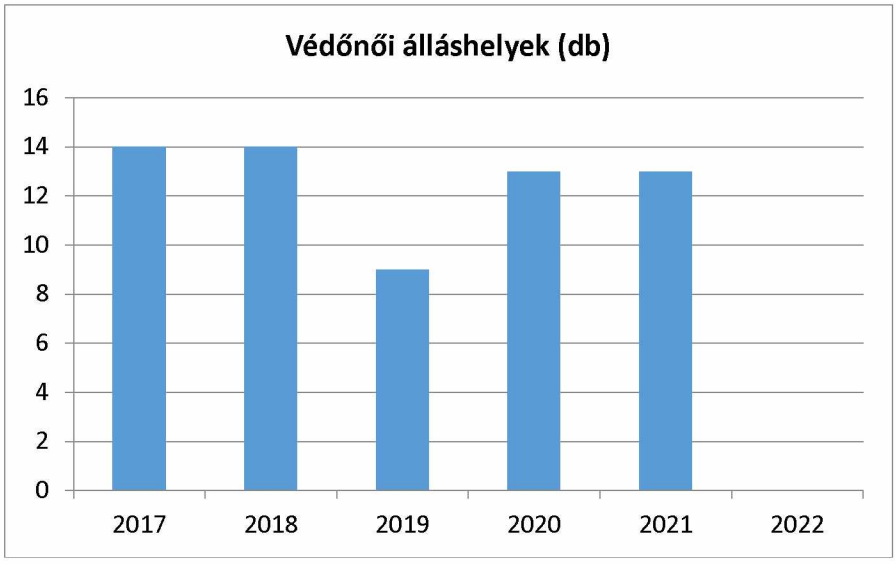
2022-re az adatok a védőnői álláshelyek számáról nem állnak rendelkezésre, ami megnehezíti a további elemzést és a trendek pontos értékelését.

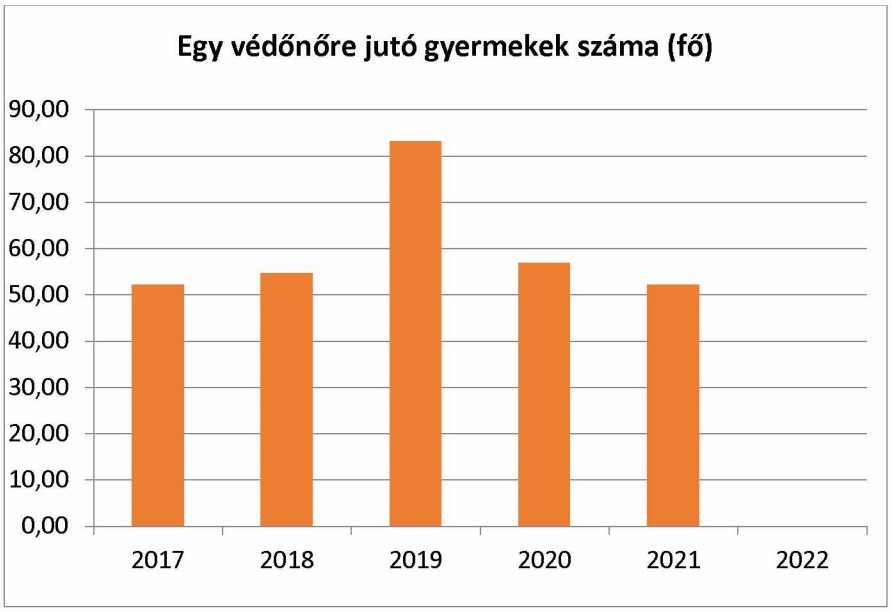
Összességében a táblázatból jól látható, hogy a védőnői álláshelyek számának csökkenése jelentősen növelte a védőnők terhelését, ami az átlagos gyermekszám védőnőnkénti növekedésében tükröződik. Az álláshelyek számának emelkedése és a gyermekek számának csökkenése enyhítette a terhelést az utolsó két évben. A 2022-es adatok hiánya miatt azonban nem lehet teljes képet alkotni a jelenlegi helyzetről és a trendek további alakulásáról.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	14	731	52,21
2018	14	764	54,57
2019	9	748	83,11
2020	13	740	56,92
2021	13	679	52,23
2022	n.a.	626	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A 4.3.2. számú táblázat a gyermekorvosi ellátás helyzetét mutatja be évenként, különböző szolgáltatási típusok alapján. Az elemzés a következő főbb megállapításokat tartalmazza.

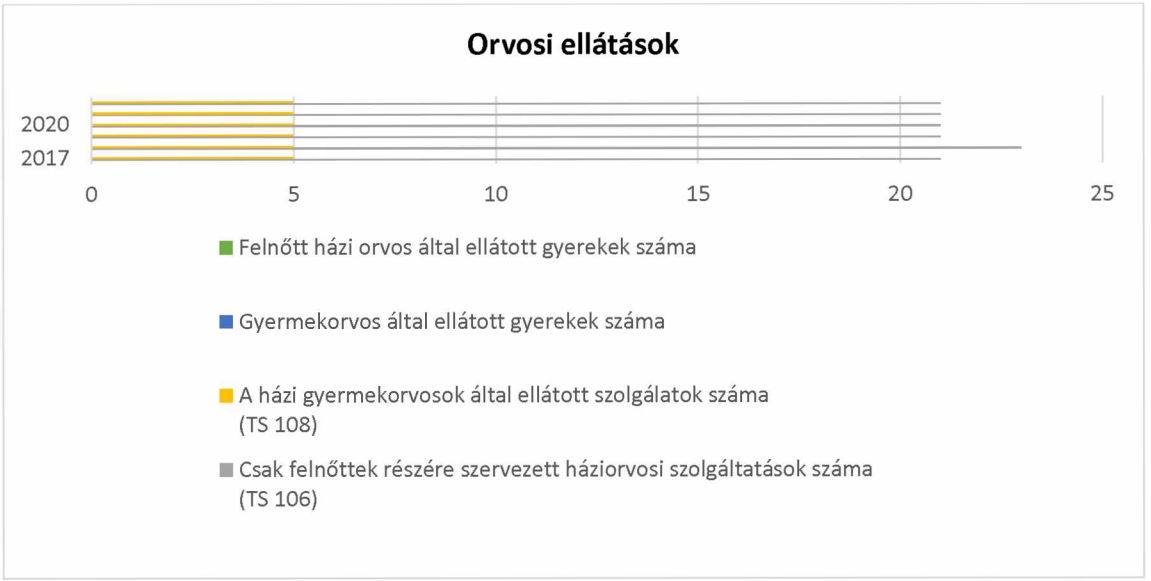
A táblázat szerint a vizsgált időszakban, 2017-től 2022-ig, a felnőttek és gyermekek részére közösen szervezett vegyes háziorvosi szolgálatok száma folyamatosan nulla volt. Ezzel szemben a csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma állandóan 21 volt, ami az évek során nem változott. Ez a stabil szám arra utal, hogy a felnőtt háziorvosi ellátás a vizsgált időszak alatt folyamatosan biztosítva volt.

A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma is állandóan 5 volt minden évben, ami azt jelenti, hogy az ellátási kapacitás és a gyermekorvosi szolgáltatások száma nem változott az adott időszak alatt. Az adatok alapján az is megállapítható, hogy a gyermekorvos által ellátott gyerekek száma, valamint a felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma nem volt elérhető (n.a. – nem áll rendelkezésre), ami korlátozza az elemzés lehetőségeit, és nem teszi lehetővé az adott évben ellátott gyermekek számának nyomon követését.

Összességében a táblázatból kitűnik, hogy a felnőttek és gyermekek közös háziorvosi szolgáltatásainak száma nem volt nyújtva, míg a felnőttek számára biztosított szolgáltatások és a házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma stabilan fenntartott volt. A gyermekek számának adatainak hiánya azonban korlátozza az ellátási helyzet teljeskörű értékelését.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	**Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma** (TS 107)	**Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma** (TS 106)	**A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma** (TS 108)	**Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma**	**Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma**
	db	**db**	**db**	**Fő**	**Fő**
2017	0	21	5	n.a.	n.a.
2018	0	23	5	n.a.	n.a.
2019	0	21	5	n.a.	n.a.
2020	0	21	5	n.a.	n.a.
2021	0	21	5	n.a.	n.a.
2022	0	21	5	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat I. Kerületi Tagintézménye (a továbbiakban: Szakszolgálat) a szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását segíti. A Szakszolgálat a gyermekek, tanulók és családjaik számára diagnosztikai, fejlesztő és terápiás szolgáltatást nyújt, segítve ezzel a szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján az alábbi szolgáltatások nyújtására kerül sor:

1. Korai fejlesztés és gondozás: Az intézmény feladata a komplex koragyermekkori intervenció és prevenció. A cél a gyermek fejlődésének támogatása és a család kompetenciáinak erősítése. Ennek keretében a gyermek fejlődésének elősegítése mellett a család társadalmi inklúziójának támogatása történik. A tevékenységek közé tartozik a gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás, a társas, kommunikációs és nyelvi készségek fejlesztése, mozgásfejlesztés, valamint pszichológiai segítségnyújtás.
2. Nevelési tanácsadás:
    - A szülővel történő első problémafeltáró beszélgetés során a gyermek vagy tanuló adaptív viselkedését és szociális érettségét felmérik. Ezt követően tanácsadás, vagy szükség esetén szakszolgálati ellátás ajánlása történik.
    - Segítség nyújtása a gyermek családi és óvodai neveléséhez, valamint a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához. Az egyéni adottságok, fejlettség és tehetség figyelembevételével pedagógiai, pszichológiai támogatást és terápiás gondozást nyújtanak.
    - Pszichés állapot felmérése és szakértői vélemény készítése a gyermekvédelmi és gyermekjóléti intézmények kérésére.
    - Prevenciós tevékenység keretében együttműködnek a védőnői és gyermekorvosi hálózattal, és szűréseket végeznek a tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzésére.
    - A komplex pszichológiai és gyógypedagógiai ellátás keretében pszichológiai, gyógypedagógiai vizsgálatot és gondozást végeznek, valamint terápiás ellátást nyújtanak a szakértői bizottság véleménye alapján.
3. Logopédiai ellátás: A logopédiai szolgáltatás feladata a beszédindítás, a hang-, beszéd- és nyelvfejlődési elmaradások, beszédhibák, valamint nyelvi-kommunikációs zavarok javítása. Ezen felül a diszlexia, diszortográfia, diszgráfia és diszkalkulia kialakulásának megelőzésére is koncentrál.
4. Konduktív pedagógia: A központi idegrendszeri sérültek konduktív nevelésére, fejlesztésére és gondozására összpontosít, amely az óvodai és iskolai neveléshez kapcsolódhat, vagy egyéni fejlesztő foglalkozás keretében történhet.
5. Gyógytestnevelés: Feladata a gyermek speciális egészségügyi célú testnevelése, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelést javasol.
6. Óvoda- és iskolapszichológia:
    - A pedagógiai szakszolgálati intézményekben dolgozó pszichológusok munkájának koordinálása.
    - Az intézmény támogatást nyújt, ha az óvodapszichológusi vagy iskolapszichológusi munkakör nem betöltött, és a nevelési-oktatási intézmény vezetője írásbeli kérésére segíti az ellátás iránti igény kielégítését.
7. Szakértői bizottsági tevékenység: Az intézmény szakértői bizottsága komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai és szükség szerint orvosi vizsgálatok alapján szakértői véleményt készít. Ennek célja a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek vizsgálata, valamint a sajátos nevelési igények azonosítása.
8. Pályaválasztás: A tanuló adottságainak és tanulási képességeinek szakszerű vizsgálata alapján iskolaválasztási ajánlás készítése.
9. Tehetséggondozás: Korai tehetségfelismerés és tehetségazonosítás, a tehetséges gyermekek személyiségfejlődésének támogatása, önismereti csoportok szervezése, tanácsadás a

szülőknek, konzultáció a pedagógusokkal, valamint tehetségprogramokban való részvétel elősegítése.

Ezek a szolgáltatások biztosítják a gyermekek és tanulók számára a szükséges szakmai támogatást és fejlesztést, hozzájárulva ezzel a megfelelő nevelési és oktatási környezet kialakításához.

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat a Brunszvik Teréz Budavári Óvodákban óvodai nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére és a sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember biztosítására vonatkozóan Közép-Budai Tankerületi Központtal köznevelési feladat-ellátási szerződést kötött. Az Önkormányzat az általa fenntartott Brunszvik Teréz Budavári Óvodákban a Közép-Budai Tankerületi Központ által fenntartott Fekete István Általános Iskola, Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Intézmény útján biztosítja a sajátos nevelésű gyermekek fejlesztését, a sajátos nevelési igényű gyermekek különleges bánásmód keretében történő, a gyermek állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátását.

e) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszere a 1997. évi XXXI. törvény alapján került kialakításra, amely alapvető szabályokat és kötelezettségeket tartalmaz a gyermekek védelme és a gyámügyi igazgatás terén. A törvény a gyermekvédelem rendszerét négy fő kategóriára bontja: pénzbeli és természetbeni ellátásokra, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokra, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátásokra, és a személyes gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések. E kategóriák közül a gyermekjóléti alapellátások a következő négy alapvető területet foglalják magukba:

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszere a 1997. évi XXXI. törvény alapján került kialakításra, amely alapvető szabályokat és kötelezettségeket tartalmaz a gyermekek védelme és a gyámügyi igazgatás terén. A törvény a gyermekvédelem rendszerét négy fő kategóriára bontja: pénzbeli és természetbeni ellátások, gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, és hatósági intézkedések. E kategóriák közül a gyermekjóléti alapellátások a következő négy alapvető területet foglalják magukba:

1. Gyermekjóléti Szolgáltatás

Ez a szolgáltatás a gyermekek és családok szociális, mentális és érzelmi támogatását célzó tevékenységeket foglalja magában. Az alábbiak tartoznak ide:

- Tanácsadás és segítés: A családok számára nyújtott pszichológiai és szociális tanácsadás, amely segíti őket a problémák kezelésében és a mindennapi élet kihívásaival való megküzdésben.
- Közösségi programok: Programok szervezése, amelyek támogatják a gyermekek szociális fejlődését és közösségi beilleszkedését.

2. Gyermekek Napközbeni Ellátása

A gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői többek között munkavégzésük, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A gyermekek napközbeni ellátásának formái – a gyermekek

életkorának megfelelően – a bölcsődei ellátás, a napközbeni gyermekfelügyelet, és az alternatív napközbeni ellátás.

3. Gyermekek Átmeneti Gondozása

Ez az ellátási forma a gyermekek biztonságos elhelyezését biztosítja, amíg a családi környezetük nem válik ismét alkalmassá a gyermek számára. Az átmeneti gondozás célja a gyermekek védelme és a családi problémák rendezése közötti időszak támogatása. Ide tartozik:

- Családok átmeneti elhelyezése: Amikor a gyermekek családon belüli problémák miatt nem maradhatnak otthon, de hosszú távú intézményi elhelyezésre sincs szükségük.
- Különleges intézmények: Ideiglenes intézményi elhelyezés, ahol biztosított a gyermekek biztonsága és megfelelő ellátása.

4. Gyermekek Esélynövelő Szolgáltatásai

Az egyik szolgáltatás a Biztos Kezdet Gyerekház által nyújtott szolgáltatás. A Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás biztosítása. A másik szolgáltatás a tanoda által nyújtott szolgáltatás. A tanoda olyan, elsősorban rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, vagy hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és kivételesen fiatal felnőttek számára nyújtott, önkéntesen igénybe vehető társadalmi felzárkózást segítő, a személyiségfejlődés egészét szem előtt tartó, prevenciós szolgáltatás, amely az Nktv. kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel idején kívül, valamint a tanítási szünetekben segíti elő a szociokulturális hátrányok kompenzálását, a tanulmányok folytatását, a társadalomba való sikeres beilleszkedést, az életpálya-tervezést és a szabadidő hasznos eltöltését.

A törvény célja, hogy egy átfogó rendszert biztosítson a gyermekek védelme és támogatása érdekében, amely a családok és a gyermekek különböző szükségleteit figyelembe véve nyújt segítséget. Az ellátások és szolgáltatások megfelelő koordinációja és működtetése érdekében a törvény részletes szabályokat és kötelezettségeket határoz meg, biztosítva ezzel a gyermekek jólétének és biztonságának garantálását.

f) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A Gyvt. 43. § (1) bekezdése szerint a bölcsőde olyan intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátását biztosítja a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja alapján, szakirányú végzettséggel rendelkező szakemberek közreműködésével. Az I. kerületben a gyermekek napközbeni ellátását a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően a Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat által működtetett Egyesített Bölcsőde (a továbbiakban: Egyesített Bölcsőde), valamint családi bölcsődék biztosítják.

Az Egyesített Bölcsőde az Iskola utcai székhelyén 88 fő, a Tigris utcai telephelyén 50 fő, míg a Lovas úti telephelyén 40 gyermek számára biztosít napközbeni ellátást, nevelést és gondozást. 2025. június 16-án kezdte meg működését az újonnan kialakított Dezső utcai épületben három darab mini bölcsőde (Napraforgó-, Gesztenye- és Borostyán Mini Bölcsőde). Az engedélyezett férőhelyszám mini bölcsődénként 8 fő, amennyiben minden gyermek betöltötte a második életévét. Az I. kerületben összesen 202 fő gyermek napközbeni ellátására, nevelésére-gondozására van lehetőség. Soron kívül veszik fel a jelzőrendszeren keresztül érkező eseteket,

valamint a felvételnél előnyben részesítik azokat a 20 hetes – 3 éves korú kisgyermekeket, akik esetében a szülő rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül és megfelel a Gyvt.-ben előírt bölcsődei felvétel kritériumainak.

Az ellátási prioritás a jelzőrendszeren keresztül érkező esetekre, valamint azon gyermekekre vonatkozik, akik rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő szülőkkel rendelkeznek. Az intézmény azonban nem végezhet korai fejlesztést, így a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, valamint a korai fejlesztésre jogosultak számára is a normál fejlődésmenetű gyermekek számára kialakított ellátást biztosítja. A szükséges fejlesztésekre a szülőknek kell elvinniük gyermekeiket a kijelölt helyszínekre. Ennek ellenére az intézmény kiemelt figyelmet fordít a fejlődésben elmaradt vagy megkésett fejlődésű gyermekek gondozására, mivel a korai évek rendkívül fontosak az egészséges fejlődés szempontjából.

Az intézmény megbízási szerződéssel alkalmaz gyógypedagógust, aki segíti a kisgyermeknevelők és a szülők munkáját. A gyógypedagógus rendszeresen látogatja a csoportokat a szülők kérésére vagy a kisgyermeknevelők jelzése alapján. A gyógypedagógussal való konzultáció lehetősége 2019 óta biztosított szülői fogadóórák keretében is, és a szülők elektronikus úton is kérhetnek tanácsot. Ezen feladatai mellett a gyógypedagógus koordinálja a kapcsolattartást a Korai Fejlesztővel és a Pedagógiai Szakszolgálattal.

Az intézményben tapasztalatok szerint sok család nevelési nehézségekkel és bizonytalanságokkal küzd. A szülők gyakran bizonytalanok szerepükben, és nehézséget okoz számukra a gyermekek életkorának megfelelő szabályrendszerek kialakítása. Az egyszülős családok száma folyamatosan növekszik, valamint egyre több esetben esik egybe a szülők különválása a gyermek bölcsődébe kerülésének időszakával. Az ilyen helyzetek a gyermekek és a családok érzelmi kiegyensúlyozottságát is megnehezítik. Az Egyesített Bölcsőde szakemberei folyamatos továbbképzéseken vesznek részt annak érdekében, hogy hatékonyan támogathassák a családokat ezekben a nehézségekben. A prevenciós munkában részt vesz a bölcsődeorvos, a gyógypedagógus és a pszichológus is, bár egyikük foglalkoztatása sem kötelező az intézmény számára. Az intézmény fontosnak tartja a családok támogatását, ezért prioritásként kezeli ezen szakemberek alkalmazását.

A bölcsődeorvos rendszeresen végez státuszfelméréseket a gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében, melyeket a gyógypedagógus és pszichológus szűrésekkel egészít ki. Az Egyesített Bölcsőde szoros kapcsolatot tart fenn a Szolgáltatási Központtal, és aktívan részt vesz esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon. A kiemelten kezelendő gyermekek esetében minden elérhető kapcsolattartási formát alkalmaznak, különös tekintettel a személyes találkozásokra. Az intézmény minden évben részt vesz a Szolgáltatási Központ által szervezett éves Gyermekvédelmi Konferencián. Az iskolai és óvodai szociális munka, amely kötelező feladat a Szolgáltatási Központ számára, megállapodás alapján kiterjesztésre került a bölcsődékre is, és hatékonyan működik a kijelölt szociális munkatársak közreműködésével.

2019-től az intézmény együttműködik a Gordon Intézettel, és a budapesti bölcsődék közül elsőként az Egyesített Bölcsőde Iskola utcai telephelye lett Gordon referenciaintézmény. A Gordon kommunikációs módszer gyakorlati alkalmazása beépült a pedagógusok mindennapi munkájába, segítve a gyermekek érzelmeinek azonosítását és konfliktuskezelési készségeik fejlesztését, figyelembe véve az egyéni igényeket. A pedagógusok mentori támogatást kapnak, és a folyamatokat rendszeresen dokumentálják.

A Gyvt. 44/A. § (1) bekezdése alapján a családi bölcsőde olyan szolgáltatás, amelyet a szolgáltató saját otthonában vagy erre a célra kialakított helyiségben biztosít. A családi bölcsődében húszhetes kortól hároméves korig biztosítható a gyermekek napközbeni ellátása, beleértve a nevelést, gondozást, étkeztetést és foglalkoztatást. Ezen felül a családi bölcsőde speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel és más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal is támogathatja a családokat. Az I. kerületi önkormányzat szerződéses kapcsolatban áll két családi bölcsődével: a Kapocs a Gyermekekért Nonprofit Kft. által fenntartott Csiribiri Családi Bölcsődével és a Malvin-

Ház Családi Bölcsődével. Mindkét bölcsődében az önkormányzat 7 gyermek elhelyezését támogatja havi 25 000 Ft összeggel, összesen legfeljebb 175 000 Ft értékben.

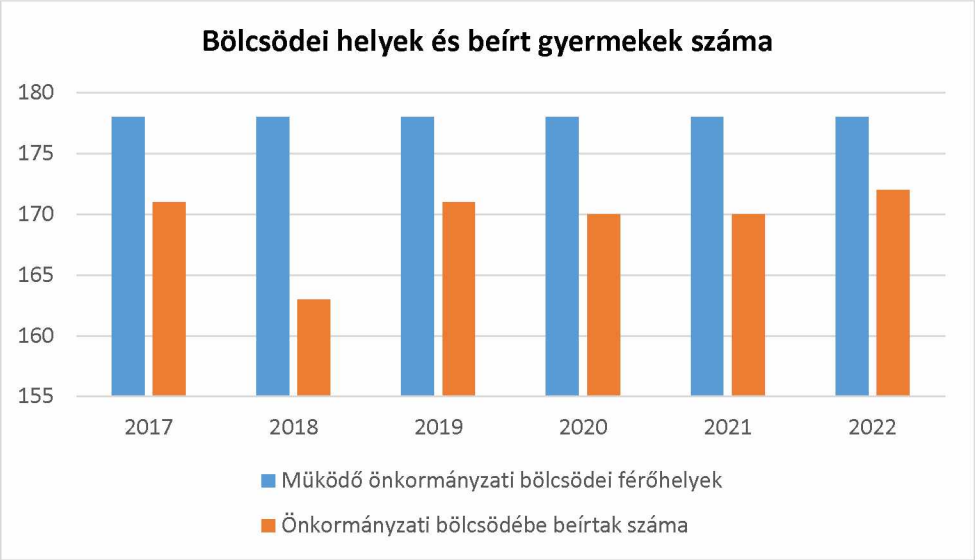
A 4.3.3. a.) számú táblázat a bölcsődék és a bölcsődébe beíratott gyermekek számát mutatja be a 2017-2022 közötti időszakban. A táblázat két fő kategóriát tartalmaz: a működő önkormányzati bölcsődék férőhelyeinek számát (db), valamint az önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek számát (fő).

- **A férőhelyek száma** 2017-től 2022-ig minden évben **állandóan 178** maradt, vagyis az önkormányzati bölcsődék kapacitása nem változott ebben az időszakban.
- **A beíratott gyermekek száma** azonban ingadozott az évek során. 2017-ben és 2019-ben 171 gyermek volt beíratva, ami az összes férőhely 96%-át tette ki. A legalacsonyabb beiratkozási szám 2018-ban volt, mindössze 163 fővel, ami a férőhelyek 91%-át jelenti. Az ezt követő években a beiratkozott gyermekek száma stabilizálódott, 2020-ban és 2021-ben 170 főre, míg 2022-ben enyhén nőtt 172 főre.

Összességében a táblázat azt mutatja, hogy bár az önkormányzati bölcsődék kapacitása állandó maradt, a beiratkozott gyermekek száma kisebb ingadozásokat mutatott, de végső soron közel állandó maradt a vizsgált időszakban.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	178	171
2018	178	163
2019	178	171
2020	178	170
2021	178	170
2022	178	172

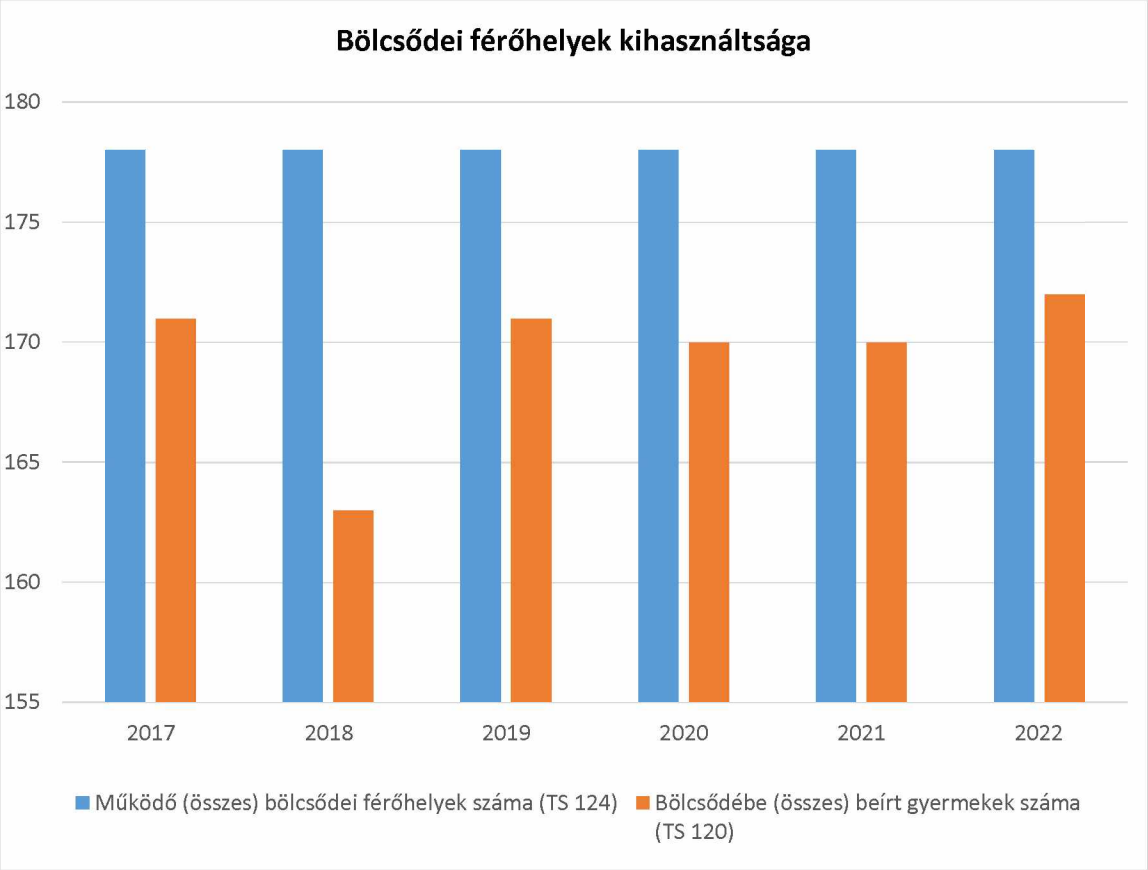
A 4.3.3. b.) számú táblázat a bölcsődék és a bölcsődébe beíratott gyermekek számát részletezi a 2017 és 2022 közötti időszakban, különböző típusú bölcsődék szerint. A táblázat a munkahelyi, családi és mini bölcsődék férőhelyeinek számát és a beíratott gyermekek számát is bemutatja.

- **Munkahelyi bölcsődék:** A táblázat szerint ebben az időszakban nem voltak működő munkahelyi bölcsődék, így a munkahelyi bölcsődék férőhelyeinek és a beíratott gyerekeknek a száma minden évben 0 volt.
- **Családi bölcsődék:** A működő családi bölcsődék férőhelyeinek száma évről évre változott, 2017-ben 54, majd 2018-ban 61, ezt követően 2019-ben 40, 2020-ban 47, 2021-ben 42, végül 2022-ben 50 férőhely állt rendelkezésre. A beíratott gyermekek száma hasonlóan változatos képet mutatott, 2017-ben 38, majd 2018-ban 49, 2019-ben 33, 2020-ban 41, 2021-ben 36, és 2022-ben ismét 49 gyermeket irattak be.
- **Mini bölcsődék:** A táblázat szerint az évek során nem voltak működő mini bölcsődék, így itt is minden évben 0 volt a férőhelyek és a beíratott gyermekek száma.
- **Összesen:** A működő bölcsődei férőhelyek száma 2017-től 2022-ig minden évben 178 volt, ami a korábbi 4.3.3. a.) számú táblázatban is látható. A beíratott gyermekek száma azonban változott: 2017-ben 171, 2018-ban 163, 2019-ben 171, 2020-ban 170, 2021-ben szintén 170, és 2022-ben 172 gyermek volt beíratva az összes bölcsődébe.

Összefoglalva, a táblázat azt mutatja, hogy a vizsgált időszakban a munkahelyi és mini bölcsődék nem működtek, míg a családi bölcsődék férőhelyei és a beíratott gyermekek száma évről évre változott. Az összes működő bölcsődei férőhely száma állandó maradt, a beíratott gyermekek száma viszont kisebb ingadozásokat mutatott.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	54	38	0	0	178	171
2018	0	0	61	49	0	0	178	163
2019	0	0	40	33	0	0	178	171
2020	0	0	47	41	0	0	178	170
2021	0	0	42	36	0	0	178	170
2022	0	0	50	49	0	0	178	172

g) gyermekvédelem;

A Gyvt. szabályozza gyermekjóléti szolgáltatásokat és az ellátásokrendszerét. A törvény tartalmazza az ellátásokra vonatkozó alapvető szabályokat, ellátások formáit, és a működtetésre vonatkozó kötelezettségeket, amely során a gyermekek védelmének rendszerét négy fő kategóriába sorolja: pénzbeli és természetbeni ellátások, gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, hatósági intézkedések. A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében eddigi alapszolgáltatási rendszer 2016. évtől átstrukturálódott. Az integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról, amely során két új intézményi forma jött létre: a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ.

Család és gyermekjóléti szolgáltat

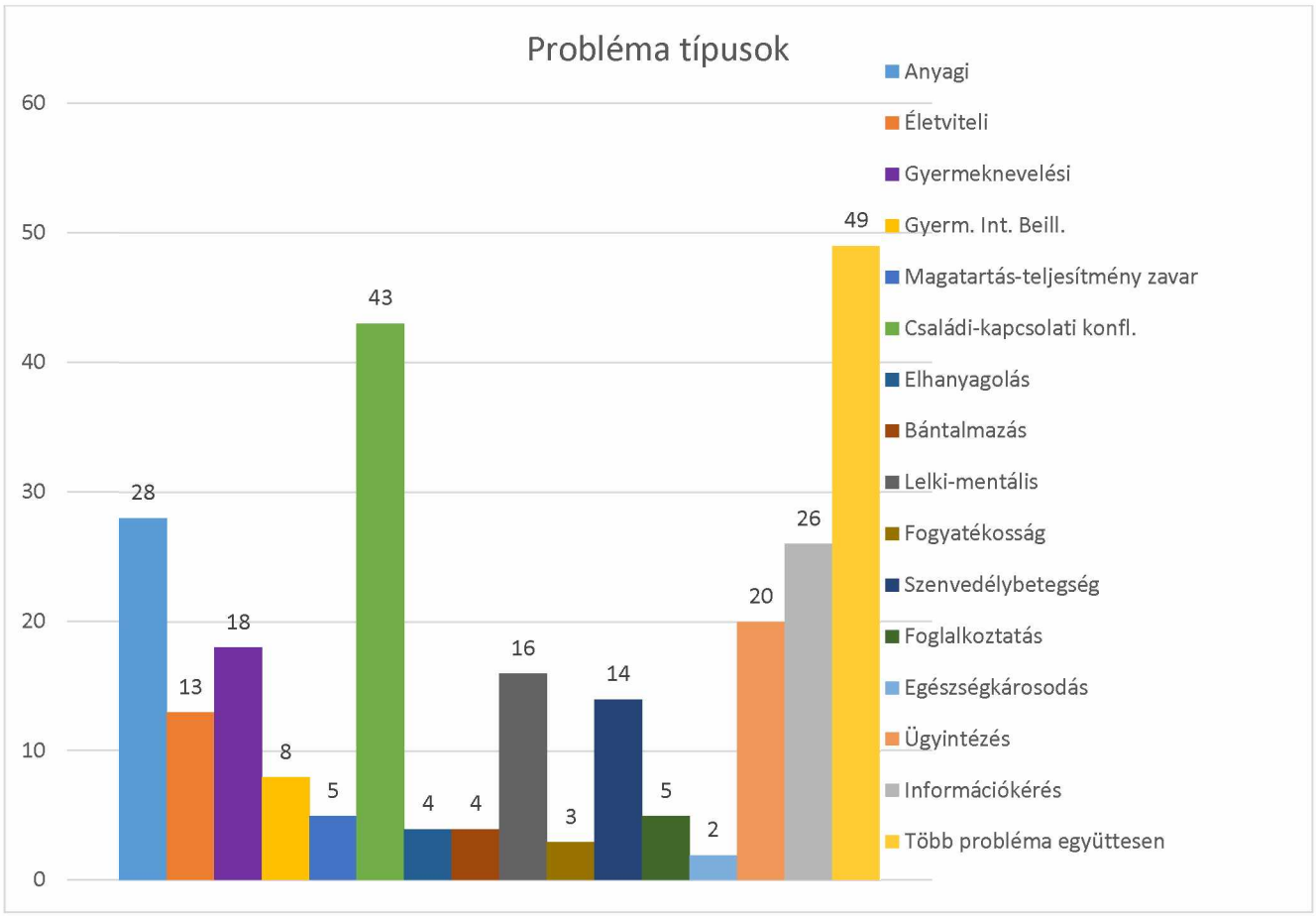
A Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központon (a továbbiakban: Szolgáltatási Központ) belül a Család és Gyermekjóléti Szolgálat ellátja a *gyermekjóléti alapellátás,* illetve a *szociális alapszolgáltatás* feladatait a Szoc. tv., az SZCSM rendelet, a Gyvt. és az NM rendelet alapján.

Komplex segítő tevékenységet végez, mely magában foglalja a tájékoztatást, az információadást, életvezetési és egyéb tanácsadást, segítő szolgáltatás nyújtását és közvetítését. Ezen felül a gyermekjóléti alapellátás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelkedésének elősegítését. A munka az együttműködésen és családgondozáson alapuló, hatósági munkát megelőző tevékenység.

Jogi és pszichológiai segítséget nyújt szakemberek segítségével, és bár szervezetileg ezek a szolgáltatások a Család és Gyermekjóléti Központhoz tartoznak, az intézmények munkacsoportjai azonos telephelyen találhatók. Amennyiben a segítő beszélgetés során kiderül, hogy az ügyfél alapellátásban kezelt problémája miatt jogi- és/vagy pszichológiai segítségnyújtást is igényel, az alapellátás igénybevétele mellett kapcsolatba kerül a Család és Gyermekjóléti Központtal is.

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat és a Család és Gyermekjóléti Központ szoros munkakapcsolatban áll. A gyermekvédelmi eset súlyosságától függően, illetve hatósági intézkedés (védelembe vétel, ideiglenes elhelyezés, nevelésbe vétel) esetén a családsegítő és az esetmenedzser közösen dolgozik azon, hogy megszüntesse a gyermek veszélyeztetettségét.

Az alapellátásban az esetek probléma típus szerint felosztása

Család és Gyermekjóléti Központ: A Szolgáltatási Központon, mint intézményen belül 2016. január 1-től kötelezővé vált a Család és Gyermekjóléti Központ létrehozása, amely új, speciális szolgáltatások bevezetését is jelentette a hatósági ügyekben felelős esetmenedzseri munka mellett. A család- és gyermekjóléti központ egyrészt a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységeket lát el, másrészről speciális szolgáltatásokat nyújt (készenléti ügyelet, kapcsolattartási ügyelet, óvodai- iskolai szociális munka, kórházi szociális munka, szociális diagnózis), valamint speciális szakembereket biztosít (pl.: jogász, pszichológus, fejlesztő pedagógus, stb.), továbbá a család- és gyermekjóléti szolgálat szakmai munkáját is támogatja. Az észlelő- és jelzőrendszer fontos részét képezi a család- és gyermekjóléti központok által nyújtott készenléti szolgálat, amely egy állandóan hívható telefonszámon érhető el, és melynek célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő tájékoztatás, tanácsadás és segítségnyújtás biztosítása.

A Család és Gyermekjóléti Központ jelenlegi szolgáltatásai:

- Hatósági intézkedésekhez kapcsolódó gyermekvédelmi tevékenységek
- Észlelő- és jelzőrendszeri koordináció
- Kapcsolattartási ügyelet
- Gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat
- Bölcsődei, óvodai- és iskolai szociális munka
- Kórházi szociális munka

- Szociális diagnózis készítés
- Pszichológiai szolgáltatás
- Család- és párterápia, mediáció
- Jogi tanácsadás

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat családgondozói komplex segítő tevékenységet végeznek, mely magába foglalja a tájékoztatást, az információadást, életvezetési és egyéb tanácsadást, segítő szolgáltatás nyújtását és közvetítését. Ezen felül a gyermek érdekeit védő, speciális személyes szolgáltatást is biztosítanak, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, a családban történő nevelkedésének elősegítését. A feladatellátás, a hatékony segítségnyújtás az együttműködésen és családgondozáson alapul, hatósági munkát megelőző tevékenységet folytatnak. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásainak igénybevétele térítésmentes, és alapvetően önkéntes, kivételt képeznek azok a gyermekvédelemi ügyek, melyeknél már hatósági intézkedés is történt (pl. védelembe vétel). Ilyenkor a családok számára az együttműködés kötelező, előírt.

A gyermekvédelem célja, hogy biztosítsa a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítését, megelőzze és megszüntesse veszélyeztetettségüket, valamint gondoskodjon azoknak a gyermekeknek a helyettesítő védelméről, akik szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerültek. Ez a tevékenység magában foglalja a pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások biztosítását, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések alkalmazását. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat, melynek célja a gyermekek jólétének és biztonságának biztosítása.

A gyermekvédelmi rendszer egyik alapvető eleme a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer, amelyet a család- és gyermekjóléti szolgálat működtet a gyermekvédelmi törvény és a 15/1998. NM rendelet alapján. A jelzőrendszer célja, hogy időben felismerje a családok, egyének, és különösen a gyermekek problémáit, ezáltal lehetőséget teremtve azok mihamarabbi kezelésére és enyhítésére. Ez a rendszer kiemelt szerepet játszik a megelőzésben, mivel a problémák korai felismerése alapvető fontosságú a hatékony beavatkozás szempontjából.

A jelzőrendszer lényege a különböző ágazatok, intézmények és szakemberek közötti hatékony együttműködés biztosítása. Ennek keretében a problémákat, veszélyeztető tényezőket és krízishelyzeteket azonosítják, és ezeket jelzik a megfelelő szolgáltatónak. A jelzőrendszer biztosítja a folyamatos információáramlást, és elsősorban prevenciós funkciót lát el, hiszen a gyermekek védelme érdekében elengedhetetlen, hogy a problémákat időben észleljék, mivel a gyermekek csak részben vagy egyáltalán nem képesek önállóan jelezni nehézségeiket.

A Gyvt. 17. § (1) bekezdése értelmében a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat látják el azok az intézmények és személyek, akik a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésével, valamint a veszélyeztetettség megelőzésével és megszüntetésével foglalkoznak. Ezek közé tartoznak az egészségügyi szolgáltatók (például a védőnői szolgálat, háziorvos, házi gyermekorvos), a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, köznevelési intézmények, rendőrség, ügyészség, bíróság, pártfogó felügyelői szolgálat, valamint az áldozatsegítés és kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek.

A jelzőrendszer tagjai kötelesek jelzést tenni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, illetve a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzést bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is tehet. Az említett intézmények és személyek kötelesek együttműködni egymással, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban

történő nevelkedésének elősegítése, valamint a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében.

A jelzőrendszer tagjai a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva járnak el, amelyeket a miniszter az általa irányított minisztérium honlapján közzétesz. A család- és gyermekjóléti szolgálat feladatai közé tartozik a településen élő családok, gyermekek életkörülményeinek és szociális helyzetének figyelemmel kísérése, valamint a gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletek felmérése.

Ezen feladatok keretében a szolgálat figyelemmel kíséri a gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzeteket, és felhívja a jelzésre köteles szervezeteket, hogy tegyék meg jelzéseiket írásban, különösen krízishelyzet esetén. Emellett a szolgálat tájékoztatást nyújt a jelzőrendszer tagjainak és az ellátási területén élő személyeknek a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségeiről. Fogadják a beérkezett jelzéseket, felkeresik az érintett személyt vagy családot, és tájékoztatják őket a rendelkezésre álló szolgáltatásokról.

A gyermek veszélyeztetettsége esetén a szolgálat kitölti a gyermekvédelmi nyilvántartás vonatkozó adatlapjait, és az intézkedések tényéről tájékoztatja a jelzést tevőt, amennyiben annak személye ismert, és ezzel nem sérti meg a zárt adatkezelés kötelezettségét. A beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készítenek a család- és gyermekjóléti központnak. A jelzőrendszer szereplőinek együttműködése érdekében a szolgálat esetmegbeszéléseket és esetkonferenciákat szervez, amelyeken a gyermek ügyével foglalkozó szakembereket is bevonják.

Ezek az esetmegbeszélések és esetkonferenciák segítenek a különböző szakmai csoportok közötti koordináció javításában, biztosítva, hogy minden érintett fél tudomást szerezzen a gyermek veszélyeztetettségéről és az annak megszüntetése érdekében tett intézkedésekről. Az esetkonferenciákon részt vehetnek a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más személyek és intézmények képviselői is, különösen akkor, ha az ő részvételük szükséges a probléma megoldásához.

A család- és gyermekjóléti szolgálat évente legalább hat alkalommal szakmaközi megbeszéléseket szervez, amelyeken a gyermekvédelmi jelzőrendszer azon tagjai vesznek részt, akiknek a részvétele szükséges a gyermekek nagyobb csoportját érintő veszélyeztető tényezők megszüntetését célzó cselekvési terv kidolgozásához. Az éves szakmai tanácskozást követően a szolgálat minden év március 31-éig elkészíti az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet, amely tartalmazza a településre vonatkozó célok elérése és a jelzőrendszeri működés hatékonyságának javítása érdekében tervezett lépéseket.

A család- és gyermekjóléti szolgálat, amennyiben több családsegítőt foglalkoztat, közülük települési jelzőrendszeri felelőst jelöl ki a fenti feladatok ellátására és koordinálására. Ha a szolgálat a jelzőrendszer működtetése során olyan esetről szerez tudomást, amely a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozik, vagy annak szakmai támogatását igényli, akkor haladéktalanul megkeresi a központot. A család- és gyermekjóléti szolgálat az esetmegbeszélések és esetkonferenciák jegyzőkönyvét az intézkedési terv részeként kezeli.

Összességében a gyermekvédelmi rendszer és a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer alapvető fontosságú a gyermekek biztonságának és jólétének biztosításában. A rendszer hatékony működése az ágazatok közötti szoros együttműködést, valamint a probléma korai felismerését és kezelését követeli meg. A gyermekvédelmi szolgálatok, a jelzőrendszer tagjai és más szakmai csoportok együttesen dolgoznak azon, hogy minden gyermek számára biztosítsák a megfelelő fejlődési környezetet, és megelőzzék, illetve megszüntessék a veszélyeztető tényezőket.

h) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ speciális szolgáltatásként jelzőrendszeri készenléti szolgálatot működtet, amely alapvető szerepet játszik a krízishelyzetek kezelésében, különösen az I. kerületben élők számára. A készenléti szolgálat megszervezésével a központ folyamatosan elérhetővé teszi magát, biztosítva ezzel a szükséges segítséget és támogatást olyan helyzetekben, amelyek a normál nyitvatartási időn túl merülnek fel. Ez a szolgáltatás rendkívül fontos, hiszen a krízishelyzetek gyakran nem várhatnak, azonnali beavatkozásra van szükség.

A készenléti szolgálat működésének alapja egy állandóan elérhető telefonszámon érhető el. Ezt a számot bárki hívhatja, aki azonnali segítségre, tanácsra vagy tájékoztatásra szorul egy sürgős, kritikus helyzetben. A készenléti szolgálat célja, hogy a lehető legrövidebb időn belül reagáljon a beérkező hívásokra, és a szükséges intézkedéseket haladéktalanul megtegye.

A készenléti szolgálat biztosításában a központ esetmenedzserei aktívan részt vesznek. Ezek a szakemberek nagy tapasztalattal rendelkeznek a krízishelyzetek kezelésében, és felkészültek arra, hogy hatékonyan nyújtsanak segítséget, legyen szó tanácsadásról, tájékoztatásról vagy közvetlen beavatkozásról. Az esetmenedzserek szerepe kulcsfontosságú, mivel ők biztosítják, hogy minden érintett megkapja a szükséges támogatást és védelmet a kritikus időszakokban.

A Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ által működtetett készenléti szolgálat tehát nemcsak a gyors és hatékony segítségnyújtást biztosítja, hanem hozzájárul a kerület lakóinak biztonságérzetéhez is. Az ilyen szolgáltatások jelenléte különösen fontos a nagyvárosi környezetben, ahol a lakosság összetettsége és a társadalmi problémák sokszínűsége miatt gyakran előfordulnak váratlan és sürgős beavatkozást igénylő helyzetek. A készenléti szolgálat állandó elérhetősége és a gyors reagálás lehetősége biztosítja, hogy a kerület lakói mindig számíthassanak támogatásra, még a legnehezebb pillanatokban is.

i) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Budapest I. kerületében a gyermekek széleskörű hozzáférést élveznek egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz. Az egész év során számos rendezvény és esemény biztosít lehetőséget a gyermekek számára az aktív és egészséges életmód kialakítására. A kerületben megrendezett Gyermeknap és egyéb gyermekközpontú rendezvények változatos programokat kínálnak, míg a művelődési ház rendszeresen színházi előadásokkal, zenés bábelőadásokkal és egyéb kulturális programokkal várja a legkisebbeket. Az általános iskolák évente megszervezik az Egészségnapot, amely során sportos és egészségmegőrzéssel kapcsolatos programok állnak az iskolások rendelkezésére. A nyári szünet idején a kerületi intézmények és civil szervezetek által biztosított napközik és táborok is hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek szünidejüket tartalmasan és aktívan tölthessék. Ezek a programok és szolgáltatások egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az egészségtudatosságra és a rendszeres testmozgásra, biztosítva, hogy a kerületben élő gyermekek mindennapjai gazdagok legyenek egészségfejlesztő és szabadidős tevékenységekben.

j) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A Budavári Önkormányzat Budavári Városüzemeltetési Kft. Közétkeztetési Csoportja felelős az I. kerületben található három általános iskola (Budavári Általános Iskola, Lisznyai Általános Iskola, Batthyány Általános Iskola) és három gimnázium (Szilágyi Erzsébet Gimnázium, Toldy Ferenc Gimnázium, Kosztolányi Dezső Gimnázium) közétkeztetési ügyeinek intézéséért. A közétkeztetési

ügyintézők feladatai közé tartozik a térítési díjak beszedése és a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, biztosítva ezzel a szolgáltatások zökkenőmentes működését. Emellett a Közétkeztetési Csoport referense felügyeli a tálaló konyhák működését, ellenőrzi a minőségi és higiéniai előírások betartását, valamint koordinálja a tálaló konyhán dolgozó személyzetet, hogy a kerületi diákok számára biztosított étkeztetés magas színvonalú és biztonságos legyen.

k) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Budapest I. kerületében minden gyermekeknek szóló program célja, hogy támogassa a különböző kultúrájú és családi háttérrel rendelkező gyermekek közötti kapcsolatok kialakulását. Az intézményi és helyi rendezvények olyan szemléletmódban kerülnek megszervezésre, amely biztosítja, hogy minden gyermek számára értékes és színvonalas szabadidős programok álljanak rendelkezésre, függetlenül származásuktól, anyagi helyzetüktől vagy családi körülményeiktől. Ezen események célja, hogy integrált módon szórakoztassák a különböző helyzetű gyermekeket, lehetővé téve ezzel a csoportok közötti kapcsolatok kialakulását, a különböző családi háttérrel rendelkező gyermekek közötti interakciót, barátságok szövődését, amelyre számos példa található kerületünk mindennapjaiban.

A nemzetiségi önkormányzatok minden ősszel nemzetiségi napot rendeznek, ahol megismertetik saját gasztronómiájukat és kulturális hagyományaikat, ezáltal hozzájárulva a különböző kulturális hátterű, valamint hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programokhoz.

l) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtása során nem tapasztaltunk hátrányos megkülönböztetést, és az egyenlő bánásmód követelményei sem sérültek. Az Önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyekben eljárás nem indult. Fontosnak tartjuk, hogy a klienskört megfelelően tájékoztassuk, ezért az ellátottjogi, gyermekjogi és betegjogi képviselők elérhetőségeit a szükséges nyomtatott anyagokban és szóbeli tájékoztatás formájában ismertetjük az ellátottakkal a szolgáltatás igénybevételét megelőzően.

m) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A korábbi évek hagyományainak megfelelően, a Budapest I. kerület Budavári Önkormányzata minden évben csatlakozik a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez. Az Ösztöndíjrendszer célja, hogy esélyt teremtsen a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára, támogatva ezzel felsőfokú tanulmányi törekvéseiket.

Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzata elkötelezett az esélyegyenlőség megteremtése mellett, különös figyelmet fordítva a sportolás és a tanulmányok terén kiemelkedő tehetséggel és képességgel rendelkező tanulók és hallgatók támogatására. Ennek érdekében döntést hozott a Budavár Ifjú Sportolója Ösztöndíj és a Budavár Ifjú Tehetsége Ösztöndíj alapításáról.

A Budavár Ifjú Sportolója Ösztöndíj célja, hogy lehetőséget biztosítson azok számára, akik kiemelkedő teljesítményt nyújtanak sportágukban, függetlenül attól, hogy milyen szociális vagy gazdasági háttérrel rendelkeznek. Az ösztöndíj lehetőséget teremt arra, hogy a fiatal sportolók

megfelelő körülmények között edzhessenek, részt vehessenek versenyeken, és fejlődhessenek, így biztosítva számukra az esélyegyenlőséget a sport világában.

A Budavár Ifjú Tehetsége Ösztöndíj célja, hogy támogassa a tudományos és művészeti területeken kiemelkedő fiatalokat, akik szintén különböző háttérrel rendelkeznek. Ezzel az ösztöndíjjal az Önkormányzat arra törekszik, hogy csökkentse a különbségeket a tehetséges fiatalok között, és lehetőséget biztosítson mindenki számára a fejlődésre, tanulmányi sikerek elérésére.

Mindkét ösztöndíj célja, hogy elősegítse a fiatalok esélyegyenlőségét, lehetőséget adva arra, hogy a sport és a tanulmányi élet területén egyaránt kibontakozhassanak. Az Önkormányzat meggyőződése, hogy az esélyegyenlőség megteremtése nemcsak a tehetséges fiatalok számára fontos, hanem hozzájárul a közösség egészének fejlődéséhez, erősítve a társadalmi kohéziót és a közösségi értékeket.

Ezen felül az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében szociális támogatásban részesülhetnek azok a 4,50-es vagy annál jobb tantárgyi átlagot elért általános és középiskolás diákok, akiknek családi jövedelmi helyzete ezt szükségessé teszi. A támogatás havi összege 15 000 Ft, amelyet a teljes tanév során folyósítanak.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. § 13. pontja alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek vagy tanuló a következő csoportokat foglalja magában. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek közé tartozik a sajátos nevelési igényű gyermek, akinek a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékossága van. Halmozottan fogyatékosnak minősül az a gyermek, aki több fogyatékossággal küzd, valamint az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (például súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) él. Továbbá a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek olyan különleges bánásmódot igénylő gyermek, akinek a szakértői bizottság véleménye szerint az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási és magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, és akinek közösségbe való beilleszkedése, valamint személyiségfejlődése nehezített. A kiemelten tehetséges gyermekek közé tartozik az a gyermek vagy tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességekkel bír, magas fokú kreativitással rendelkezik, és erős motivációt mutat a feladatok iránt. Ezen kívül a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény értelmében hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók is a kiemelt figyelmet igénylő csoportba tartoznak.

A 4.4. a) 1. számú táblázat adatai alapján a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma és aránya az elmúlt évek során jelentős változáson ment keresztül. Az adatok bemutatása a következőképpen értékelhető:

2017-ben az óvodába beírt gyermekek száma 671 fő volt, ebből 3 gyermek volt hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, ami 0,45%-os arányt jelentett. Ez az arány viszonylag alacsony volt, de a számadatok szerint létezett hátrányos helyzetű gyermek az óvodában ebben az évben.

2018-ban és a következő években, egészen 2021-ig, az óvodába beírt gyermekek száma folyamatosan csökkent. 2018-ban 638 gyermek volt beírt, 2019-ben 619, 2020-ban 544, majd 2021-re 504 főre csökkent. Ezzel párhuzamosan a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma évről évre 0 főre csökkent. Ez az arány minden évben 0,00%-ot tett ki, ami arra utal, hogy nem voltak hátrányos helyzetű gyermekek az óvodában az adott időszakban.

2022-re vonatkozóan az adatok az óvodába beírt gyermekek számáról nem állnak rendelkezésre, de a hátrányos helyzetű gyermekek száma továbbra is 0 fő volt, így az arány ebben az évben is 0,00%-nak adódik.

Az adatok elemzése alapján megfigyelhető, hogy az óvodában hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma jelentősen csökkent az elmúlt években. Ez a trend lehet, hogy az oktatási intézmények változásainak, a helyi társadalmi és gazdasági környezetnek, vagy a nyilvántartási rendszerek átalakulásának köszönhető. Érdemes lenne további részletesebb vizsgálatot végezni annak érdekében, hogy jobban megértsük, mi állhat ezen változások mögött, és hogyan befolyásolják az óvodai környezetet és a hátrányos helyzetű gyermekek integrációját.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	**Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 087)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 092)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül** (TS 093)
	Fő	**Fő**	**%**
2017	671	3	0,45
2018	638	0	0,00
2019	619	0	0,00
2020	544	0	0,00
2021	504	0	0,00
2022	n.a.	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 4.4. a) 2. számú táblázat adatai alapján a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma és aránya az elmúlt években, valamint a trendek és változások a következőképpen értékelhetők:

2017-ben az adatok az általános iskolai tanulók teljes számáról nem állnak rendelkezésre (n.a. – nem áll rendelkezésre), de a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 8 fő volt, ami az összes tanuló 0,57%-át tette ki. Ez az arány viszonylag alacsony volt, de mégis jelezte, hogy az iskolában voltak hátrányos helyzetű tanulók.

2018-ban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 4 főre csökkent, ami az általános iskolai tanulók 0,29%-át jelentette. Ez egy csökkenő tendenciát mutatott az előző évhez képest, ami arra utalhat, hogy kevesebb hátrányos helyzetű tanuló volt az iskolában.

2019-ben a hátrányos helyzetű tanulók száma tovább csökkent, csupán 1 fő volt, ami az általános iskolai tanulók 0,07%-át tette ki. Ez az arány drámaian alacsony volt, és jelentős csökkenést mutatott az előző évekhez képest.

2020-ban a helyzet némileg javult, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 4 főre emelkedett, ami 0,30%-os arányt jelentett. Ez a növekedés azonban még mindig alacsonyabb volt, mint a 2017-es év aránya.

2021-ben a hátrányos helyzetű tanulók száma 5 főre nőtt, ami az összes tanuló 0,38%-át tette ki. Bár az arány emelkedett az előző évhez képest, még mindig viszonylag alacsony volt, de jelezhette, hogy a hátrányos helyzetű tanulók száma növekedni kezdett.

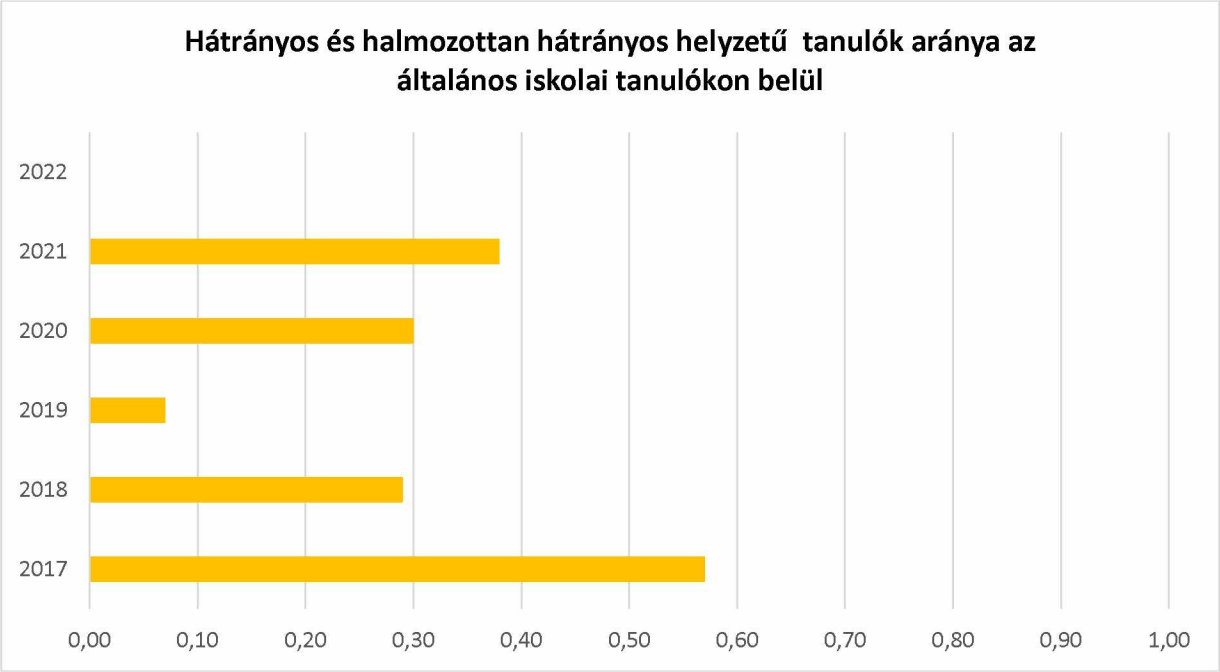
2022-re vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok sem a hátrányos helyzetű tanulók számáról, sem arányáról, ami lehetővé teszi, hogy további információkat keressünk az évre vonatkozóan a pontos trendek megértéséhez.

Az adatok alapján az elmúlt években a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma és aránya jelentős ingadozáson ment keresztül. Az évek során voltak kisebb csökkenések és emelkedések, de a hátrányos helyzetű tanulók aránya összességében alacsony maradt. Az adatok alapján úgy tűnik, hogy a hátrányos helyzetű tanulók száma nem volt állandó, és az évek során változott, ami jelezheti a társadalmi-gazdasági változások hatását, az iskolai intézkedéseket vagy nyilvántartási változásokat. Érdemes további kutatást végezni, hogy jobban megértsük, mi okozhatta ezeket a változásokat és hogyan befolyásolják az oktatási intézmények működését.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	8	0,57
2018	n.a.	4	0,29
2019	n.a.	1	0,07
2020	n.a.	4	0,30
2021	n.a.	5	0,38
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Az elmúlt évek adatai alapján a 4.4. a) 3. számú táblázatból látható, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzete a középszintű oktatás különböző ágazataiban a következőképpen alakult:

2017 és 2022 között a gimnáziumokban, szakközépiskolákban, szakiskolákban, készségfejlesztő iskolákban és szakgimnáziumokban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma és aránya rendkívül alacsony volt. A gimnáziumokban például minden évben 0 fő volt a hátrányos helyzetű tanulók száma, és ennek megfelelően az arány is 0% volt. Ez azt jelenti, hogy az adott időszak alatt nem voltak hátrányos helyzetű tanulók a gimnáziumokban.

Hasonló helyzet állt fenn a szakközépiskolák, szakiskolák és készségfejlesztő iskolák esetében is. Ezen iskolatípusokban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma minden évben 0 fő volt, így az arány is nulla százalékot mutatott. Ez azt jelzi, hogy ezen oktatási intézményekben nem voltak hátrányos helyzetű tanulók a vizsgált időszakban.

A szakgimnáziumok esetében a helyzet némileg eltérő volt. 2017-ben és 2018-ban volt egy-egy hátrányos helyzetű tanuló, de ezek aránya az összes szakgimnáziumi tanulóhoz viszonyítva 0% volt, mivel az abszolút számok viszonylag alacsonyak voltak. 2019-től kezdődően azonban a hátrányos helyzetű tanulók száma a szakgimnáziumokban nullára csökkent, és ennek megfelelően az arány is 0% maradt.

Összességében elmondható, hogy a középszintű oktatás különböző szintjein a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az elmúlt években gyakorlatilag nem volt mérhető. Ez a trend arra utalhat, hogy ezen tanulói csoportok száma a vizsgált időszakban nagyon alacsony volt, vagy esetleg nem volt megfelelő nyilvántartási és jelentési adat az ilyen tanulók jelenlétéről. A jelenség mögött álló tényezők további elemzést igényelnek, hogy jobban megértsük a hátrányos helyzetű tanulók középszintű oktatásban való részvételének változásait, valamint az oktatási rendszer esetleges hatásait és intézkedéseit.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma** (TS 096)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül** (TS 097)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban** (TS 098)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva** (TS 099)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma** (TS 100)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül** (TS 101)
	Fő	**%**	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**
2017	0	0	0	0	1	0
2018	0	0	0	0	1	0
2019	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 4.4. a) 4. számú táblázat adatai alapján a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált személyek száma az évek során a következőképpen alakult:

2017-ben a hátrányos helyzetű gyermekek száma nulla volt, ami azt jelenti, hogy ebben az évben nem regisztráltak ilyen helyzetű gyermekeket. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált személyek száma viszont 7 fő volt. Ez arra utal, hogy bár a hátrányos helyzetű gyermekek nem voltak jelen, a halmozottan hátrányos helyzetűek jelentős számban voltak jelen az adatok szerint.

2018-ban is nulla volt a hátrányos helyzetű gyermekek száma, de a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált személyek száma 5 főre csökkent. Ez a csökkenés a halmozottan hátrányos helyzetűek számában egy enyhe mérséklődést jelez, míg a hátrányos helyzetűek tekintetében továbbra sem voltak regisztrálva.

2019-ben egy hátrányos helyzetű gyermeket regisztráltak, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá váltak száma 9 főre emelkedett. Ez a növekedés a halmozottan hátrányos helyzetűek számában azt jelzi, hogy növekedett a halmozott hátrányos helyzetűek jelenléte, miközben a hátrányos helyzetű gyermekek száma is növekedett, de nagyon alacsony mértékben.

2020-ban a hátrányos helyzetű gyermekek száma 1 fő volt, míg a halmozottan hátrányos helyzetűek száma 8 főre csökkent. Ez a csökkenés a halmozottan hátrányos helyzetűek számában az előző évhez képest, míg a hátrányos helyzetűek száma stagnált.

2021-ben a hátrányos helyzetű gyermekek száma továbbra is 1 fő maradt, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá váltak száma 7 főre csökkent. A hátrányos helyzetű gyermekek száma változatlan maradt, és a halmozottan hátrányos helyzetűek száma tovább csökkent.

2022-ben a hátrányos helyzetű gyermekek száma ismét 1 fő volt, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált személyek száma 9 főre emelkedett. Ez a növekedés a halmozottan hátrányos helyzetűek számában jelzi, hogy az év végén ismét jelentős számú halmozott hátrányos helyzetű személy volt nyilvántartva.

Az adatok alapján az elmúlt években a hátrányos helyzetű gyermekek száma viszonylag stabil maradt, 1 fő körüli szinten mozgott. Azonban a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált személyek száma jelentős ingadozást mutatott az évek során. 2017-ben és 2018-ban a szám csökkent, 2019-ben emelkedett, 2020-ban csökkent, 2021-ben ismét csökkent, majd 2022-ben ismét növekedett. Ez az ingadozás azt jelzi, hogy a halmozott hátrányos helyzetűek száma az adott időszakban változásokon ment keresztül, ami összefügghet a társadalmi-gazdasági helyzet változásaival, az ellátórendszer módosulásaival, vagy más releváns tényezőkkel. A tendencia mögött rejlő okok további elemzést igényelnek a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok helyzetének pontosabb megértése érdekében.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	0	7
2018	0	5
2019	1	9
2020	1	8
2021	1	7
2022	1	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a köznevelléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az önkormányzat évente 30 millió forintot biztosít bértámogatás céljából, ezzel elősegítve a helyi köznevelési intézmények és szervezetek hatékony működését és a munkahelyek fenntartását. Emellett az önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a Tankerülettel, amely keretében hozzájárul az utazó gyógypedagógusok finanszírozásához. Ez a támogatás lehetővé teszi, hogy a speciális nevelési igényű gyermekek megfelelő szakmai ellátásban részesüljenek, függetlenül attól, hogy melyik intézményben tanulnak, így biztosítva számukra az esélyegyenlőséget az oktatásban.

A 4.4.2. számú táblázat az óvodai nevelés adatait mutatja be a 2017 és 2022 közötti időszakban. Az óvodai gyermekcsoportok száma folyamatos csökkenést mutatott: míg 2017-ben 30 csoport működött, 2022-re ez a szám 25-re csökkent. Az óvodai férőhelyek száma kezdetben 691 volt 2017-ben, majd 2022-re 666-ra csökkent. Ezzel párhuzamosan az óvodába beírt gyermekek száma is jelentősen visszaesett, 2017-ben még 671 gyermek volt beiratkozva, de 2022-ben már csak 516 fő.

Az óvodai feladatellátási helyek száma a vizsgált időszakban változatlanul 8 maradt, azonban a gyermekcsoportok száma és a beírt gyermekek száma folyamatosan csökkent.

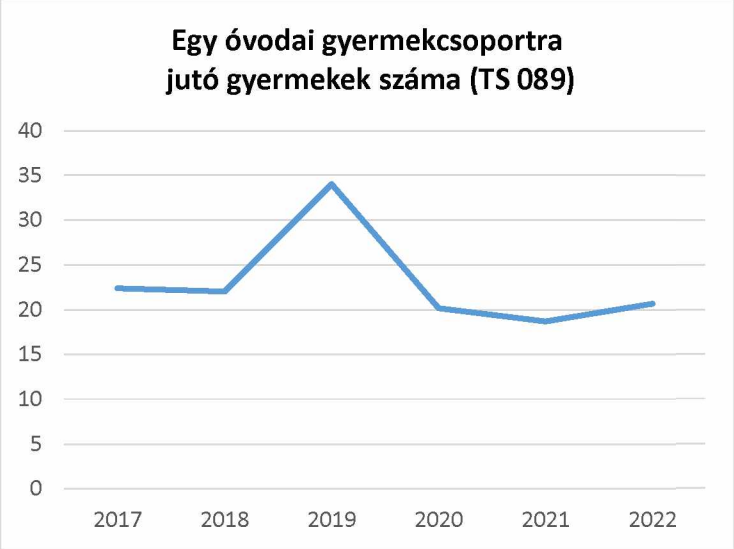
Az egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma 2017-ben 22,37 fő volt, majd ez az érték 2022-re 21 főre csökkent. A táblázat alapján tehát megfigyelhető, hogy mind a csoportok, mind a beíratott gyermekek száma folyamatos csökkenést mutat, miközben az óvodai férőhelyek száma kisebb mértékben csökkent.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	30	691	8	671	0	0	22,37
2018	n.a.	29	699	8	638	0	0	22
2019	n.a.	29	699	8	619	0	0	34
2020	n.a.	27	699	8	544	0	0	20
2021	n.a.	27	699	8	504	0	0	19
2022	n.a.	25	666	8	516	0	0	20,64

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az esélyteremtés, a korai felismerés és a prevenció meghatározó szereplője kerületünkben a Brunszvik Teréz Budavári Óvodák intézménye. Szemlélete szerint nagy hangsúlyt kell fordítani a gyermekek esélyegyenlőségére, az inkluzív nevelésre, a szükséges szakmai ellátásokhoz való hozzáférésre, valamint hogy az intézmények közötti együttműködés továbbra is működjön. Az óvoda különleges helyzetben van, hiszen a gyerekekkel és a családokkal napi szinten kapcsolatban vannak. Ez azt jelenti, hogy sok esetben az óvodában derül ki például egy gyermek fejlődési, családi, szociális vagy érzelmi nehézségei. Fontos az óvoda szerepe a korai felismerésben, a megelőzésben, a szülők támogatásában, hogy a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésében hangsúlyosan jelenjen meg. Ehhez természetesen nem egy intézmény munkája szükséges, hanem holisztikus szemlélettel kell együtt dolgozni a védőnőkkel, az egészségüggyel és a gyermekjóléti szolgálattal. Minél korábban felismerésre kerül egy fejlődési, kommunikációs, magatartási vagy szociális nehézség, annál nagyobb esély van arra, hogy a gyerekek és a családok is időben megkapják a szükséges segítséget. Az óvodákban kiemelkedő szerepe van az inkluzív szemléletnek, és a fogyatékossággal

élő gyermekek elfogadásának hangsúlyosabb megjelenése is, amely során 2025. évben szülőedukációt indítottak. Ugyanettől az évtől indítottak előadásokat a szülőknek gyermekmediációs képzésekről, amely során a szülők edukációjával is segítenék az elfogadást. A szakemberellátás tekintetében az óvoda összes telephelye kiemelkedő szerepben van. A jelenlegi gyermeklétszám alapján maximálisan el van látva gyógypedagógusokkal és a pszichológusokkal, valamint fontos kiemelni azt is, hogy mindegyik óvodai csoporthoz tartozik pedagógiai asszisztens is.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 4.4.5. számú táblázat adatai a nappali oktatásban a 8. évfolyamot sikeresen befejező tanulók számának alakulását mutatják be 2017 és 2022 között. A rendelkezésre álló adatok alapján az látható, hogy 2017-ben 340 fő zárta sikeresen a 8. évfolyamot, ami 2018-ra 362 főre emelkedett. A következő évben, 2019-ben ez a szám tovább növekedett, elérve a 407 főt. A tendencia folytatódott 2020-ban is, amikor 417 diák fejezte be eredményesen az évfolyamot. Azonban 2021-ben egy enyhe csökkenés figyelhető meg, mivel ekkor 408 főről számoltak be. A 2022-es adat nem áll rendelkezésre a forrásban, így erről az évről nem tudunk pontos információt nyújtani.

Összességében a vizsgált időszakban a 8. évfolyamot sikeresen befejezők száma növekedő tendenciát mutat, bár 2021-ben némi visszaesés történt.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	340
2018	362
2019	407
2020	417
2021	408
2022	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Az oktatás és képzés területén a gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, valamint az egyenlő bánásmód elvének megsértéséről nincs tudomásunk, és ilyen ügyben egyetlen köznevelési intézménnyel szemben sem indult eljárás. A bölcsődékben, óvodákban és iskolákban nem valósul meg szegregált oktatás-nevelés; minden intézmény az integrációra törekszik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, miközben biztosítják számukra a szükséges speciális szolgáltatásokat.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Budapest I. kerületében az oktatási intézmények között a tanulók iskolai eredményességében és az oktatás hatékonyságában tapasztalható különbségek minimálisak, az intézmények célja az esélyegyenlőség biztosítása és a diákok teljesítményének folyamatos fejlesztése.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A 4.4.6. számú táblázat a szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek számára vonatkozóan tartalmaz adatot az adott időszakokban. Az adatokból jól látható, hogy a szünidei étkeztetésben részesülők száma jelentős ingadozást mutat. Az egyik évben 30 gyermek kapott étkeztetést, azonban ez a szám folyamatosan csökkenni kezdett: 23, majd 11 főre esett vissza. Ezt követően ismét növekedés figyelhető meg, amikor 26 gyermek részesült szünidei étkeztetésben, de az ezt követő két évben drasztikus csökkenés látható, mindössze 5 gyermek vette igénybe a szolgáltatást.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	30
2018	n.a.	n.a.	n.a.	23
2019	n.a.	n.a.	n.a.	11
2020	n.a.	n.a.	n.a.	26
2021	n.a.	n.a.	n.a.	5
2022	n.a.	n.a.	n.a.	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családok széteséséből, válásból másrészt a családon belüli kapcsolatok megromlásából fakadó érzelmi elhanyagolás, gondozás, törődés hiánya	Tanácsadás, csoportfoglalkozások tartása, a gyermekvédelmi jelzőrendszer érzékenyítésének fejlesztése a probléma mielőbbi érzékelésére. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység kialakítása. Kortárs csoportok létrehozásának támogatása, bővítése. Felügyelet biztosítása gyermekek részére.
Gyermekek egészségi állapotának fokozatos romlása (elhízás, cukorbetegség, mozgásszervi panaszok), fertőző betegségek terjedésének veszélyei	Sport, nyári táborok szervezésének fejlesztése, egészségtudatos életmóddal kapcsolatban előadások szervezése, védőoltások támogatása, ingyenes biztosítása
A Gyermekjóléti alapellátási szolgáltatásokkal kapcsolatos ismerethiány	A gyermekjóléti alapellátási intézmény által nyújtott szolgáltatások népszerűsítése, egyéb fórumokon, közösségi médiában történő tájékoztatások megjelenítése. Ezzel kapcsolatos ismeretbővítési területek feltárása
Óvoda, bölcsőde fejlesztése, férőhelyek bővítése	Eszközbeszerzésekhez, férőhelyek bővítéséhez, energetikai korszerűsítéshez, akadálymentesítéshez pályázati lehetőségek felkutatása, támogatások nyújtása Mini Bölcsődék átadása, amely által 24 férőhellyel bővült az intézmény
Nincs elegendő gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus	Szolgálati lakás biztosítása, továbbképzések támogatása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A helyi szinten a nőket érintő társadalmi problémák és a megoldásukra tett lépések összefoglalása kihívást jelent, mivel az önkormányzat és annak intézményei gyakran korlátozott adatokkal rendelkeznek a nőket hátrányosan érintő kérdésekről. A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetést nehéz objektíven és pontosan nyilvántartani, azonban tapasztalatok szerint a sokgyermekes vagy egyedülálló anyák gyakran többszörösen hátrányos helyzetben vannak. Ennek alapvető oka, hogy a nőkre nehezedő terhek és a családi szerepek összehangolása jelentős kihívást jelent.

A gyermekvállalás és a családi élethez kapcsolódó feladatok nagy terheket rónak a nőkre, amely a munkahelyi és a családi szerepek közötti egyensúly fenntartásában nehézségeket okozhat. Ezen felül, a nők munkából való hosszabb távolléte alatt a szakmai készségeik és ismereteik elavulhatnak,

ami tovább nehezíti számukra a munkahelyi visszatérést. Az egyedülálló szülők, különösen a pályakezdők, még nagyobb hátrányokkal szembesülhetnek.

A nemek közötti társadalmi egyenlőtlenségek egyik szembetűnő megnyilvánulása a munkaidő és szabadidő elosztásában figyelhető meg. Magyarországon a házimunka jelentős része még mindig a nőkre hárul, függetlenül attól, hogy a férfiak és nők egyaránt dolgoznak. A nőkre nehezedő házimunka és családi feladatok túlterheltsége stresszes állapotot és fizikai megterhelést okozhat.

A nemek közötti esélyegyenlőség biztosítására Európai Uniós irányelvek és helyi törvények is vonatkoznak. Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, azaz mindkét nem egyenlő jogokkal rendelkezik minden polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális területen. A nők és férfiak egyenlő bánásmódra jogosultak a munkavállalás, szakképzés, előmenetel és szociális biztonság terén.

Az önkormányzat, mint munkáltató, elkötelezett az egyenlő munkáért egyenlő bér elvének érvényesítése mellett. E célok megvalósításához szükséges a tudatformálás és a szemléletváltás, amely elősegíti az esélyegyenlőséget és a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés csökkentését.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A munkanélküliségi adatok Budapest I. kerületében az elmúlt években jelentős trendváltozásokat tükröznek. Az adatok szerint 2017 és 2022 között a munkanélküliségi ráta az összes korcsoportban növekedett. 2017-ben a munkanélküliségi ráta 0,95%-ot tett ki, amely 2022-re 1,34%-ra emelkedett. Ez a növekedés a gazdasági helyzet változásait és a munkaerőpiac körülményeit tükrözi.

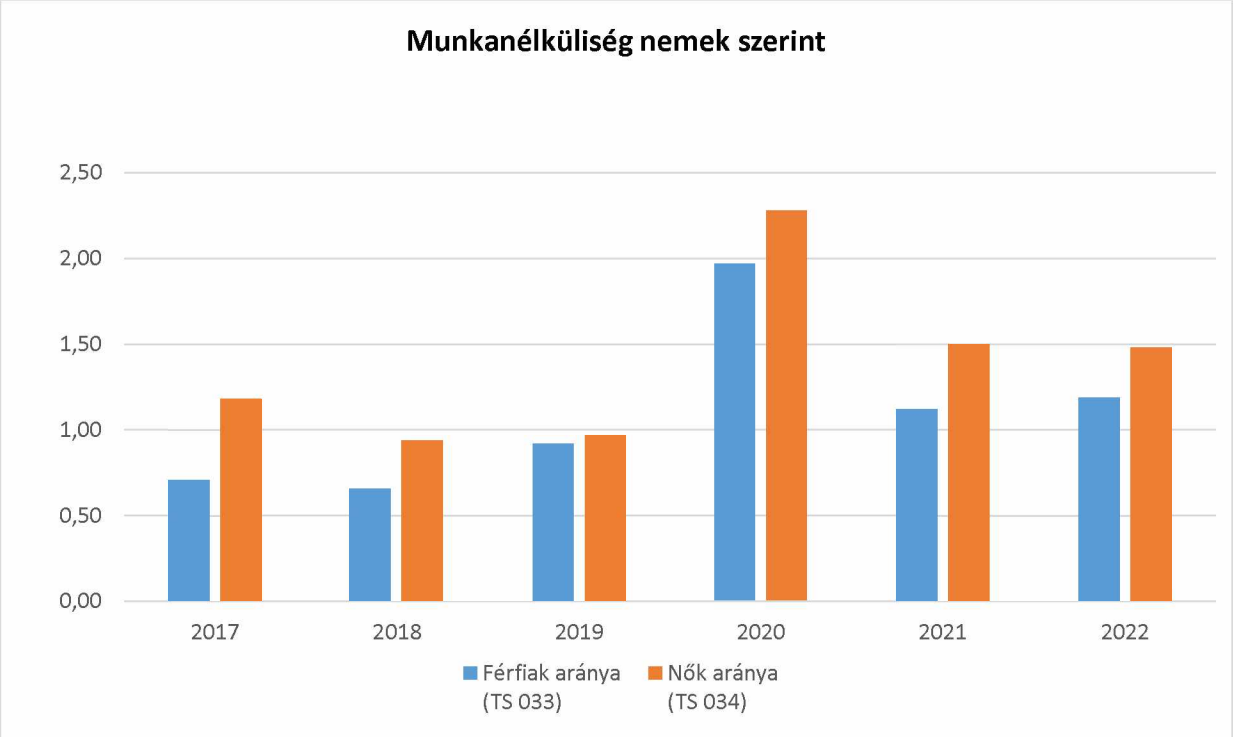
A férfiak munkanélküliségi rátája az időszak alatt viszonylag ingadozott. 2017-ben 0,71%-os volt, amely 2020-ra 1,97%-ra nőtt, majd az azt követő években csökkent, de még mindig magasabb maradt, mint az előző években. Ez a jelentős emelkedés 2020-ban, amely a COVID-19 pandémia következménye volt, komoly hatással volt a férfiak munkaerőpiaci helyzetére.

A női munkanélküliségi ráta folyamatosan magasabb volt a férfiaknál, és 2017-ben 1,18%-ot, 2022-ben pedig 1,48%-ot tett ki. Az évek során nőtt a női munkanélküliségi ráta, különösen 2020-ban, amikor elérte a 2,28%-ot. A női munkanélküliségi ráta magasabb értékei arra utalnak, hogy a nők a munkaerőpiacon hátrányosabb helyzetben vannak, ami részben a munkaerőpiac struktúrájának és a gazdasági hatásoknak tudható be.

Az elemzett időszak adatai rávilágítanak arra, hogy a munkanélküliség növekedése a gazdasági válságok és a globális események hatására fokozódott. Különösen a nőknél tapasztalható magasabb munkanélküliségi ráta arra utal, hogy a női munkaerőpiacot fokozottan érintik a gazdasági nehézségek. Az adatok tükrözik, hogy a nemek közötti munkanélküliségi különbségek továbbra is fennállnak, és a gazdasági intézkedéseknek, valamint a munkaerőpiaci politikáknak figyelembe kell venniük ezeket a nemi eltéréseket a jövőbeli tervezés során.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	**Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében**		
	Férfiak aránya (TS 033)	**Nők aránya** (TS 034)	**Összesen**
	%	**%**	**%**
2017	0,71	1,18	0,95%
2018	0,66	0,94	0,80%
2019	0,92	0,97	0,95%
2020	1,97	2,28	2,13%
2021	1,12	1,5	1,31%
2022	1,19	1,48	1,34%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők adatai Budapest I. kerületében az elmúlt években számos fontos trendet és esélyegyenlőségi kihívást tükröznek. Az adatok azt mutatják, hogy a hosszú távú munkanélküliek aránya jelentős változásokon ment keresztül, miközben a nemek közötti eltérések is egyértelműen megfigyelhetők.

2017-ben az 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott munkanélküliek aránya 56,13% volt, ami a következő években csökkent, 2018-ra 47,29%-ra, majd 2019-re 38,67%-ra. Ez a csökkenés kedvező jel volt, amely a munkaerőpiac javulását jelezte. Azonban 2020-ban, a COVID-19 világjárvány hatására, a hosszú távú munkanélküliek aránya ismét növekedett, elérve a 45,24%-ot, és ezt az értéket a következő években is megőrizte.

A női munkanélküliek arányának elemzése szintén rávilágít a nemek közötti különbségekre. 2017-ben a női álláskeresők aránya az 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek között 59,77% volt. Ez az arány az évek során változott, 2018-ra 62,3%-ra emelkedett, majd 2019-ben és 2020-ban 58,62% és 58,55% között ingadozott. 2021-ben a női munkanélküliek aránya 57,14%-ra csökkent, de 2022-re ismét 58,56%-ra nőtt.

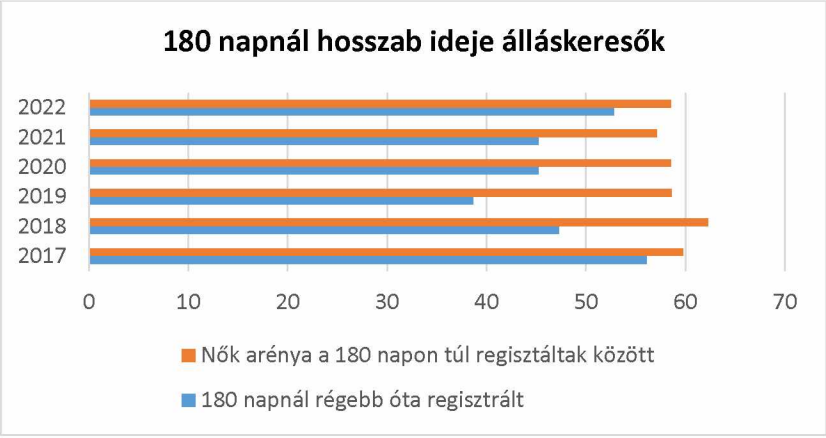
Ezek az adatok rávilágítanak arra, hogy a női munkanélküliek aránya folyamatosan magasabb, mint a férfiaké, és a hosszú távú munkanélküliség a nőket arányosan nagyobb mértékben érinti. Az emelkedő trendek és az évek közötti fluktuációk azt jelzik, hogy a nők a munkaerőpiacon hátrányosabb helyzetben vannak, különösen a hosszú távú munkanélküliség tekintetében.

Az esélyegyenlőségi programok számára ezek az adatok fontos információkat nyújtanak a célzott intézkedések megtervezéséhez. A női munkanélküliek arányának csökkentése érdekében szükséges a munkapiaci támogatások és képzési lehetőségek erősítése, valamint a hosszú távú munkanélküliség kezelése érdekében integrált és nemek közötti szempontokat figyelembe vevő stratégiák kidolgozása. Ezen intézkedések hozzájárulhatnak a munkaerőpiaci egyenlőtlenségek csökkentéséhez és a női munkavállalók jobb munkaerőpiaci helyzetének biztosításához.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	%
2017	56,13	59,77
2018	47,29	62,3
2019	38,67	58,62
2020	45,24	58,55
2021	45,24	57,14
2022	52,86	58,56

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskeresők számának alakulása Budapest I. kerületében az elmúlt években rávilágít a fiatal munkaerőpiaci helyzetére és az ezzel kapcsolatos esélyegyenlőségi kihívásokra.

2017-ben a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma mindössze 4 fő volt a 155 nyilvántartott álláskereső közül. Ez az alacsony szám az akkori munkaerőpiaci helyzet stabilitását tükrözte. 2018-ban a pályakezdő álláskeresők száma 2 főre csökkent, ami a fiatalok körében tapasztalt kedvezőbb elhelyezkedési lehetőségeket jelezhetett. Azonban 2019-ben a pályakezdő álláskeresők száma 7 főre emelkedett, ami arra utal, hogy a fiatalok számára a munkába állás nehézségei növekedtek.

A COVID-19 világjárvány hatására 2020-ban jelentős növekedés volt tapasztalható a pályakezdő álláskeresők számában, amely 11 főre emelkedett. Ez az emelkedés a járvány okozta gazdasági bizonytalanságokkal és a munkaerőpiacra gyakorolt hatásával magyarázható, amely különösen a fiatalokat érintette hátrányosan.

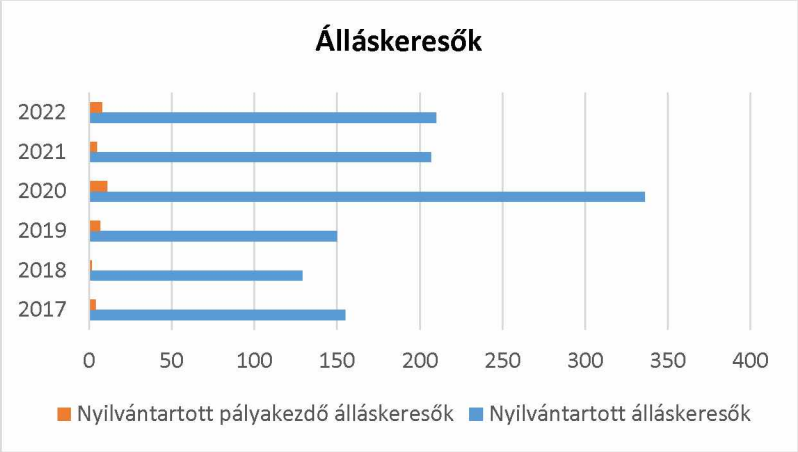
2021-ben a pályakezdő álláskeresők száma 5 főre csökkent, de a trend a következő évben ismét növekedett, 2022-re 8 főre emelkedett. Ez a növekedés arra utalhat, hogy a fiatalok számára továbbra is jelentős kihívást jelent a munkaerőpiacra való belépés, különösen a poszt-pandémiai időszakban.

Ezek az adatok fontosak az esélyegyenlőségi programok szempontjából, mivel rávilágítanak arra, hogy a pályakezdő fiatalok számára a munkába állás nehézségei növekedtek az elmúlt években. Az esélyegyenlőségi programok számára ajánlott, hogy figyelembe vegyék a pályakezdők speciális helyzetét, és olyan intézkedéseket hozzanak, amelyek segítik a fiatalok munkavállalását. Ez magában foglalhatja a pályakezdők számára szóló munkaerőpiaci támogatások, képzések és mentorálási lehetőségek növelését, amelyek célja a fiatalok munkaerőpiaci integrációjának javítása és a pályakezdő munkavállalók esélyeinek növelése.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	155	4
2018	129	2
2019	150	7
2020	336	11
2021	207	5
2022	210	8

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők részvétele a foglalkoztatást segítő és képzési programokban kulcsfontosságú a munkaerőpiaci esélyegyenlőség biztosításában. A különböző programok célja, hogy támogassák a nőket szakmai fejlődésükben, elősegítsék munkaerőpiaci integrációjukat, és hozzájáruljanak a nemek közötti munkaerőpiaci különbségek csökkentéséhez. A kormányzati, önkormányzati és civil szervezetek által nyújtott támogatások és képzési lehetőségek jelentős szerepet játszanak ebben a folyamatban.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők számára a munkaerő-piaci esélyek jelentős kihívásokat jelentenek, különösen, ha az alacsony végzettség mellett idősebb kor, munkatapasztalat-hiány vagy kisgyermekes családi háttér is társul. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők gyakran nehezen találják meg a megfelelő munkalehetőségeket, és a helyzetet tovább nehezíti, ha fiatal korukban nem szerzik meg a versenyképes képzettséget, mivel később már sokkal nehezebben pótolják azt.

Országosan nő a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya, és bár a nők többnyire jobban teljesítenek az iskolai oktatásban, a munkaerő-piacon még mindig hátrányos helyzetben vannak. Ez a jelenség a horizontális és vertikális szegregációval (például üvegplafon jelenséggel) is összefüggésben van, amely a nők szakmai előmenetelét és piaci lehetőségeit korlátozza.

A munkahelyek terén azonban vannak lehetőségek is, például az alacsonyabb iskolai végzettséget igénylő munkák, amelyek főként szezonális jelleggel jelentkeznek. Az ipari parkok beruházásai is hozzájárulhatnak az alacsonyabb iskolai végzettségűek munkalehetőségeinek bővítéséhez.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci diszkriminációjának vizsgálata bonyolult feladat, mivel számos formában megnyilvánulhat. Előfordulhat, hogy bár mindkét nem képviselője egyformán alkalmas a munkakör betöltésére és rendelkezik azonos képességekkel, a munkáltató mégis előnyben részesíti a férfiakat a nőkkel szemben a munkahelyi jelentkezés vagy munkaviszony létesítése során. Továbbá, a nők gyakran szembesülnek azzal, hogy azonos munkáért eltérő bérben részesülnek, vagy hogy korlátozottak a lehetőségeik a karrierépítésben, amit „üvegplafon” jelenségnek nevezünk. Ez a

jelenség azt jelenti, hogy a női munkavállalók számára csak egy bizonyos szintig biztosított a fejlődés, míg azon túl nem tudnak előre lépni, a hátrányos megkülönböztetés miatt.

A vizsgált időszak során nem rendelkezünk adatokkal nőkkel szembeni diszkriminációs esetekről, azonban ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy ilyen jelenségek ne fordulnának elő. Fontos tehát, hogy mind a munkavállalók, mind a munkáltatók megfelelő tájékoztatást kapjanak a diszkrimináció elleni fellépésről. Amennyiben ilyen esetek történnének, a diszkriminációs gyakorlatok visszaszorítása érdekében szükség lehet a munkafeltételek ellenőrzésére, és ha indokolt, az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonására is.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Az 5.2.1. számú táblázat a védőnői álláshelyek és a 0-3 év közötti gyermekek számának alakulását mutatja be 2017 és 2022 között, különös tekintettel az egy védőnőre jutó gyermekek átlagos számára.

A védőnői álláshelyek száma az évek során változó tendenciát mutat. 2017-ben és 2018-ban 14 betöltött védőnői álláshely volt, ez azonban 2019-ben jelentősen csökkent, mindössze 9 betöltött pozícióra. 2020-ban ez a szám 13-ra nőtt, és 2021-ben is ezen a szinten maradt. 2022-re azonban nem áll rendelkezésre adat a betöltött álláshelyek számáról.

A 0-3 év közötti gyermekek száma szintén változékony. 2017-ben 731 gyermeket tartottak nyilván, amely szám 2018-ban 764-re emelkedett, majd 2019-től fokozatosan csökkent, 2022-re 626 főre esett vissza.

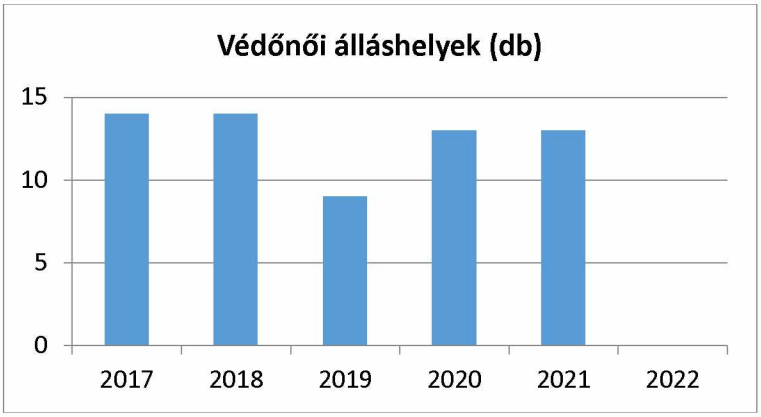
Az egy védőnőre jutó átlagos gyermekszámot vizsgálva látható, hogy 2019-ben, amikor a legkevesebb védőnői álláshely volt betöltve, drasztikus emelkedés történt: egy védőnőre 83 gyermek jutott. A következő években ez az arány stabilizálódott, 2020-ban és 2021-ben 57, illetve 52 gyermek jutott egy védőnőre, amely közel állt a 2017-es és 2018-as értékekhez.

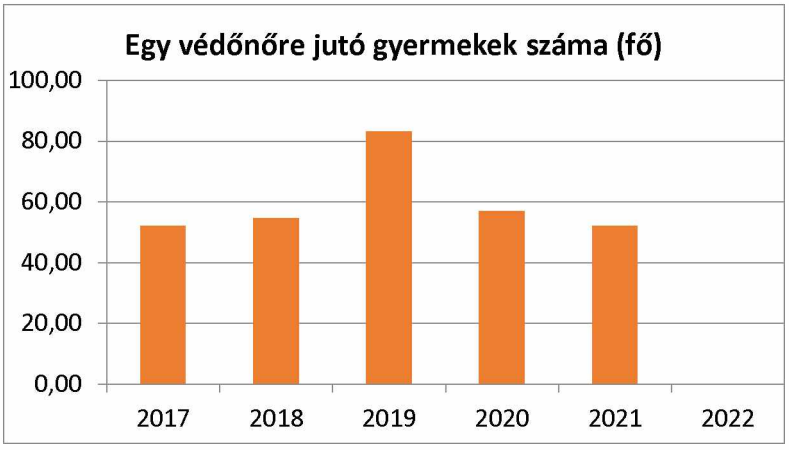
Összességében a táblázatból megfigyelhető, hogy a védőnői álláshelyek számának csökkenése közvetlen hatással volt az egy védőnőre jutó gyermekek számának emelkedésére, különösen 2019-ben, amikor a legkevesebb védőnő állt rendelkezésre. Az álláshelyek számának növekedésével ez a terhelés csökkent. 2022-ben viszont nem áll rendelkezésre adat a védőnői álláshelyekről, de a gyermekek számának további csökkenése látható.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	14	731	52
2018	14	764	55
2019	9	748	83
2020	13	740	57
2021	13	679	52
2022	n.a.	626	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az 5.2.2. a) számú táblázat a bölcsődék férőhelyeinek és a bölcsődébe beíratott gyermekek számának alakulását mutatja be 2017 és 2022 között, az önkormányzati fenntartású intézményekre vonatkozóan.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a működő önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma a vizsgált időszakban stabil maradt, minden évben 178 férőhely állt rendelkezésre. Ez a stabilitás azt

mutatja, hogy az önkormányzat folyamatosan biztosította a bölcsődei ellátáshoz szükséges kapacitást, nem történt sem bővítés, sem csökkentés a férőhelyek számában.

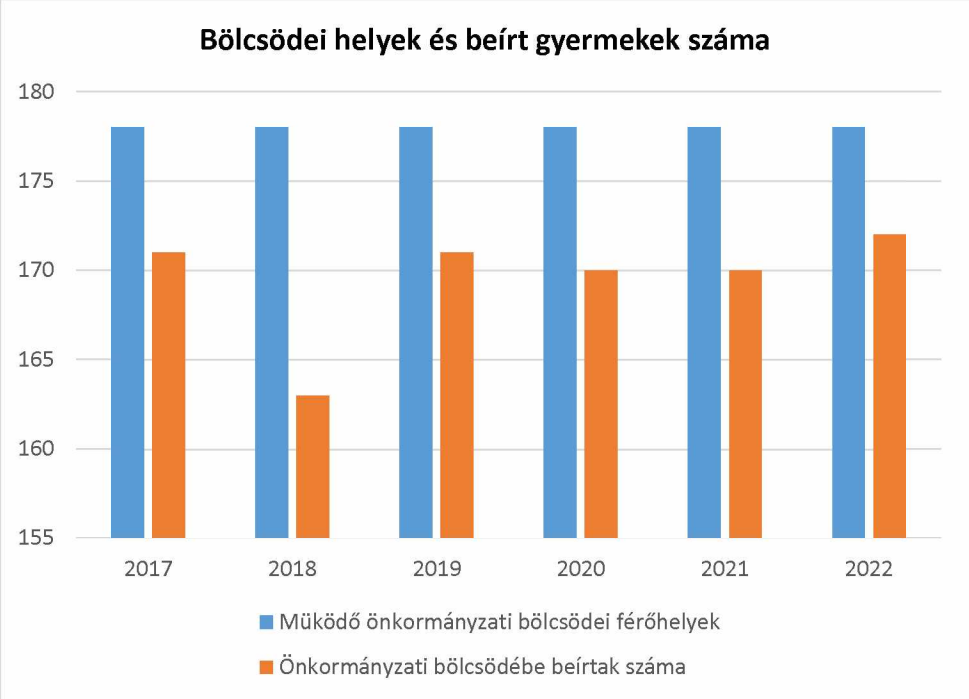
A bölcsődébe beíratott gyermekek száma viszont kisebb ingadozást mutat. 2017-ben 171 gyermek járt bölcsődébe, ez a szám 2018-ban 163-ra csökkent, majd 2019-ben visszaemelkedett 171-re. Ezt követően a beíratott gyermekek száma 2020-ban és 2021-ben 170 fő volt, míg 2022-ben enyhe növekedést mutatva 172 gyermek részesült bölcsődei ellátásban.

Az adatokból kitűnik, hogy a bölcsődei férőhelyek kihasználtsága igen magas, hiszen a beíratott gyermekek száma minden évben közel van a rendelkezésre álló férőhelyek számához. Ez arra utal, hogy a kerületben jelentős az igény a bölcsődei ellátásra, és az önkormányzati intézmények megfelelő kapacitással rendelkeznek a gyermekek fogadására. A kisebb létszámingadozások ellenére a rendszer folyamatosan biztosítani tudta a szükséges ellátást, a férőhelyek számának változatlansága pedig stabil ellátórendszert jelez.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	178	171
2018	178	163
2019	178	171
2020	178	170
2021	178	170
2022	178	172

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Az 5.2.2. b) számú táblázat a különböző bölcsődei formák – munkahelyi, családi és mini bölcsődék – férőhelyeinek és a beíratott gyermekek számának alakulását mutatja be 2017 és 2022 között.

A munkahelyi bölcsődék esetében az adatok alapján látható, hogy 2017 és 2022 között nem működött munkahelyi bölcsőde, így sem férőhelyek, sem beíratott gyermekek nem voltak jelen ezen intézményi formában a kerületben.

A családi bölcsődékben viszont minden évben működtek férőhelyek, bár ezek száma kisebb ingadozásokat mutatott. 2017-ben 54 férőhely volt elérhető, 2018-ban ez 61-re emelkedett, majd 2019-ben 40-re csökkent. A következő években a férőhelyek száma ismét emelkedett: 2020-ban 47, 2021-ben 42, 2022-ben pedig 50 férőhelyet biztosítottak a családi bölcsődék. A beíratott gyermekek száma is változó volt: 2017-ben 38 gyermek vett részt ebben a formában, 2018-ban ez a szám 49-re emelkedett, majd 2019-ben 33 főre csökkent, de 2020-tól fokozatos növekedést mutatva 2022-re 49 gyermek iratkozott be családi bölcsődébe.

Mini bölcsődei férőhelyek és beíratott gyermekek egyik évben sem szerepelnek az adatokban, tehát nem működtek ilyen típusú intézmények a vizsgált időszakban a kerületben.

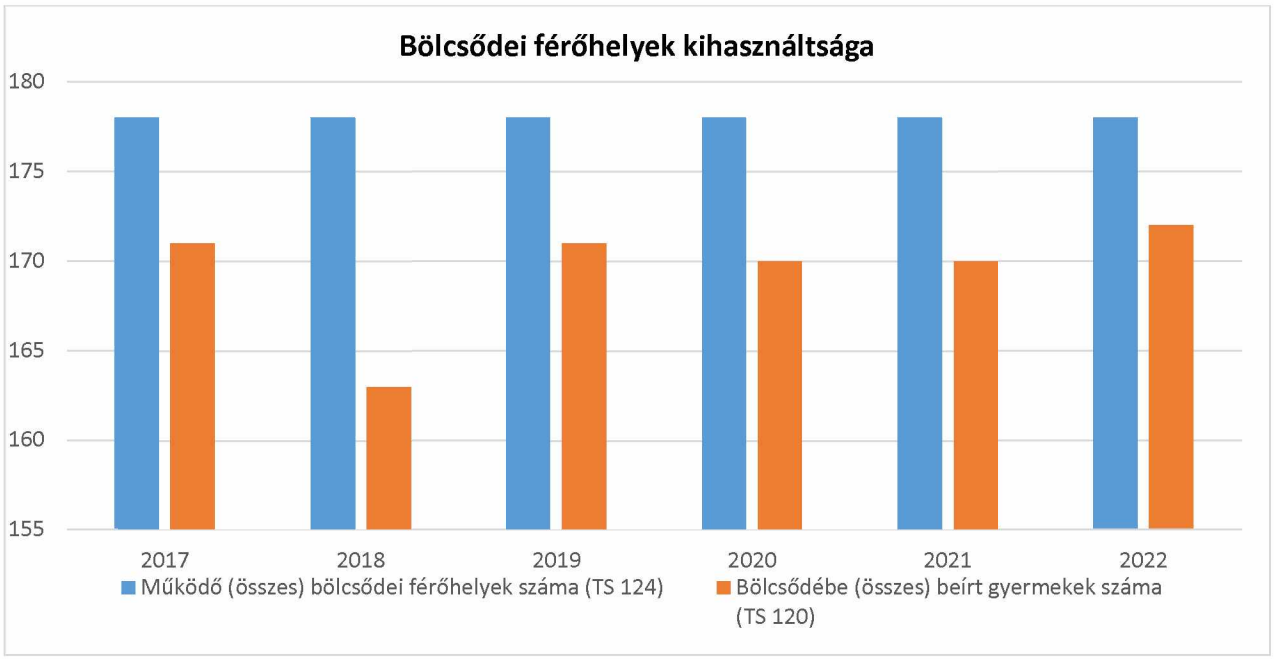
Az összes működő bölcsődei férőhely (ideértve az önkormányzati, családi és egyéb bölcsődéket) stabilan 178 férőhelyet jelentett minden évben. Ezzel párhuzamosan a beíratott gyermekek száma kisebb változásokkal, de közel azonos szinten maradt: 2017-ben és 2019-ben 171 gyermek volt beíratva, 2020-ban és 2021-ben 170, míg 2022-ben 172 fő részesült bölcsődei ellátásban.

Összességében a táblázat alapján látható, hogy a kerületben főként az önkormányzati és családi bölcsődék biztosítanak ellátást a gyermekek számára. A férőhelyek száma stabil, a beíratott gyermekek létszáma pedig a rendelkezésre álló kapacitáshoz igazodva kis mértékben változik, a családi bölcsődék népszerűsége pedig időnként változó tendenciát mutat.

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	54	38	0	0	178	171
2018	0	0	61	49	0	0	178	163
2019	0	0	40	33	0	0	178	171
2020	0	0	47	41	0	0	178	170
2021	0	0	42	36	0	0	178	170
2022	0	0	50	49	0	0	178	172

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés célja, hogy segítse a családok számára a tudatos gyermekvállalást és a családi élet tervezését. Magában foglalja a születésszabályozási módszerek és az egészséges családtervezési gyakorlatok ismeretét, amelyek lehetővé teszik a családok számára, hogy olyan időpontban vállaljanak gyermeket, amikor azt pénzügyi, érzelmi és egészségügyi szempontból is megengedhetik maguknak.

Ez a terület a terhesség alatt és után a nők és gyermekek egészségének és jólétének támogatására összpontosít. Az anya- és gyermekgondozás magában foglalja a terhesgondozást, szülés előtti és utáni egészségügyi ellátást, valamint a gyermekek fejlődésével és egészségével kapcsolatos támogatást. Fontos része a rendszeres orvosi ellenőrzések, a szoptatási tanácsadás, a korai fejlesztési programok és a szülői támogatás, amely biztosítja, hogy az anyák és gyermekeik megfelelő egészségügyi ellátásban részesüljenek, és felkészülten kezdjék meg a családi életet.

A védőnők jelentős hatással vannak a családok egészségére és jólétére, támogatva őket a családtervezés, a terhesség és a gyermeknevelés minden szakaszában.

Mindenki számára biztosítani kell a családtervezés, terhesség és gyermekgondozás területén elérhető információkhoz való hozzáférést, függetlenül anyagi helyzettől vagy lakóhelytől. Az egészségügyi és gyermekgondozási szolgáltatásoknak, például a terhesgondozásnak és a szülés utáni támogatásnak mindenki számára elérhetőnek kell lennie, beleértve a hátrányos helyzetű csoportokat is.

A védőnők és más szakemberek képzése fontos a diszkrét és érzékeny bánásmód biztosítása érdekében, hogy tudják kezelni a különböző háttérrel rendelkező családok igényeit.

A családoknak elérhetővé kell tenni pénzügyi támogatást, tanácsadást és jogi segítséget, különösen a hátrányos helyzetűek számára.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak gyakorisága sokkal magasabb, mint azt elsőre gondolnánk, ahogy a nemzetközi és helyi statisztikák is mutatják. A rendőrség és a bíróság adatai tükrözhetik, hogy a bántalmazottak milyen mértékben keresnek jogi segítséget, de gyakran csak végső esetben fordulnak a hatóságokhoz. A téma teljeskörű vizsgálata nehéz, de a részleges elemzések hozzájárulhatnak a probléma megértéséhez és a megoldási lehetőségek kereséséhez.

A családon belüli erőszak megelőzése érdekében kulcsfontosságú a probléma korai felismerése. A legnagyobb veszélynek kitett csoportok közé tartoznak a nők és gyermekek, ezért fontos, hogy tisztában legyenek a segítségkérési lehetőségeikkel. Az önkormányzat szociális ellátórendszere, mint például a háziorvosi szolgálat, a védőnő, a családsegítő szolgálat, az óvodák, iskolák, valamint a szomszédok jelentős szerepet játszanak az erőszak észlelésében. A családon belüli erőszak gyakran összefügg a gyermekbántalmazással és elhanyagolással is, különösen olyan családokban, ahol a szülők szociálisan hátrányos helyzetben vannak és gyakoriak a konfliktusok. A bántalmazások hátterében gyakran anyagi problémák, párkapcsolati feszültségek, pszichés zavarok és szenvedélybetegségek állnak.

Az önkormányzat jegyzője, családvédelmi koordinációért felelős szerv (a továbbiakban: családvédelmi koordinációért felelős szerv) részére jelezni kell a hozzátartozók közötti erőszak veszélyét. A jegyző a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény alapján a bántalmazottat kérelmére személyesen meghallgatja. Ebben az esetben a bántalmazó meghallgatására is sor kerül azzal, hogy a bántalmazott kérelmére a bántalmazót és a bántalmazottat külön-külön kell meghallgatni. A bántalmazott kérelmére arról is megfelelően gondoskodni kell, hogy a bántalmazó a személyes meghallgatást közvetlenül megelőző és azt közvetlenül követő időben se léphessen kapcsolatba a bántalmazottal. A jegyző tájékoztatást ad a bántalmazottnak

- a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható intézkedésekről (ideiglenes megelőző és megelőző távoltartásról),
- a bántalmazottat megillető jogosultságokról (segítséget kérjen a sérelmére megvalósított, a méltóságát, az életét, a szexuális önrendelkezéshez való jogát, testi-lelki egészségét súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység, vagy mulasztás esetén),
- a család és a gyermekek védelmét szolgáló szociális intézményrendszerről és szolgáltatásokról (családsegítő szolgálat; gyermekjóléti szolgálat; átmeneti otthonok; idősek otthona {klubja}),
- valamint arról, hogy a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, továbbá a hamis vád következményeiről.

A bántalmazott kérelmére a családvédelmi koordinációért felelős szerv gondoskodik arról, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon. A jegyző tájékoztatást ad a bántalmazónak a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről, valamint tájékoztatja a bántalmazottat és a bántalmazót az igénybe vehető terápiás kezelésekről és más segítségnyújtási, konfliktuskezelő lehetőségekről.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság által megrendezésre került először 2022. áprilisában a Bűnmegelőzés Napja alkalmából a Bűnmegelőzési Expó. A rendezvényen az elmúlt 3 évben részt vett az önkormányzat és a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ munkatársai.

A rendezvényen bűnmegelőzés témában voltak előadások, interaktív programok, bemutatók. A programsorozaton közel 300 vendég vett részt, amelyen bűnmegelőzési előadók, önkormányzatok,

oktatási intézmények és civil szervezetek munkatársai vettek részt. Az esemény fókuszában a gyermekek védelme, az online térben elkövetett bűncselekmények és azok megelőzése, a biztonságos internethasználat, társadalmi felelősségvállalás, a családok digitális egészségének és médiatudatosságának fontossága témában voltak előadások, pódiumbeszélgetések.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Észlelő- és jelzőrendszeri koordinátori tevékenység.

A Szolgálat a jelzőrendszeri feladatának ellátása során figyelemmel kíséri a kerületben élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét. A jelzésre köteles szervezeteket felhívja jelzési kötelezettségük írásban történő teljesítésére, továbbá veszélyeztetettség, illetve krízishelyzet észlelése esetén megfelelő tájékoztatást ad.

A Szolgálat tájékoztatást ad a területén élő személyeknek, szerveknek a megtehető jelzés lehetőségéről. Jelzés esetén a Szolgálat munkatársa 10 napon belül felkeresi a családot vagy a rászoruló személyt, feltérképezi a körülményeket, és felajánlja a segítségnyújtás lehetséges formáit. Ezt követően az egyén/család eldöntheti, hogy igénybe veszi-e a segítséget. A jelzést írásban kell megtenni és 15 napon belül írásban kapnak tájékoztatást a kapcsolatfelvétel megtörténtéről, betartva a kliens védelmét, a titoktartás szabályát.

A Szolgálat a beérkezett jelzésekről, és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a Család- és Gyermekjóléti Központnak. A jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, az elhangzottakról feljegyzést készít, továbbá éves szakmai tanácskozást tart, és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít.

A kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatosan kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

Budapest I. kerületében jelenleg nincs anyaotthon és családok átmeneti otthona sem, azaz a kerület nem biztosít ilyen jellegű intézményi ellátást a gyermekükkel krízishelyzetbe került anyák és családok számára. Anyaotthonok és a családok átmeneti otthonai (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaotthon/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Jellemzően ezen intézményeknél (a férőhelyek hiánya miatt főleg a téli időszakban) várólistás rendszer működik, ezért a férőhelyek száma mellett a jelenleg várólistán lévők számának szerepeltetésével pontosabb képet kapunk a témában.

Gyermekek átmeneti otthona feladat ellátására 2011. évben az Önkormányzat a feladat ellátására szerződést kötött az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ - Gyermekek Átmeneti Otthonával.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján a fővárosban a kerületi önkormányzat, amelynek területénhúszezernél több állandó lakos él gyermekek átmeneti otthonát köteles működtetni. Az önkormányzat az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott személyes gondoskodást nyújtó ellátást más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban is biztosíthatja. Az Önkormányzat nem tart fent és nem működtet önállóan gyermekek átmeneti otthonát, ezt a kötelezettségét, feladatát a Budapest III. kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzattal kötött

megállapodás alapján a Budapest III. kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat által fenntartott Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ keretén belül működő Gyermekek Átmeneti Otthónában látja el.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők szerepe a helyi közéletben több szempontból is jelentős, és hozzájárul a közösségi élet gazdagításához és a társadalmi ügyek előmozdításához.

A helyi közéletben a nők egyre aktívabb szerepet vállalnak, például helyi önkormányzati képviselőként, bizottsági tagként vagy polgármesterként. Az ő részvételük biztosítja, hogy a közpolitikák és döntések szélesebb perspektívát tükrözzenek, figyelembe véve a nők és családok speciális szükségleteit is.

Sok nő aktívan részt vesz helyi civil szervezetek munkájában, társadalmi mozgalmakban és közösségi eseményeken. Ők olyan fontos területeken dolgoznak, mint a szociális támogatás, egészségügyi és oktatási programok, valamint a környezetvédelem. Ezzel nemcsak segítik a közösség fejlődését, hanem elősegítik az esélyegyenlőséget és a társadalmi igazságosságot is.

A helyi közéletben a nők képviselete hozzájárulhat az esélyegyenlőség előmozdításához, különösen olyan ügyekben, mint a nők és családok védelme, valamint a munkahelyi egyenlőség. A nők által vezetett kezdeményezések gyakran célzottan dolgoznak a nemek közötti egyenlőség növelésén és a helyi közösség problémáinak kezelésén.

A nők fontos szerepet játszanak az oktatásban is, mint tanárok, oktatók és mentorok. Ők nemcsak szakmai tudást adnak át, hanem formálják a fiatalok társadalmi nézeteit és értékeit is, elősegítve a közösségi tudatosságot és a felelős állampolgári magatartást.

A nők aktívan részt vesznek helyi kulturális események, rendezvények szervezésében és lebonyolításában, amelyek hozzájárulnak a közösség összetartásához és kulturális gazdagodásához.

A nők helyi közéleti szerepvállalása tehát elengedhetetlen a közösségi élet színesítéséhez és a társadalmi fejlődés előmozdításához. Az ő aktív részvételük hozzájárul a helyi ügyek hatékonyabb kezeléséhez és a társadalmi egyenlőség erősítéséhez.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A modern társadalomban a nőkre egyre több szerep és feladat hárul: a munka világában, a családi életben, a háztartásban, gyermeknevelésben, valamint idős vagy beteg hozzátartozók gondozásában, miközben megfelelniük kell a párkapcsolatok elvárásainak is.

Számos tényező nehezíti e sokféle szerep betöltését, például a munkahelyi hátrányos megkülönböztetés, az üvegplafon jelenség, a családi és munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetése, a férfiak alacsony szerepvállalása a háztartási munkákban, és a párkapcsolatokban jelentkező magas elvárások, valamint a nőkkel szembeni fiatalság-kultusz.

Ezek a kihívások gyakran fáradtsághoz, kiégéshez és stresszhez vezetnek, amit a női depresszióval kapcsolatos statisztikák is tükröznek. Ennek következtében fontos, hogy a helyi intézkedések a nők érdekeinek megfelelően kerüljenek megtervezésre és megvalósításra. A cél a nők terheinek csökkentése, az esélyegyenlőség elősegítése és a kiegyensúlyozott életvitel biztosítása, akár pozitív diszkrimináció révén is. Emellett fontos, hogy a munka világában ne büntessék, hanem támogassák a gyermekvállalást, és könnyítsenek a kisgyermekes anyukák helyzetén a munkahelyeken.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekvállalás negatívan befolyásolja a nők munkaerőpiaci részvételét	Munkáltatók felé a részmunkaidős foglalkoztatás támogatásának elősegítése, népszerűsítése, iskolai szünetek idejére napközis táborok bővítése, a női munkavállalók arányának szinten tartása az Önkormányzat intézményrendszerén belül. Bölcsődei férőhelyek bővítése.
Magas a szegénység kockázata.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Egy szülős klub, tematikus foglalkozások szervezése a gyereknevelés témában, gyermekfelügyelet megoldása
Otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke számára elhelyezés hiánya.	Együttműködés kialakítása családok átmeneti otthonával az otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke számára
Gyermekes anyák elszeparálódása a társadalom aktív részétől	Foglalkozások biztosítása az anyák részére gyermekfelügyelet biztosítása mellett.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A társadalmi elöregedés Magyarországon, így kerületünket is érintően, egyre súlyosabb problémát jelent. A születések számának csökkenése és az idősek számának növekedése miatt az időskorra jellemző szellemi és fizikai aktivitás csökkenése, valamint a betegségek és a depresszió gyakoribbá válik.

A fiatal, aktív korosztály aránya csökken, míg az időseké nő, ami jelentős kihívások elé állítja a társadalombiztosítási és szociális ellátórendszert. Az idősek szociális helyzetét nagymértékben befolyásolja, hogy milyen típusú családban élnek. Az esélyegyenlőség érdekében fontos, hogy a szociális és egészségügyi szolgáltatások fokozott figyelmet fordítsanak az idősekre.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásokban részesülők száma és aránya fontos támpontot adhat az idősek jövedelmi helyzetének megítéléséhez. E területre vonatkozóan az irányadó jogszabály a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tbtv.), amely a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít. A saját jogú nyugellátások közé tartozik az öregségi nyugdíj. A hozzátartozói nyugellátások körébe tartozik az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj, a baleseti hozzátartozói nyugellátások, valamint az özvegyi járadék.

A 6.1. számú táblázat adatai rávilágítanak az öregedési index folyamatos emelkedésére, amely fontos kérdéseket vet fel az esélyegyenlőség szempontjából is. Az adatok alapján egyre nagyobb kihívást jelenthet az idősebb és a fiatalabb generációk közötti egyensúly fenntartása a társadalomban.

Az idős korosztály növekvő aránya (2022-ben az öregedési index elérte a 200,79%-ot) azt jelzi, hogy az idősebb generáció egyre nagyobb arányban képviselteti magát kerületünkben. Ez megköveteli, hogy az esélyegyenlőségi intézkedésekben fokozott figyelmet kapjanak az idősek igényei, például az egészségügyi szolgáltatásokhoz, a szociális ellátáshoz és az élethosszig tartó tanuláshoz való hozzáférés biztosításával.

Az öregedési index növekedése felveti a kérdést, hogyan biztosítható a generációk közötti szolidaritás és igazságosság. Az esélyegyenlőségi politikákban kiemelt szerepet kell kapnia annak, hogy mind a fiatalabb, mind az idősebb generációk számára egyenlő lehetőségek álljanak rendelkezésre a méltó életkörülmények megteremtéséhez.

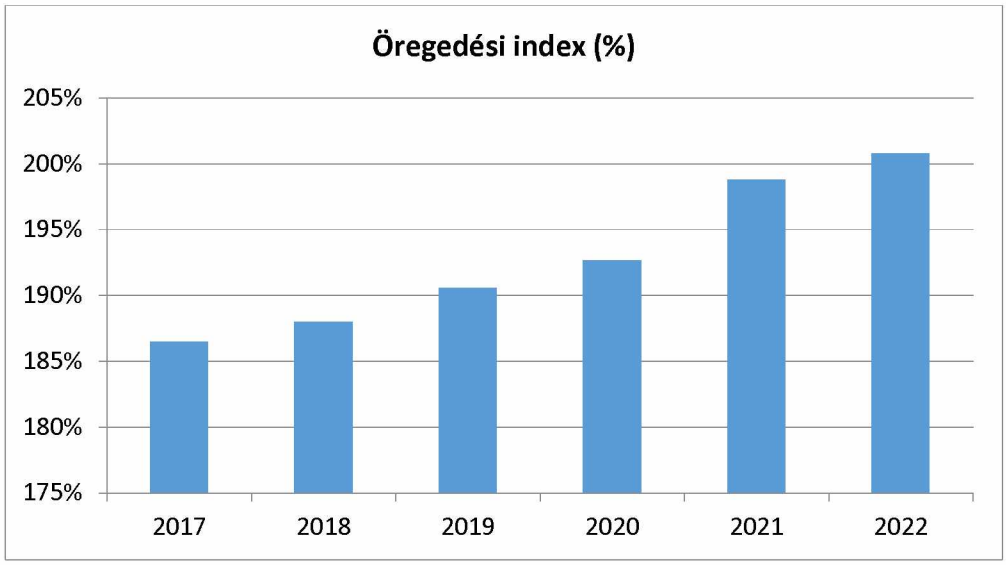
Az öregedő társadalomban elengedhetetlen a szolgáltatások, különösen az egészségügyi és szociális szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében fontos, hogy ezek a szolgáltatások minden korosztály számára elérhetőek legyenek, figyelembe véve a különböző generációk eltérő szükségleteit.

Az öregedési index emelkedése komoly figyelmeztetés arra, hogy a társadalomnak és a döntéshozóknak nagyobb figyelmet kell fordítaniuk az esélyegyenlőségi kérdésekre mind a fiatalok, mind az idősek tekintetében. Az egyenlő hozzáférés biztosítása az oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és szociális szolgáltatásokhoz, valamint a munkaerőpiaci lehetőségek növelése kulcsfontosságú ahhoz, hogy mindkét korosztály méltányos életkörülmények között élhessen. A társadalom fenntartható fejlődése szempontjából elengedhetetlen, hogy a különböző generációk között igazságos és támogató kapcsolat alakuljon ki.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2017	6 494	3 482	186,50%
2018	6 587	3 504	187,99%
2019	6 670	3 500	190,57%
2020	6 707	3 481	192,67%
2021	6 660	3 350	198,81%
2022	6 588	3 281	200,79%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 6.1.1. számú táblázat a Budapest I. kerületében nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak és nők számát mutatja 2017 és 2022 között. Az adatokból számos fontos következtetést lehet levonni az esélyegyenlőség és az idősek helyzetének szempontjából.

A táblázatból jól látszik, hogy a nyugdíjas nők száma minden évben lényegesen magasabb, mint a férfiaké. Ez részben a nők hosszabb várható élettartamával magyarázható, de felveti annak a szükségességét is, hogy a nyugdíjpolitikában és a társadalmi támogatásokban figyelembe kell venni a nemek közötti különbségeket. A nők esetében a hosszabb életkor miatt nagyobb figyelmet kell fordítani a nyugdíjak elosztásának igazságosságára és a nyugdíjas évekre való felkészülésre.

Az összes nyugdíjas létszáma folyamatosan csökkent az elmúlt években, ami összefüggésben állhat a népesség természetes fogyásával, illetve az újonnan nyugdíjba vonulók alacsonyabb számával. Ez azt is jelentheti, hogy az idősebb korosztály számára a megfelelő ellátás biztosítása még fontosabbá válik, mivel kisebb közösségekben a szociális támogatásokhoz való hozzáférés és az esélyegyenlőség fenntartása nagyobb kihívást jelenthet.

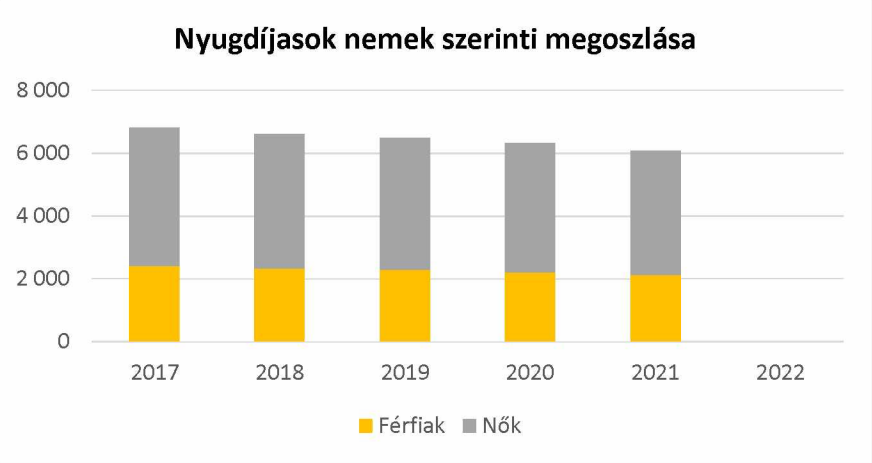
Az adatok alapján a nők jelentős arányban képviseltetik magukat a nyugdíjasok között, ami arra utal, hogy külön figyelmet kell fordítani az idősebb nők társadalmi helyzetére, különösen az alacsonyabb nyugdíjak, az esetleges egészségügyi problémák és a társadalmi izoláció tekintetében.

Az esélyegyenlőség szempontjából a Budapest I. kerületének nyugdíjasai körében fontos figyelmet fordítani a nemek közötti különbségekre, a csökkenő nyugdíjas létszámra és a nők magasabb arányára. Az adatok alapján egyértelmű, hogy a nők hosszabb élettartama miatt különleges intézkedések szükségesek az idősebb nők számára a megfelelő ellátás biztosítása érdekében. Ezen felül a pontos és teljes adatok rendelkezésre állása is kulcsfontosságú a hatékony és igazságos esélyegyenlőségi politikák megvalósításához.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma** (TS 063)	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma** (TS 064)	**Összes nyugdíjas**
2017	2 412	4395	6807
2018	2331	4283	6614
2019	2292	4189	6481
2020	2213	4104	6317
2021	2131	3942	6073
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 6.1.2. számú táblázat a Budapest I. kerületében nyugdíjszerű ellátásokban részesülő idősek számát mutatja 2017 és 2022 között, különös tekintettel az életkoron alapuló ellátásokra, öregségi nyugdíjakra, valamint az özvegyi és szülői nyugdíjakra. A havi átlagos számot is tartalmazza az időskorúak járadékában részesítettekre vonatkozóan.

Az időskorúak járadéka nem nyugdíjszerű ellátás, nem a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény alapján megállapított rendszeres pénzellátás. Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott

támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg a 24 225 Ft-ot, az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg a 28 500 Ft-ot, az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg a 38 475 Ft-ot.

A férfiak esetében az életkoron alapuló ellátásban részesülők száma 2017 és 2021 között enyhe ingadozást mutat, de a nők száma általában alacsonyabb, és az évek során csökkent. Az öregségi nyugdíjban részesülő férfiak és nők száma folyamatosan csökken az évek során, ami összhangban van a nyugdíjasok általános számának csökkenésével a korábbi táblázat alapján. Mind a férfiak, mind a nők esetében alacsony, de stabil számokat látunk az özvegyi és szülői nyugdíjak terén, bár a nők száma lényegesen magasabb, mint a férfiaké. A havi átlagos szám fokozatosan növekedett 2017 és 2020 között, majd 2021-ben csökkent, de 2022-re ismét emelkedett. Ez azt jelzi, hogy az időskorúak járadékának szükségessége és igénybevétele ingadozik, de összességében növekedést mutat.

A táblázat egyértelműen rávilágít a nemek közötti különbségekre. Az öregségi nyugdíjban részesülő nők száma minden évben kétszerese a férfiakénak. Ez részben a nők hosszabb várható élettartamával magyarázható, de emellett figyelembe kell venni, hogy a nők életük során esetlegesen kevesebb járulékot fizettek be alacsonyabb fizetések vagy megszakítások miatt (pl. gyermeknevelés), ami befolyásolhatja a nyugdíjuk összegét. Az esélyegyenlőség szempontjából fontos, hogy a nyugdíjrendszer figyelembe vegye ezeket a különbségeket és kompenzálja azokat, hogy a nők ne kerüljenek anyagilag kiszolgáltatott helyzetbe idős korukban.

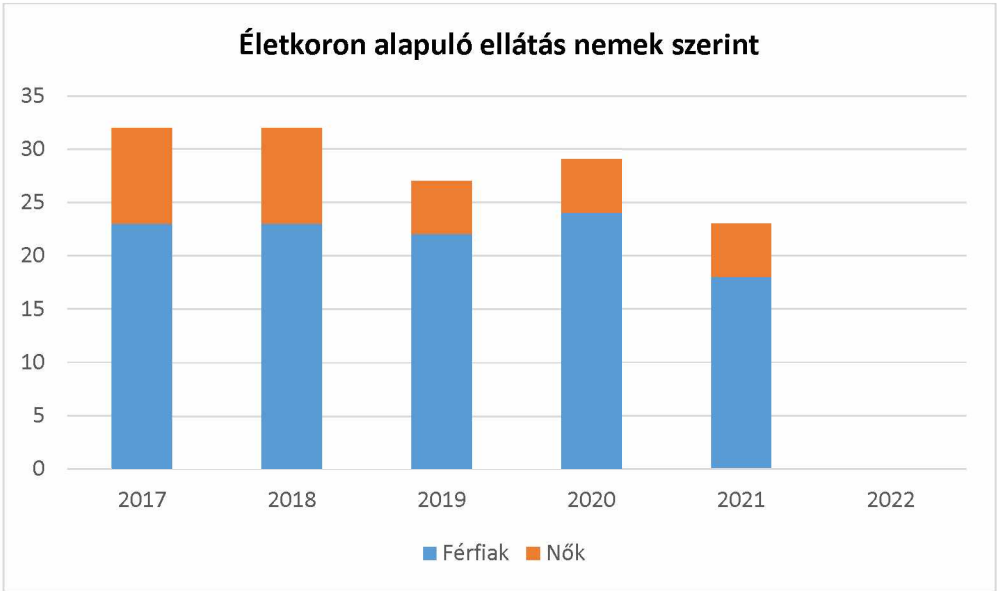
Az időskorúak járadékában részesülők havi átlagos száma 2017 és 2022 között jelentős ingadozásokat mutatott. Ez arra utal, hogy az idősek anyagi helyzete változó, és bizonyos években nagyobb szükségük van kiegészítő támogatásra. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében fontos, hogy a járadékok és egyéb támogatási formák rugalmasan alkalmazkodjanak az idősek változó szükségleteihez, és elérhetőek legyenek a legkiszolgáltatottabb csoportok számára is.

Az idősek számának csökkenése ellenére az időskorúak járadékának növekedése arra utal, hogy egyre több idős ember kerül olyan helyzetbe, ahol további támogatásra van szüksége. Ez felveti annak fontosságát, hogy a nyugdíjrendszer mellett egyéb szociális védőhálók is rendelkezésre álljanak, és ezek könnyen hozzáférhetők legyenek minden rászoruló számára.

A Budapest I. kerületében a nyugdíjszerű ellátásokkal kapcsolatos adatok rávilágítanak a nemek közötti különbségekre és az idősek anyagi helyzetének kihívásaira. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében külön figyelmet kell fordítani a nők és férfiak közötti nyugdíj- és ellátási különbségek kezelésére, valamint a szociális védőhálók megerősítésére, hogy minden idős ember méltóságteljes életet élhessen. Emellett kiemelten fontos, hogy a támogatási rendszerek rugalmasak és a változó igényekhez igazodóak legyenek, különösen az időskorúak járadékának esetében.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma** (TS 067)	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma** (TS 068)	**Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 069)	**Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 070)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 071)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 072)	**Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)** (TS 134)
2017	23	9	2147	4097	13	66	12,51
2018	23	9	2079	3986	11	61	14,97
2019	22	5	2064	3917	12	55	24,85
2020	24	5	1986	3843	9	45	32,28
2021	18	5	1914	3697	10	45	17,44
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	16,83

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A nyugdíjasok foglalkoztatását érintő jogszabályok jelentős korlátozásokat tartalmaznak, különösen a közszférában, ahol a nyugdíj folyósítása szünetel, ha a nyugdíjas közalkalmazotti vagy hasonló jogviszonyban dolgozik. Ez nem ösztönzi az idősek közszférában történő foglalkoztatását. Azonban a versenyszférában az elmúlt években számos változás történt, amelyek kedvezőbbé tették a nyugdíj melletti munkavállalást. Például 2019. január 1-jétől a nyugdíjas munkavállalók keresetét csak a 15%-os személyi jövedelemadó (SZJA) terheli, mentesülnek a járulékok fizetése alól, a munkáltató pedig nem köteles szociális hozzájárulási adót (19,5%) és szakképzési hozzájárulást (1,5%) fizetni. Így a nyugdíjas alkalmazása olcsóbb lehet a munkáltató számára, mint egy aktív korú munkavállaló foglalkoztatása.

Ezen kívül 2017-ben bevezették a közérdekű nyugdíjas-szövetkezetek létrehozásának lehetőségét, amely célja, hogy a nyugdíjasoknak munkalehetőséget biztosítson a nyugellátásuk folyósítása mellett. A szövetkezeti tagként dolgozó nyugdíjasok bruttó béréből szintén csak a 15%-os SZJA-t

vonják le, és a munkáltatónak itt sem kell fizetnie semmilyen járulékot. Ezáltal a nyugdíjasok nemcsak anyagilag járnak jól, de lehetőségük van szellemileg aktívak maradni, társasági életet élni, és hozzájárulni a következő generációk szakmai és élettapasztalatainak átadásához.

A nyugdíj mellett dolgozó idősek aránya Magyarországon alacsony (3%), de Budapesten ez az arány több mint kétszerese az országos átlagnak (7%). Az idősek foglalkoztatása főként a pénzügyi és kereskedelmi szektorban jellemző a fővárosban. Azonban nem csak a 60 év felettiek, hanem az 50-60 év közötti, még aktív korú munkavállalók foglalkoztatása is problémás, mivel a munkaadók gyakran vonakodnak az életkor előrehaladtával alkalmazni őket.

A nyugdíjasok szívesen vállalnának munkát, hogy kiegészítsék jövedelmüket, de erre ritkán van lehetőségük, kivéve, ha speciális tudással vagy gyakorlattal rendelkeznek. A nyugdíjkorhatár emelése szintén befolyásolja az idősek foglalkoztatásának megítélését, de az időskorúak munkavállalásának egyéni, gazdasági és társadalmi előnyei miatt fontos, hogy az ilyen irányú törekvéseket támogassák.

A 6.2. számú táblázat a Budapest I. kerületében a foglalkoztatási szektorban tapasztalható hátrányos megkülönböztetés szempontjából vizsgálja az idősebb korosztályokat, különösen a nyilvántartott álláskeresők számát és arányát az életkor szerinti bontásban az évek során (2017-2022).

Az összes nyilvántartott álláskereső száma jelentősen ingadozott a vizsgált évek során, 2017-ben 155 főről 2020-ra 336 főre nőtt, majd 2022-re 192 főre csökkent. Az ilyen változások a munkaerőpiaci helyzet, gazdasági változások, és a COVID-19 világjárvány hatásait tükrözhetik.

61 éves és idősebb korosztályban az álláskeresők aránya a legmagasabb volt minden évben, ami egyértelműen mutatja, hogy az idősebb munkavállalók jelentős hátrányokkal szembesülnek a munkaerőpiacon. Az arány 2017-ben 26,45% volt, és bár 2020-ban csökkent (15,77%), azóta ismét emelkedett, 2021-ben 25,81%-ra és 2022-ben 21,88%-ra.

A táblázat egyértelműen rávilágít arra, hogy az idősebb munkavállalók (különösen a 61 éves és annál idősebb korosztály) jelentős hátrányokkal szembesülnek a munkaerőpiacon. Az ő álláskeresési arányuk a legmagasabb az összes korcsoport közül, ami a kor alapú diszkriminációra utalhat.

Az adatok arra utalnak, hogy a középkorú és idősebb korosztályok számára a munkaerőpiacon való elhelyezkedés egyre nehezebb, különösen a gazdasági kihívások idején, mint például a 2020-as év, amikor a COVID-19 világjárvány miatt az álláskeresők száma drasztikusan megnőtt.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében szükség van olyan munkaerőpiaci intézkedésekre és programokra, amelyek kifejezetten az idősebb munkavállalók foglalkoztatási esélyeit javítják. Ilyen intézkedések lehetnek például a célzott képzési programok, rugalmas munkavégzési lehetőségek biztosítása, illetve az idősebb munkavállalókra vonatkozó munkaerőpiaci támogatások és ösztönzők bevezetése.

Az idősebb korcsoportokban az álláskeresők magas aránya arra is rávilágít, hogy a munkaadóknak szemléletváltásra van szüksége az idősebb munkavállalók foglalkoztatásával kapcsolatban. Az életkor nem lehet diszkrimináció alapja, és fontos, hogy a munkáltatók felismerjék az idősebb munkavállalók tapasztalatainak és tudásának értékét.

Az adatok egyértelműen mutatják, hogy Budapest I. kerületében az idősebb korosztályok hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében szükség van arra, hogy célzott intézkedések szülessenek az idősebb munkavállalók foglalkoztatási esélyeinek javítására, valamint arra, hogy a munkaadók nagyobb figyelmet fordítsanak a kor alapú diszkrimináció csökkentésére.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Fő összesen	**155**	**129**	**149**	**336**	**217**	**192**
41-45 év (TS 042)	Fő	9	10	18	45	31	18
	%	5,81%	7,75%	12,08 %	13,39 %	14,29 %	9,38%
46-50 év (TS 043)	Fő	14	8	8	38	18	19
	%	9,03%	6,20%	5,37%	11,31 %	8,29%	9,90%
51-55 év (TS 044)	Fő	16	10	13	23	20	20
	%	10,32 %	7,75%	8,72%	6,85%	9,22%	10,42 %
56-60 év (TS 045)	Fő	24	14	15	31	20	18
	%	15,48 %	10,85 %	10,07 %	9,23%	9,22%	9,38%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	41	39	37	53	56	42
	%	26,45 %	30,23 %	24,83 %	15,77 %	25,81 %	21,88 %

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A foglalkoztatás területén időseket érintő hátrányos megkülönböztetésről nem állnak rendelkezésre adataink, azonban az idősebb munkavállalókat érintő hátrányos megkülönböztetés, komoly probléma a munkaerőpiacon. Ez a diszkrimináció többféle formában jelentkezhet, és hátrányos helyzetbe hozhatja az idősebb korosztályt a foglalkoztatás során.

Az idősebb munkavállalókkal szemben gyakran előítéletek élnek a munkaadók körében. Ezek közé tartoznak olyan sztereotípiák, mint hogy az idősek kevésbé rugalmasak, nehezebben tanulnak új dolgokat, lassabbak, vagy hogy nem tudnak lépést tartani a technológiai változásokkal. Ezek az előítéletek gyakran indokolatlanok, de mégis befolyásolhatják a munkáltatók döntéseit.

Az idősebb korosztály tagjai sokszor nehezebben találnak új munkát, különösen ha elveszítik meglévő állásukat. A munkaadók gyakran előnyben részesítik a fiatalabb jelentkezőket, különösen akkor, ha hasonló képességekkel rendelkeznek. Az idősebbek számára az állásinterjúkra való meghívások száma is alacsonyabb lehet.

Az idősebb munkavállalók gyakran szembesülnek azzal, hogy nem kapnak meg bizonyos bérfejlesztéseket vagy előléptetési lehetőségeket, mert a munkáltatók a fiatalabb kollégákba

fektetnének inkább. Az idősebbek bérezése gyakran stagnál, és előfordulhat, hogy alulértékelik a tapasztalatukat és szaktudásukat.

Az idősebb munkavállalók számára kevesebb képzési lehetőség áll rendelkezésre, mert a munkáltatók gyakran úgy gondolják, hogy a képzésekbe való befektetés nem térül meg számukra az idősek esetében. Ez a hozzáállás tovább erősíti a generációs szakadékot, mivel az idősebbek nehezebben tartanak lépést az új technológiákkal és módszerekkel.

Az idősebb munkavállalók számára kevésbé biztosítanak rugalmas munkavégzési lehetőségeket, mint például a részmunkaidős foglalkoztatás vagy a távmunkát. Pedig ezek az opciók lehetővé tennék számukra, hogy tovább dolgozhassanak anélkül, hogy teljes munkaidős kötelezettségekkel kellene szembenézniük.

Az idősebb munkavállalók hátrányos megkülönböztetése jelentős probléma, amely gátolja a teljes munkaerőpiaci részvételüket. A diszkrimináció ezen formája nemcsak az érintettek számára okoz nehézségeket, hanem a munkaerőpiacot is megfosztja értékes tapasztalatoktól és szakértelemtől. Ennek orvoslására szükség van a munkaadók szemléletváltására, valamint az idősödő munkavállalók támogatását célzó politikák és gyakorlatok bevezetésére.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az idősek egészségügyi alap- és számos szakellátáshoz, valamint szociális szolgáltatáshoz férnek hozzá kerületünkben, amely szolgáltatások akár tömegközlekedéssel jól megközelíthetők az idős korosztályszámára.

Az idősek esélyegyenlőségének vizsgálata Budapest I. kerületében a 65 évnél idősebb népesség és a nappali ellátásban, házi segítségnyújtásban, valamint szociális étkeztetésben részesülők száma alapján érdekes képet mutat az ellátórendszer és az idősek helyzetének alakulásáról.

A 65 év feletti lakosság száma az I. kerületben az elmúlt években viszonylag stabil volt, minimális növekedéssel vagy csökkenéssel. 2017-ben 6 494 fő volt, ez a szám 2022-re 6 588 főre nőtt. Ez a kis emelkedés azt jelzi, hogy az idős népesség aránya állandó maradt, vagy enyhén nőtt, ami összhangban lehet a kerület demográfiai trendjeivel.

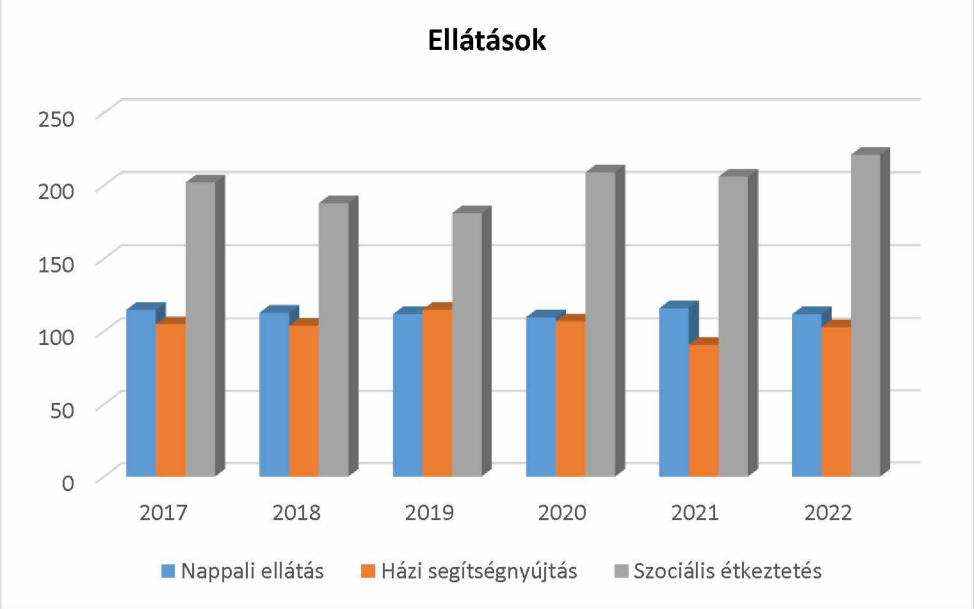
A nappali ellátásban részesülő időskorúak száma szintén stabilnak mondható, 2017-ben 115 fővel kezdve, majd 2022-re 112 főre csökkent. Ez az enyhe csökkenés azt sugallja, hogy bár az idősek száma nőtt, a nappali ellátást igénybe vevők száma alig változott.

A házi segítségnyújtásban részesülők száma is viszonylag stabil, kisebb ingadozásokkal. 2017-ben 105 fő, 2022-ben pedig 103 fő részesült házi segítségnyújtásban. Ez azt mutatja, hogy az idősek jelentős része igényli ezt a szolgáltatást.

A szociális étkeztetésben részesülők száma 2017 és 2022 között ingadozott, de összességében növekedést mutatott. 2017-ben 202 fő kapott ilyen ellátást, 2022-re ez a szám 221 főre nőtt. Ez a növekedés arra utalhat, hogy egyre több idős ember van, aki rászorul erre a szolgáltatásra, ami lehet az időskori jövedelmi helyzet romlásának, vagy a megnövekedett igényeknek a jele.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	**65 év feletti lakosság száma** (férfiak TS 026, nők TS 028)	**Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma** (TS 129)	**Házi segítségnyújtásban részesülők száma** (TS 130)	**Szociális étkeztetésben részesülők száma** (TS 131)
	Fő	**Fő**	**fő**	**fő**
2017	6 494	115	105	202
2018	6 587	113	104	188
2019	6 670	112	115	181
2020	6 707	110	107	209
2021	6 660	116	91	206
2022	6 588	112	103	221

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az Önkormányzat a kulturális és a közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést a Budavári Kulturális Nonprofit Kft. kulturális színterein, a Vizivárosi Klub, Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont, valamint a Szolgáltatási Központ keretein belül biztosítja.

b) idősek informatikai jártassága;

Az idősek informatikai jártassága és az elektronikus szolgáltatások igénybevételének nehézségei komoly kihívást jelentenek az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából. A digitális szakadék csökkentése érdekében elengedhetetlen a célzott képzés, a felhasználóbarát technológiák fejlesztése,

valamint a támogatási rendszerek és biztonsági intézkedések kidolgozása. Ezen intézkedések révén biztosítható, hogy az idősek is egyenlő eséllyel férhessenek hozzá a digitális világ előnyeihez.

Könyvtárak gyakran kínálnak digitális képzéseket és segítséget az idősebbek számára. Ezek a programok segíthetnek az alapvető számítógépes készségek elsajátításában és a digitális eszközök használatának javításában. A könyvtári személyzet képzése is fontos, hogy hatékonyan tudják támogatni az időseket.

d) a generációk közötti programok.

Budapest I. kerületében számos generációk közötti program és kezdeményezés támogatja az idősek esélyegyenlőségét és a különböző korosztályok közötti kapcsolatok erősítését. Ezek a programok célja, hogy elősegítsék az interakciót, megosszák a tudást és tapasztalatot, valamint javítsák az idősek társadalmi beilleszkedését.

Az I. kerületben rendszeresen szerveznek kulturális és közösségi eseményeket, mint például előadások, koncertek és kiállítások. Ezek az események gyakran vonzanak különböző korosztályokat, és lehetőséget nyújtanak a generációk közötti kapcsolatok erősítésére.

Programok, amelyek során idősek és fiatalok közösen tanulhatnak új készségeket, például digitális technológiákat vagy kézműves foglalkozásokat. Ezek a programok segítenek az idősek digitális írástudásának javításában és a fiatalok tanulási élményeinek gazdagításában.

Olyan műhelyfoglalkozások, ahol fiatalok és idősek közösen tanulhatnak új készségeket, például kézműves technikákat.

Budapest I. kerületében a generációk közötti programok és az idősek esélyegyenlőségének előmozdítása érdekében folyamatosan fontos a közösségi és kulturális programok, oktatási lehetőségek és támogatási kezdeményezések fejlesztése, amelyek elősegítik a különböző korosztályok közötti kölcsönös megértést és együttműködést.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a Budavári Önkormányzattal együttműködése keretében „Könyvet Házhoz" szolgáltatást működtet. A Megállapodás keretében a Budapest I. kerület közigazgatási területén az idős, beteg, mozgásában korlátozott személyek számára biztosítja a könyvtári könyvek, öregbetűs könyvek, folyóiratok, hangoskönyvek, CD-k, valamint igény esetén lejátszó eszközök házhoz szállítását a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ közreműködésével. Ezt a szolgáltatást a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár I/1. Márai Sándor Könyvtár munkatársai koordinálják.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Idős korból adódó egészségi állapotromlás.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Az idős korosztály speciális igényeinek megfelelő szűrővizsgálatokat szervezése, az egészségmegtartás feltételeit elősegítő, a korosztályi és az egyéni sajátosságokhoz igazodó sportolási lehetőségeket biztosítása (úszás, torna, tánc). Prevenciós szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése. Kedvezményes uszodalátogatás és torna feltételeinek biztosítása. Az önkormányzat a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zártkörűen Működő részvénytársasággal kötött szerződése alapján a kerületi 65 életévet betöltött nyugdíjas korú lakosság számára biztosít a szerdai napokon kedvezményes belépőt. A meleg nyári hónapokban átlagosan 53 fő vette igénybe a szolgáltatást a Lukács gyógyfürdőben.
Egyedül élők elmagányosodása, generációk közötti eltávolodás	Aktív időskor fenntartását segítő programok megvalósítása, generációs programok szervezése
Informatikai ismeretek hiánya időskorban	Képzések, gyakorlati foglalkozások szervezése.
Az idősek számára a távolságok miatt nehézséget jelent a bankautomaták elérése	A bankautomata-hálózat bővítése érdekében szükséges a pénzintézetekkel való kapcsolatfelvétel, a lehetséges együttműködési lehetőségek feltérképezése és a szolgáltatási lefedettség javítása.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékosság olyan tartós állapot vagy sajátosság, amely során egy személy érzékszervi, mozgásszervi, értelmi vagy kommunikációs képességei jelentősen elmaradnak az átlagos szinttől, és ez akadályozza vagy lehetetlenné teszi a társadalmi életben való aktív részvételt. A fogyatékosság lehet veleszületett, illetve baleset, betegség vagy öregedés következményeként is kialakulhat.

A 2022-es népszámlálás adatai szerint Magyarországon 577.006 fogyatékkal élő ember van. A fogyatékosság nem betegség, és nem zárja ki az egészséget; egy fogyatékos személy is lehet teljes lelki és szociális jólétben, és megfelelő kompenzációval testi jólétben is.

A fogyatékosság egy élettapasztalat, amit bárki átélhet, ha képességei korlátozzák tevékenységeit. Fejlesztési lehetőségeik és munkavégzési képességeik egyénfüggőek.

A fogyatékos gyermekek gyakran bentlakásos intézményekben, gyógypedagógiai iskolákban tanulnak, ahol speciális nevelésben részesülnek. Az integrált oktatás nem mindig lehetséges a hiányzó kapacitások miatt. A sérült fiatalok ritkábban folytatják tanulmányaikat, és ha egyetemet végeznek, nem mindig kapják meg a szükséges támogatást.

A fogyatékossággal élő személyek és családjaik gyakran elszigeteltek a társadalomban, ami különösen igaz értelmi fogyatékosság esetén. Ők alkotják a társadalom egyik legsebezhetőbb csoportját.

A fogyatékossággal élők esélyegyenlősége különösen fontos társadalmi cél, mivel ez a csoport rendkívül sérülékeny és kiszolgáltatott. Az ő esetükben a legnagyobb hangsúlyt az egyenlő bánásmód és a lehető legönállóbb életvitel biztosítása kapja. Az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében minden szükséges segítséget meg kell adni, hogy a fogyatékossággal élő személyek akadálymentes környezetben, teljes jogú társadalmi tagként élhessenek.

Számos jogszabály és nemzetközi egyezmény célja, hogy biztosítsák a fogyatékossággal élő személyek egyenlő méltóságú és teljes jogú társadalmi részvételét. Ezek az intézkedések elősegítik az akadálymentes környezet kialakítását, a jogok védelmét, és a fogyatékos személyek önálló életvitelének támogatását. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében folyamatosan szükséges a szabályozások és intézkedések fejlesztése és alkalmazása, hogy a fogyatékossággal élő emberek teljes mértékben integrálódhassanak a társadalomba.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Budapest I. kerületében a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma az utóbbi években mérsékelt csökkenést mutatott. Az utóbbi években a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma csökkent. 2017 és 2021 között az összesített szám 300 főről 233 főre csökkent, ami körülbelül 22%-os csökkenést jelent. A férfiak és nők közötti arányok viszonylag stabilak maradtak, bár mindkét nem esetében csökkenés figyelhető meg. A férfiak száma 147-ről 106-ra, míg a nők száma 153-ról 127-re csökkent.

A csökkenő számok azt jelzik, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának szintje csökkenhet. Ez felveti a kérdést, hogy a csökkenés mögött milyen tényezők állnak, és hogyan befolyásolja az ellátás minősége és elérhetősége az esélyegyenlőséget.

Bár a férfiak és nők közötti arányok viszonylag egyensúlyban voltak, a nők száma mindig valamivel magasabb volt. Ez lehet, hogy a nőket érintő specifikus kihívásokra utal, például az idősebb korosztályban nagyobb számban előforduló krónikus betegségekre.

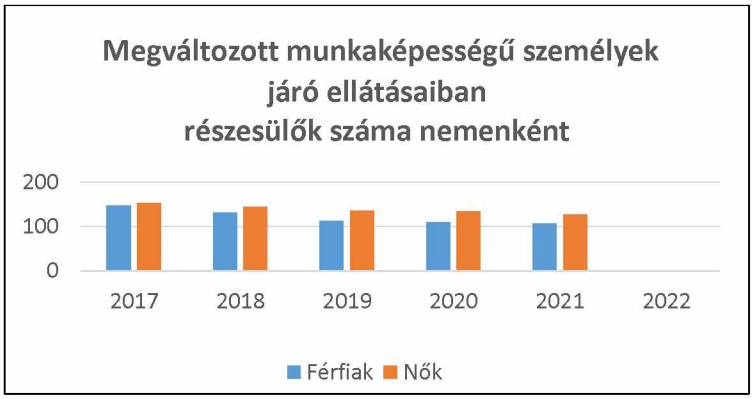
A csökkenő adatok arra utalhatnak, hogy szükség van a megváltozott munkaképességű személyek társadalmi integrációjára és támogatására irányuló további intézkedésekre. Ezen személyek megfelelő támogatása és integrálása érdekében fontos a szolgáltatások folyamatos fejlesztése és a környezet akadálymentesítése.

A fogyatékossággal élők számára biztosított ellátások és támogatások minősége és hozzáférhetősége alapvető fontosságú az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

Budapest I. kerületében a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma az elmúlt években csökkent. Ez a tendencia aggodalomra adhat okot, mivel a megfelelő ellátás és támogatás biztosítása kulcsfontosságú a fogyatékossággal élők esélyegyenlősége szempontjából. A jövőbeni intézkedéseknek figyelembe kell venniük az ellátás minőségét, a hozzáférhetőséget, és biztosítaniuk kell, hogy a támogatás minden rászoruló számára elérhető legyen.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak** (TS 061)	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők** (TS 062)	**Összesen**
2017	147	153	300
2018	132	145	277
2019	112	136	248
2020	110	135	245
2021	106	127	233
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Budapest I. kerületében 2017 és 2018 során a nappali ellátásban részesülő fogyatékossággal élők száma stabilan 29 fő volt. 2019-ben enyhe növekedés történt, 31 fővel. 2020-tól kezdődően az adat 0 főre csökkent, ami jelentős csökkenést jelent, és azt jelzi, hogy a nappali ellátásban részesülő fogyatékossággal élő személyek száma teljesen megszűnt.

A nappali ellátásban részesülő fogyatékossággal élő személyek száma hirtelen nullára csökkent. Ez kérdéseket vet fel az ellátási struktúrák változásáról, a szolgáltatások megszűnéséről, vagy az adatok jelentési problémáiról.

Ha a csökkenés nem adminisztratív hiba, hanem valódi szolgáltatásmegszűnést jelent, akkor a fogyatékossággal élők számára elérhető támogatások drámai módon csökkentek, ami jelentős hatással lehet az esélyegyenlőségükre.

A nappali ellátás fontos szerepet játszik a fogyatékossággal élő személyek napi életében, segítve őket a szociális integrációban és önállóság fenntartásában. Az ellátás megszűnése vagy hiánya akadályozhatja a társadalmi részvételt és a szükséges támogatásokhoz való hozzáférést.

Fontos megvizsgálni, hogy a nappali ellátás megszűnése milyen alternatív támogatási lehetőségeket biztosít, és hogy ezek mennyire megfelelnek a fogyatékossággal élő személyek szükségleteinek.

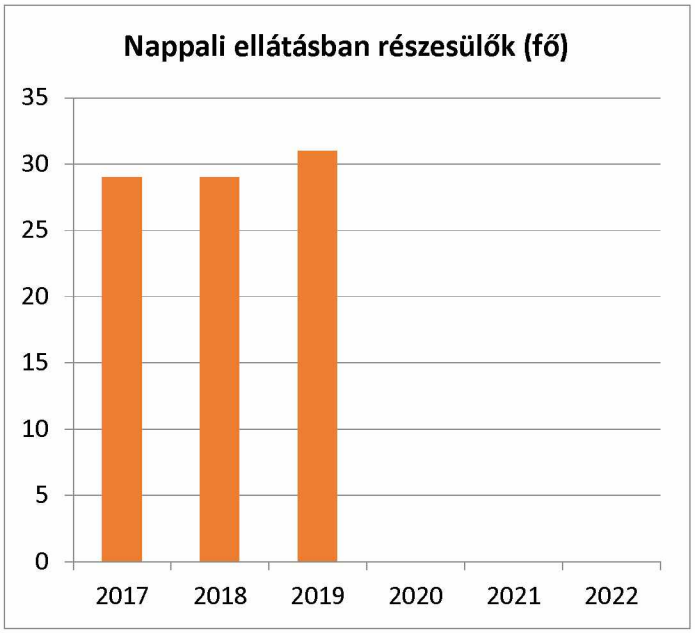
Ha a nappali ellátás megszűnése valódi változást jelent a szolgáltatásokban, akkor szükség lehet új intézkedésekre és programokra annak érdekében, hogy a fogyatékossággal élő személyek támogatása továbbra is biztosítva legyen.

A nappali ellátásban részesülő fogyatékossággal élő személyek száma Budapest I. kerületében 2020-tól kezdődően 0 főre csökkent, ami súlyos kérdéseket vet fel a szolgáltatások megszűnésével vagy jelentős változásaival kapcsolatban. Az ellátási hiányosságok és az alternatív támogatási lehetőségek vizsgálata kulcsfontosságú az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Az adatok pontosítása és a jövőbeni intézkedések kidolgozása elengedhetetlen a fogyatékossággal élő személyek megfelelő támogatásának fenntartása érdekében.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	29
2018	29
2019	31
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

a) fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága,. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatása több szinten és formában történhet, melyek célja a társadalmi integráció elősegítése és a hátrányos helyzetük csökkentése.

A fogyatékkal élők munkavállalása gyakran nehézségekbe ütközik, mivel a közlekedési eszközök használata és egyéb akadályok is hátráltatják őket. Az utóbbi években azonban javult a fogyatékkal

élő munkavállalók iránti kereslet, és a munkáltatók egyre inkább nyitottak a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazására. Ennek ellenére sokan még mindig szociális hátrányokkal küzdenek a magas munkanélküliség miatt, és a munkahelyek akadálymentesítése is elmarad, ami tovább növeli a kirekesztettséget. Az integrált munkavégzés elősegítheti a tolerancia növekedését.

Sokan segélyből vagy rokkantnyugdíjból kénytelenek élni, ami gyakran szegénységhez vezet, és sok esetben intézetbe kényszerülnek. A munkajövedelem csökkentheti a hátrányos helyzet negatív következményeit, és segítheti a társadalmi integrációt. Az Önkormányzat és intézményei részmunkaidős foglalkoztatással támogatják a fogyatékkal élők munkavállalási esélyeit, és jelenleg is foglalkoztatnak fogyatékkal élő munkavállalókat. Ezen intézkedések hozzájárulnak a megváltozott munkaképességű személyek munkaerőpiaci integrációjához, támogatva aktív társadalmi szerepvállalásukat.

A fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatása különféle lehetőségeket biztosít, mint a védett foglalkoztatás és a közfoglalkoztatás, valamint különböző állami támogatások és programok révén. Ezek a lehetőségek hozzájárulnak a fogyatékossággal élők társadalmi integrációjához és gazdasági függetlenségük növeléséhez.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Budapest I. kerületében a fogyatékkal élő személyek munkavállalását számos lehetőség és támogatás segíti.

Az állami támogatások és kedvezmények jelentős szerepet játszanak a fogyatékkal élők munkavállalásának elősegítésében. A munkáltatók pénzügyi támogatást kaphatnak a fogyatékkal élő munkavállalók alkalmazásához, amely magában foglalhatja a munkahelyi akadálymentesítés költségeit is. Ezen kívül rehabilitációs hozzájárulások és képzési programok is rendelkezésre állnak, amelyek célja a munkavállalási esélyek növelése és a szükséges készségek fejlesztése.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Bár konkrét esetet nem ismerünk, lehetséges, hogy a fogyatékossággal élők diszkriminációval szembesülnek a foglalkoztatásban. A munkahelyek akadálymentesítése az utóbbi években előrehaladott, de a munkáltatók infrastrukturális problémákkal szembesülhetnek. Fontos, hogy a fogyatékossággal élő munkavállalók és munkáltatók megfelelő tájékoztatást kapjanak. Diszkriminációs esetek esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása indokolt lehet.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Mozgáskorlátozott személy fogyatékossága jellegéből adódó, a lakáshasználattal összefüggő életvitel nehézségeinek csökkentése, a rendeltetésszerű használat biztosítása céljából akadálymentesítési támogatás igényelhető meglévő I. kerrületi lakáson, vagy lakóépületen elvégzett akadálymentesítési munkákhoz.

Az akadálymentesítési munkák különösen az alábbiakat foglalhatják magukban:

- a lakás helyiségein belül korlátok, kapaszkodók felszerelése,
- ajtók kiszélesítése, küszöbök megszüntetése, padlóburkolat csúszásmentesítése,

- járda kialakítása,
- elektromos szerelvények, aljzatok, kapcsolók áthelyezése,
- a fogyatékosságnak megfelelő fürdőszobai és konyhai berendezések elhelyezése, áthelyezése, átalakítása vagy kialakítása, csaptelepek, szerelvények, eszközök felszerelése, kialakítása,
- mosdó- és mellékhelyiségek kialakítása, átalakítása, kádak, zuhanytálcák elhelyezése, beszerelése, beépítése.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Az Önkormányzat a 7.1. d) pontban kifejtettek alapján nyújt támogatást.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

f) fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye, stb.);

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

2023. január 1-jétől az Önkormányzat együttműködési megállapodást kötött a Rehab Force Nonprofit Kft.-vel a Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ által nyújtott szolgáltatások igénybevevői számára fejlesztő foglalkoztatás biztosítása és a munkaerőpiacra való integráció elősegítése érdekében. A Rehab Force Nonprofit Kft. 2013 óta akkreditált szervezetként foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, és rendelkezik Budapest Főváros Kormányhivatala által kiadott tanúsítvánnyal, amely alapján egészségkárosodott munkavállalókat alkalmaz. A társaság 2014-ben nonprofit szervezetté alakult, és 2017 óta közhasznú jogállású.

A Rehab Force Nonprofit Kft. tevékenysége három fő üzletágra épül. Elsőként, általános épülettakarítást, parkgondozást és parkfenntartást végeznek, amely magában foglalja óvodák, iskolák, irodaépületek, kórházi szakrendelők, szociális és oktatási intézmények, valamint vendéglátóhelyek takarítását. Parkgondozási tevékenységük kiterjed Budapest XI. kerületére, többek között Őrmezőre, Gazdagrétre és a Bikás parkra.

Második üzletáguk a pék- és cukrásztermékek gyártása és értékesítése, amely a Bake My Day pékség három üzletében történik. A tevékenység a Fővárosi Önkormányzattól bérelt épületben zajlik a XI. kerület Kérő utca 3. szám alatt, ahol 2016 óta működik egy pék-cukrászüzem, amely termelőüzemként és kiskereskedelmi értékesítési helyszínként is funkcionál. A cég vállalta a fogyatékos személyek és hajléktalanok foglalkoztatását és képzését is, hogy növelje munkaerő-piaci esélyeiket. 2020-ban indították el második pékségüket a XII. kerület Böszörményi út 34. szám alatt, majd 2021-ben egy harmadik pékséget nyitottak az I. kerület Attila utca 99. szám alatt.

Harmadik üzletáguk a call-center és telefonos operátori szolgáltatások, amelyeket 2018 óta biztosító társaságok és egészségügyi szolgáltatók részére végeznek.

A Budavári Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ 2023. november 23-án indította el a „BUBORÉKOK" elnevezésű csoportot, amely a fogyatékossággal élő emberek hozzátartozóit célozza meg. A csoportot a Budavári Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai vezetik. A havi rendszerességgel, másfél órás időtartamban megtartott, nyitott, önsegítő csoport térítésmentesen látogatható, és bármikor lehetőség van a csatlakozásra. A csoport célja egy biztonságos, támogató közösség megteremtése, ahol a résztvevők meghallgatják egymást, és erősítik egymást a nehézségekkel való megküzdés során. A csoport különös figyelmet fordít arra, hogy a fogyatékossággal élő személyek hozzátartozói számára segítséget nyújtson a belső erőforrások mozgósításában. A csoportvezetők egy előre kidolgozott tematika alapján dolgoznak, amelyet rugalmasan alakítanak a résztvevők igényeihez, hangulatához, érzéseihez és tapasztalataihoz.

7.5 A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése
Fogyatékossággal élő személyek elfogadtatása	képzések, tanfolyamok szervezése
Program és tevékenység hiány a felnőtt fogyatékosok részére	Akadálymentes üdülési lehetőségek biztosítása.
Fejlesztési lehetőségek körének bővítése.	A tandíjas iskolákban tanuló fogyatékkal élők támogatása

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése

	Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése, bővítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Kerületünkben a civil szervezetek tevékenysége kiemelkedően aktív és a helyi közösség tagjai jelentős számban vesznek részt ezekben a programokban. Az önkormányzat különös figyelmet fordít azokra a civil szervezetekre, amelyek szoros együttműködést alakítottak ki a településsel, és rendszeresen igényelnek támogatást, illetve részt vesznek az önkormányzat által szervezett vagy támogatott programokban. Az ilyen szervezeteket az önkormányzat különösen fontos partnerként kezeli.

Az önkormányzat pályázati rendszeren keresztül biztosít anyagi támogatást a civil szervezetek számára, melyek tevékenységei és programjai összhangban állnak a szervezet alapszabályában megfogalmazott célokkal. Ez a támogatás lehetőséget biztosít a különböző rendezvények, közösségi programok és egyéb közhasznú tevékenységek megvalósítására, amelyek a kerület lakosságának jólétét és a közösségi összetartást erősítik.

A kerületben számos jelentős civil szervezet és egyház működik, amelyek aktívan hozzájárulnak a helyi közösség életéhez. Ezek közé tartoznak például:

Alsó-vízivárosi Árpád-házi Szent Erzsébet Plébánia
Farkas Edith Szeretetotthon
Budavári Nagyboldogasszony Főplébánia
Magyarországi Evangélikus Egyház
Budapest-Felsővízivárosi Szent Anna Plébánia
Budapest-Budai Református Egyházközség
Krisztinavárosi Szent Gellért Alapítvány
Budapest-Krisztinaváros Havas Boldogasszony Plébánia
Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezete
Mozgássérültek Budapesti Egyesülete
Budapesti Honismeretei Társaság
Budai Polgári Casino
Magyar Grafikus Művészek Szövetsége
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Közép-Magyarországi Régió
Lánchíd Kör

Tabáni Spartacus SKE
Szent Gellért Diákszövetség
AIBM Magyar Nemzeti Csoport
Magyar Kör Egyesület
Magyar Divatszövetség Egyesület
Budai Polgári Kör
Itthon Otthon Társaskör
Budavári Lakosok Szövetsége
Budai Fiatalok Lokálpatrióta Egyesülete
Tabahon Sport Egyesület
Bartók Táncegyüttes
PRO SYMPOSION Művészeti Egyesület

Az önkormányzat elismeri és tiszteletben tartja a civil szervezetek függetlenségét, és hosszú távon partneri viszonyt alakított ki velük. A civil szervezetek, egyházak és alapítványok autonómiájának tiszteletben tartása mellett az önkormányzat minden rendelkezésére álló eszközzel támogatja a társadalmi önszerveződésre épülő kezdeményezéseket. Az önkormányzat évek óta minden évben egy alkalommal pályázati úton biztosít támogatást azoknak a civil szervezeteknek, egyházaknak, alapítványoknak és sportegyesületeknek, amelyek tevékenységei a kerülethez kötődnek vagy a kerület lakosainak érdekeit szolgálják. Ezek a szervezetek jelentős mértékben hozzájárulnak a helyi közösség fejlődéséhez és a közösségi élet gazdagításához.

Az önkormányzat kiemelt célja, hogy fenntartsa és tovább erősítse a civil szervezetekkel, egyházakkal és alapítványokkal kialakított együttműködést. Ennek érdekében a költségvetésben külön forrást biztosít a civil szervezetek, egyházak és alapítványok támogatására, valamint a kerületi rendezvények megvalósítására. Az önkormányzat elkötelezett amellett, hogy a jövőben is támogassa a helyi közösségi kezdeményezéseket, amelyek elősegítik a kerület fejlődését és a lakosság életminőségének javítását.

b) *helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;*

Budapest I. kerületében a helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzatok, egyházi közösségek, civil szervezetek és gazdasági szereplők közötti partnerség aktívan alakítja a kerület közéletét. A helyi önkormányzat koordinálja a közszolgáltatásokat és támogatja a helyi fejlesztési projekteket, miközben reagál a közéleti és szociális problémákra, és együttműködik más szektorokkal. A nemzetiségi önkormányzatok elősegítik a nemzetiségi közösségek kulturális megőrzését és társadalmi integrációját, valamint részt vesznek az önkormányzat által indított programokban. Az egyházi közösségek vallási és közösségi szolgáltatásokat nyújtanak, továbbá szociális programokat és jótékonysági kezdeményezéseket támogatnak. A civil szektor fontos szerepet játszik a helyi közösségi programokban, szociális támogatási rendszerekben és esélyegyenlőségi kezdeményezésekben. A gazdasági szereplők, helyi vállalkozások és cégek hozzájárulnak a helyi gazdasági fejlődéshez. Ezek a partnerségek elősegítik a kerület integrált fejlődését, hozzájárulva a helyi közösség jólétéhez és összetartásához.

c) *önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;*

Budapest I. kerületében az önkormányzatok közötti és térségi társulásokkal való partnerség kiemelkedő szerepet játszik a társadalmi felzárkózást elősegítő közös programokban. A kerület szoros együttműködést folytat a szomszédos kerületekkel és térségi szervezetekkel, hogy átfogó, koordinált intézkedéseket alkalmazzon a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Budapest I. kerületében a nemzetiségi önkormányzatok jelentős szerepet vállalnak az esélyegyenlőség előmozdításában a helyi nemzetiségi közösségek számára. Tevékenységük középpontjában a kulturális identitás megőrzése, a nyelv és hagyományok ápolása, valamint a hátrányos helyzetű nemzetiségi csoportok támogatása áll. Ezek az önkormányzatok programokat, rendezvényeket és oktatási kezdeményezéseket szerveznek, amelyek célja a nemzetiségek társadalmi integrációjának elősegítése, valamint az egyenlő esélyek biztosítása a közösségeik számára.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Budapest I. kerületében a civil szervezetek fontos szerepet játszanak az esélyegyenlőség előmozdításában, különböző célcsoportokat, például időseket, fiatalokat, hátrányos helyzetűeket, valamint fogyatékossággal élőket támogatva. Ezek a szervezetek programok, képzések, tanácsadás és közösségi események révén segítik elő a társadalmi befogadást és az egyenlő esélyek biztosítását, hozzájárulva ezzel a helyi közösség szociális és kulturális fejlődéséhez. Az esélyegyenlőségi tevékenységek célja a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációjának elősegítése és életminőségük javítása.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Budapest I. kerületében a for-profit szereplők aktívan részt vesznek a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában, ezáltal hozzájárulva a közösség szociális kohéziójához és társadalmi integrációjához például munkahelyteremtés, támogatások biztosítása, vagy olyan kezdeményezések révén, amelyek elősegítik a hátrányos helyzetű csoportok integrációját a munkaerőpiacra. A for-profit szektor részvétele az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában jelentős pozitív hatással van a kerület társadalmi integrációjára. Az üzleti közösség aktív szerepvállalása elősegíti a társadalmi mobilitást, növeli a munkahelyi sokszínűséget, és támogatja a kerület lakosságának szélesebb körű hozzáférését a lehetőségekhez. Ezek az erőfeszítések hozzájárulnak egy befogadóbb, élhetőbb kerület kialakításához, ahol mindenki számára biztosítottak az egyenlő esélyek.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzésében az önkormányzat a problémák azonosítása és a megoldási javaslatok kidolgozása érdekében széleskörű partnerségi bevonást alkalmazott. A dokumentum elkészítése során számos érintett fél véleményét figyelembe vették. A program elkészítésének és elfogadásának nyilvánosságát a 2024-es Helyi Esélyegyenlőségi Fórum ülésén biztosítottuk, ahol szakemberek véleményezhették az elképzeléseket.

Az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot az Önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit honlapján – településekre kereshető formában – megjelenteti. A HEP-ek a következő linken érhetőek el: https://hep.tef.gov.hu/ a „HEP keresés” funkcióval, bejelentkezés nélkül is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Adósságcsapda, pénzgazdálkodási hiányosságok	Együttműködési lehetőségek biztosításának fenntartása, adósságkezelésben való közreműködés, életviteli tanácsadás saját környezetben, pénzügyi támogatás
	A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése, egészségtelen táplálkozás és szűrővizsgálatok elhanyagolása	Tájékoztató programok szervezése, illetve egészségügyi és szűrővizsgálatok népszerűsítése
	Munkanélküliség a hátrányos helyzetű és az alacsonyan iskolázott lakosság körében	Képzések, tanfolyamok szervezésében segítségnyújtás

	Természetbeni segélyre, élelmiszersegélyre szorulók	Jótékonysági és karitász tevékenységek támogatása, szervezése (nemcsak az ünnepek alkalmával, hanem folyamatosan, *Pl a Vöröskeresztet és a Máltai Szeretetszolgálatot is támogatja az önkormányzatunk, szorosan együttműködve a rászorulók ellátásában.)*
	Önkormányzati támogatásra szorulók	Önkormányzati rendeletek folyamatos felülvizsgálata A települési támogatásokról szóló 29/2025.(XI.21.) önk rendelet alapján új pénzbeli támogatásként került bevezetésre: d) sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók támogatása, e) gyermeket egyedül nevelők támogatása, f) beteg családtagot ápolók támogatása, természetben nyújtott támogatásként a) baba-mama köszöntőcsomag, b) iskolakezdési tanszercsomag, c) 18. életévüket betöltött személyek köszöntése, d) idősek jubileumi köszöntésse, e) új beköltözők köszöntése
	Mélyszegénységből való kiemelkedés	Tanulmányi ösztöndíj programok biztosítása - Bursa Hungarica ösztöndíjprogramban való részvétel 2001. óta (felsőoktatási intézményben tanulók, illetve az utolsó éves középiskolai tanulók), (Rendelet szerint) Jó tanulók ösztöndíja általános és középiskolások részére 4,5 átlag felett)
Gyermekek	A családok széteséséből, válásból másrészt a családon belüli kapcsolatok megromlásából fakadó érzelmi elhanyagolás, gondozás, törődés hiánya	Tanácsadás, csoportfoglalkozások tartása, a gyermekvédelmi jelzőrendszer érzékenyítésének fejlesztése a probléma mielőbbi érzékelésére. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység kialakítása. Kortárs csoportok létrehozásának támogatása, bővítése. Felügyelet biztosítása gyermekek részére.

	Gyermekek egészségi állapotának fokozatos romlása (elhízás, cukorbetegség, mozgásszervi panaszok), fertőző betegségek terjedésének veszélyei	Sport, nyári táborok szervezésének fejlesztése, egészségtudatos életmóddal kapcsolatban előadások szervezése, védőoltások támogatása, ingyenes biztosítása
	A Gyermekjóléti alapellátással, gyermekjóléti szolgáltatásokkal kapcsolatos ismerethiány	A gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény által nyújtott szolgáltatások népszerűsítése, egyéb fórumokon, közösségi médiában történő tájékoztatások megjelenítése. Ezzel kapcsolatos ismeretbővítési területek feltárása
	Óvoda, bölcsőde fejlesztése, férőhelyek bővítése	Eszközbeszerzésekhez, férőhelyek bővítéséhez, energetikai korszerűsítéshez, akadálymentesítéshez pályázati lehetőségek felkutatása, támogatások nyújtása Mini Bölcsődék átadása, amely által 24 férőhellyel bővült az intézmény
	Nincs elegendő gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus	Szolgálati lakás biztosítása, továbbképzések támogatása
Idősek	Idős korból adódó egészségi állapotromlás.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Az idős korosztály speciális igényeinek megfelelő szűrővizsgálatokat szervezése, az egészségmegtartás feltételeit elősegítő, a korosztályi és az egyéni sajátosságokhoz igazodó sportolási lehetőségeket biztosítása (úszás, torna, tánc, senior gerinctorna). Prevenciós szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése. Kedvezményes uszodalátogatás és torna feltételeinek biztosítása. Az önkormányzat a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Zártkörűen Működő részvénytársasággal kötött szerződése alapján a kerületi 65 életévet betöltött nyugdíjas korú lakosság számára biztosít a szerdai napokon kedvezményes belépőt. A meleg nyári hónapokban átlagosan 53 fő vette igénybe a szolgáltatást a Lukács gyógyfürdőben.
	Egyedül élők elmagányosodása, generációk közötti eltávolodás	Aktív időskor fenntartását segítő programok megvalósítása, generációs programok szervezése

	Informatikai ismeretek hiánya időskorban	Képzések, gyakorlati foglalkozások szervezése.
	Az idősek számára a távolságok miatt nehézséget jelent a bankautomaták elérése	A bankautomata-hálózat bővítése érdekében szükséges a pénzintézetekkel való kapcsolatfelvétel, a lehetséges együttműködési lehetőségek feltérképezése és a szolgáltatási lefedettség javítása.
Nők	A gyermekvállalás negatívan befolyásolja a nők munkaerőpiaci részvételét	Munkáltatók felé a részmunkaidős foglalkoztatás támogatásának elősegítése, népszerűsítése, iskolai szünetek idejére napközis táborok bővítése, a női munkavállalók arányának szinten tartása az Önkormányzat intézményrendszerén belül. Bölcsődei férőhelyek bővítése.
	Magas a szegénység kockázata.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Egy szülős klub, tematikus foglalkozások szervezése a gyereknevelés témában, gyermekfelügyelet megoldása
	Otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke számára elhelyezés hiánya.	Együttműködés kialakítása családok átmeneti otthonával az otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke számára
	Gyermekes anyák elszeparálódása a társadalom aktív részétől	Foglalkozások biztosítása az anyák részére gyermekfelügyelet biztosítása mellett.
Fogyatékkal élők	Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése
	Fogyatékossággal élő személyek elfogadtatása	képzések, tanfolyamok szervezése
	Program és tevékenység hiány a felnőtt fogyatékosok részére	Akadálymentes üdülési lehetőségek biztosítása.(Az önkormányzat Zamárdi üdülőjében van rá lehetőség májustól szeptemberig)
	Fejlesztési lehetőségek körének bővítése.	A tandíjas iskolákban tanuló fogyatékkal élők támogatása
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése A helyi esélyegyenlőségi program célcsoportjait segítő intézkedések kidolgozásáért illetve végrehajtásáért felelős önkormányzati intézmények munkatársainak lakhatási lehetőséget nyújtó szolgálati- illetve bérlakás

		biztosításának elősegítése, különösen valamely célcsoportba tartozó alkalmazottak számára. Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése, bővítése

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a közösség egyenrangú és megbecsült tagjai, esélyt kapnak a társadalmi és gazdasági fejlődésre.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának megállítása, valamint felzárkózásuk elősegítése a többségi társadalomhoz, hogy életkörülményeik javulását minél hatékonyabban támogathassuk.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges testi és lelki fejlődésének biztosítását, valamint azt, hogy minden gyermek számára egyenlő hozzáférést biztosítsunk a minőségi oktatáshoz és neveléshez, amely hosszú távú befektetés a közösség jövőjébe. Ezzel párhuzamosan elkötelezettek vagyunk a családbarát települési környezet kialakításában.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek jólétére, életminőségének javítására, egészségük és jólétük megőrzésére, egészségügyi és szociális helyzetük alakulására, különösen az időskori elmagányosodás megelőzésére, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkavállalás és családi kötelezettségek közötti egyensúlyának támogatását, a családbarát intézkedések előmozdítását, és a nők elleni erőszak visszaszorítását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők helyzetének mélyreható megismerésére, életminőségük javítására és társadalmi integrációjuk elősegítésére, miközben törekszünk a társadalmi érzékenyítés és elfogadás erősítésére a közösségben.

A Budavári Önkormányzat a települési támogatásokról szóló 29/2025. (XI. 21.) önkormányzati rendeletét folyamatosan felülvizsgálja, amellyel továbbra is támogatja az időseket, családokat, gyermekeket és fogyatékkal élőket. A felülvizsgálat elsődleges célja mindig az, hogy támogatási rendszerünk összhangban legyen a megváltozott társadalmi, gazdasági és jogszabályi környezettel, biztosítva azt, hogy a rászorulók valódi és hatékony segítséget kapjanak.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézke-dés sorszá-ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következteté-seiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentu-mokkal	A cél kapcsol ódása országo s szakma-politikai stratégi ákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézke-dés felelőse	Az intézkedés megvalósí-tásának határideje	Az intézked és eredmé-nyességé t mérő indiká-tor(ok)	Az intézkedés megvalósí-tásához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredménye-inek fenntarthat-ósága	Önkormányza tok közötti együttműködé sben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködé s bemutatása
	0. Településszintű probléma											
1	Akadálymentes ítés folytatása a kerület területén	Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	A fogyatékkal élők és az idősek számára az akadálymentes ített környezet megteremtése	A célkitűzés összhangban áll a kerület integrált településfejle sztési Stratégia	Nem releváns	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése. Infokommuniká ciós akadálymentesít és.	Önkormán yzat, Városfejle sztő és Vagyonke zelő Kft.	2029. szeptember	akadály mentesít ett épületek, közterül etek száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
	I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1	Elszegényedés negatív hatásainak mérséklése	Adósságcsapda, pénzgazdálkodási hiányosságok	A díjhátralékok csökkentése, megélhetési gondok csökkentése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz at Szociális Szolgáltatást	Nem releváns	Együttműködési lehetőségek biztosításának fenntartása, adósságkezelésb en való	A Budavári Szociális és Gyermekv édelmi	2029. szeptember	résztvev ők száma, adósságc sökkené s	humán-erőforrás	fenntartható	Nem releváns.

				ervezési Koncepciójával		közreműködés, életviteli tanácsadás saját környezetben, pénzügyi támogatás	Szolgáltatási Központ (a továbbiakban: Szolgáltatási Központ) és a kijelölt partnerszervezetek, intézmények					
2	Egészséges életmódra ösztönzés	A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése, egészségtelen táplálkozás és szűrővizsgálatok elhanyagolása	Egészséges életmód népszerűsítése, hátrányos helyzetű állampolgárok egészségügyi helyzetének javítása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat helyi szociális rendeletével	Nem releváns	Tájékoztató programok szervezése, illetve egészségügyi és szűrővizsgálatok népszerűsítése	Szolgáltatási Központ, háziorvosok, védőnők,	2029. szeptember	betegek száma, súlyos betegségek száma, sporttevékenységet folytatók számának növekedése	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
3	A munka világába való visszatérés elősegítése	Munkanélküliség a hátrányos helyzetű és az alacsonyan iskolázott lakosság körében	Álláskeresés segítése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójá	MNTFS 30	Képzések, tanfolyamok szervezésében segítségnyújtás	Szolgáltatási Központ és együttműködő partnerek	2029. szeptember	munkanélküliek száma, foglalkoztatottak száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

				val								
4	Élelmiszersegélyezés és természetbeni támogatások	Természetbeni segélyre, élelmiszersegélyre szorulók	A rászorulók támogatása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	Nem releváns	Jótékonysági és karitász tevékenységek támogatása, szervezése, rendszeres ruhagyűjtés és börze a Szolgáltatási Központban, Karácsonyi időszak előtt a kerületi cégek felajánlásokat szoktak tenni (élelmiszercsomag, használt ruha). Rendelet szerinti ünnepi támogatás évente kétszer időseknek és rászoruló családoknak is. Kedvezményes alma- és karácsonyfavásár szervezése.	Önkormányzat	2029. szeptember	támogatást igénylők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
5	Szociális támogatási rendszer hatékonyságának növelése	Önkormányzati támogatásra szorulók	Hatékony támogatási rendszer kialakítása és fenntartása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	Nem releváns	Önkormányzati rendeletek folyamatos felülvizsgálata, jövedelemhatárok emelése új pénzbeli támogatásként került bevezetésre a	Önkormányzat	2029. szeptember	támogatást igénylők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

						sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók támogatása, gyermeket egyedül nevelők támogatása, valamint beteg családtagot ápolók támogatása. Természetben nyújtott támogatásként bevezetésre került baba-mama köszöntőcsomag, iskolakezdési tanszercsomag, 18. életévüket betöltött személyek köszöntése, idősek jubileumi köszöntése, új beköltözők köszöntése. .						
6	Esélyteremtés és felzárkóztatás	Mélyszegénységből való kiemelkedés	Tanulmányi ösztöndíj rendszer kialakítása a rászorulók részére	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	Nem releváns	Tanulmányi ösztöndíj programok biztosítása Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíj a hátrányos helyzetűek	Önkormányzat	2029. szeptember	résztvevők száma,	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

						továbbtanulásának támogatására. Iskolakezdési támogatás, valamint jó tanulók szociális támogatása általános és középiskolások részére. Első osztályosoknak tanszercsomag.						
	II. A gyermekek esélyegyenlősége											
1	Pozitív szülői minta erősítése	A családok széteséséből, válásból másrészt a családon belüli kapcsolatok megromlásából fakadó érzelmi elhanyagolás, gondozás, törődés hiánya	A szülő gyermek kapcsolat erősítése és a pozitív minta követése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Tanácsadás, csoportfoglalkozások tartása, a gyermekvédelmi jelzőrendszer érzékenyítésének fejlesztése a probléma mielőbbi érzékelésére. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység kialakítása. Kortárs csoportok létrehozásának támogatása, bővítése. Felügyelet biztosítása gyermekek részére.	A Budavári Szociális és gyermekvédelmi Szolgáltatási Központ, valamint a jelzőrendszer tagjai	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás	fenntartható	Nem releváns.
2	Egészségvédelem	Gyermekek egészségi	A gyermekek egészséges	A célkitűzés összhangban	MNTFS 2030	Sport, nyári táborok	Budavári Önkormán	2029. szeptember	résztvevők	humán-erőforrás,	fenntartható	Nem releváns.

		állapotának fokozatos romlása (elhízás, cukorbetegség, mozgásszervi panaszok), fertőző betegségek terjedésének veszélyei	életre való nevelése	áll az Önkormányzat helyi szociális rendeletével	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	szervezésének fejlesztése, egészségtudatos életmóddal kapcsolatban előadások szervezése, védőoltások támogatása, ingyenes biztosítása. Fogszabályozás pályázati úton történő támogatása. Kerékpárvásárlás támogatása. A kerületi iskolákban a szupermenza bevezetése.	yzat, gyermekorvosok, védőnők, Szolgáltatási Központ, oktatási, nevelési intézmények,		száma, fertőző betegségek száma, oltásokat igénybevevők száma	pénzügyi forrás		
3	Gyermekjóléti alapellátási szolgáltatások népszerűsítése	A Gyermekjóléti alapellátással, gyermekjóléti szolgáltatásokkal kapcsolatos ismerethiány	Hátrányos helyzetből adódó probléma megoldás segítése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	A gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény által nyújtott szolgáltatások népszerűsítése, egyéb fórumokon, közösségi médiában történő tájékoztatások megjelenítése. Ezzel kapcsolatos ismeretbővítési területek feltárása	Szolgáltatási Központoktatási, nevelési intézmények, védőnők	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

4	Óvodai és bölcsődei kapacitások bővítése	Óvoda, bölcsőde fejlesztése, férőhelyek bővítése	Elegendő és megfelelő férőhely biztosítása a gyermekeknek	Gazdasági Program	MNTFS 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Eszközbeszerzésekhez, férőhelyek bővítéséhez, energetikai korszerűsítéshez, akadálymentesítéshez pályázati lehetőségek felkutatása, támogatások nyújtása A Dezső utca 8. szám alatti épületben 3 db 8 fős Mini Bölcsőde megnyitása.	Önkormányzat	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
5	Szakemberhiány csökkentése a gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai területeken	Nincs elegendő gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus	Szakemberhiány csökkentése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Szolgálati lakás biztosítása, továbbképzések támogatása A tankerületen keresztül utazó gyógypedagógusok és fejlesztő pedagógusok foglalkoztatása.	Önkormányzat	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns
	III. A nők esélyegyenlősége											
1	A nők munkaerőpiaci integrációjának elősegítése	A gyermekvállalás negatívan befolyásolja a nők munkaerőpiaci	A nők munkaerőpiacon való részvételének javítása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatást	MNTFS 2030	munkáltatók felé a részmunkaidős foglalkoztatás támogatásának elősegítése, népszerűsítése,	Önkormányzat	2029. szeptember	női munkavállalók száma, táborozók száma,	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

		részvételét		ervezési Koncepciójá val és a helyi szociális rendelettel		iskolai szünetek idejére napközis táborok bővítése, a női munkavállalók arányának szinten tartása az Önkormányzat intézményrendsz erén belül			napközi otthoni ellátást igénybe vevők száma			
2	A gyermekét egyedül nevelő nő helyzetének javítása	Magas a szegénység kockázata.	Kapaszkodók, szakmai segítségek nyújtása, munkahely keresés	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz at Szociális Szolgáltatást ervezési Koncepciójá val és a helyi szociális rendelettel	MNTFS 2030	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Egyszülős klub, tematikus foglalkozások szervezése a gyereknevelés témában, gyermekfelügyel et megoldása. Gyermeküket egyedül nevelők támogatásának bevezetése, együttműködés az Egyszülős Központtal.	Önkormán yzat, Szolgáltat ási Központ,	2029. szeptember	résztvev ők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
3	Együttműködés kialakítása a bántalmazott szülők és	Otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke	A bántalmazott szülők és gyermekeik	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz	MNTFS 2030	Együttműködés kialakítása családok átmeneti	Önkormán yzat, Szolgáltat	2029. szeptember	résztvev ők száma	humán-erőforrás,	fenntartható	Nem releváns.

	gyermekeik elhelyezésének megoldása	számára elhelyezés hiánya.	elhelyezésének megoldása	at Szociális Szolgáltatást ervezési Koncepciójá val és a helyi szociális rendelettel		otthonával az otthontalanná vált, bántalmazott szülő és gyermeke számára	ási Központ,			pénzügyi forrás		
4	Társadalmi reintegráció és közösségi támogatás a gyermekes anyák számára	Gyermekes anyák elszeparálódása a társadalom aktív részétől	Gyermekes anyák elszeparálódás ának csökkentése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz at Szociális Szolgáltatást ervezési Koncepciójá val és a helyi szociális rendelettel	MNTFS 2030	Foglalkozások biztosítása az anyák részére gyermekfelügyel et biztosítása mellett.	Önkormán yzat, Szolgáltat ási Központ,	2029. szeptember	résztvev ők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
	IV. Az idősek esélyegyenlősége											
1	Időskorúak egészségmegőr zése	Idős korból adódó egészségi állapotromlás.	időskori betegségek kialakulásának megelőzése, idősellátó rendszer egyes elemeinek fejlesztése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz at Szociális Szolgáltatást ervezési Koncepciójá val és a helyi szociális rendelettel	MNTFS 2030 Idősügy i Nemzet i Stratégi a (2010-2022), (2023-2024)	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Az idős korosztály speciális igényeinek megfelelő szűrővizsgálatok at szervezése, az egészségmegtart ás feltételeit elősegítő, a korosztályi és az	Önkormán yzat, Szolgáltat ási Központ, háziorvos ok	2029. szeptember	résztvev ők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

						egyéni sajátosságokhoz igazodó sportolási lehetőségeket biztosítása (úszás, torna, tánc). Prevenciós szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése. Kedvezményes uszodalátogatás és torna feltételeinek biztosítása.						
2	Egyedül élő idős emberebek számára célzott programok	Egyedül élők elmagányosodása, generációk közötti eltávolodás	közösségi életbe való bevonás, védőháló bővítése	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Aktív időskor fenntartását segítő programok megvalósítása, generációs programok szervezése. Életjáradék program az időskori lakhatási és megélhetési biztonságért.	Önkormányzat, Szolgáltatási Központ,	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
3	Informatikai jártasság elősegítése	Informatikai ismeretek hiánya időskorban	felhasználó szintű informatikai	A célkitűzés összhangban áll az	MNTFS 2030 Idősügy	Képzések, gyakorlati	Önkormányzat, Szolgáltat	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi	fenntartható	Nem releváns.

			jártasság kialakítása	Önkormányzat Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	i Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	foglalkozások szervezése.	ási Központ			forrás		
4	Közeli pénzügyi szolgáltatások biztosítása az idősek számára	Az idősek számára a távolságok miatt nehézséget jelent a bankautomaták elérése	Idősek számára könnyebb elérhetőség biztosítása pénzügyi szolgáltatásokhoz	Gazdasági Program	MNTFS 2030 Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A bankautomata-hálózat bővítése érdekében szükséges a pénzintézetekkel való kapcsolatfelvétel, a lehetséges együttműködési lehetőségek feltérképezése és a szolgáltatási lefedettség javítása.	Önkormányzat, Szolgáltatási Központ	2029. szeptember	résztvevők száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
	V. A fogyatékossággal élő személyek esélyegyenlősége											
1	Akadálymentesítés folytatása a kerület területén	Az akadálymentes környezet bővítése, az új és meglévő épületekben és a közterületek tekintetében	A fogyatékkal élők és az idősek számára az akadálymentesített környezet megteremtése	A célkitűzés összhangban áll a kerület integrált településfejlesztési Stratégia	MNTFS 2030 Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)	Épületekben az akadálymentes környezet kialakításának elősegítése	Önkormányzat, Városfejlesztő és Vagyonkezelő Kft.	2029. szeptember	akadálymentesített épületek, közterületek száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.

2	Fogyatékossággal élő személyek elfogadtatása	Fogyatékossággal élő személyek elfogadtatása	Érzékenyítő program támogatása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)	képzések, tanfolyamok szervezése	Önkormányzat, Szolgáltatási Központ, intézmények, civil szervezetek	2029. szeptember	a fogyatékkal élőknek segítő állampolgárok száma, a fogyatékkal élő gyermekek elfogadtatására vonatkozó érzékenyítő programok száma.	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
3	Felnőtt fogyatékosok számára elérhető programok bővítése	Program és tevékenység hiány a felnőtt fogyatékosok részére	Fogyatékkal élők számára programok és üdülési lehetőség biztosítása	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	MNTFS 2030 Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)	Akadálymentes üdülési lehetőségek biztosítása.	Önkormányzat,	2029. szeptember	a fogyatékkal élőknek segítő állampolgárok száma	humán-erőforrás, pénzügyi forrás	fenntartható	Nem releváns.
4	Fejlesztési lehetőségek kiterjesztése a	Fejlesztési lehetőségek körének bővítése.	Fogyatékossággal élők számára fejlesztési	A célkitűzés összhangban áll az Önkormányz	MNTFS 2030 Országos	A tandíjas iskolákban tanuló	Önkormányzat, Szolgáltatási	2029. szeptember	a fogyatékkal élőknek	humán-erőforrás,	fenntartható	Nem releváns.

	fogyatékosság terén		lehetőségének biztosítása	atának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójával	Fogyatékos ságügyi Program (2015-2025)	fogyatékkal élők támogatása.	Központ, intézmények, civil szervezetek		segítő állampolgárok száma	pénzügyi forrás		

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

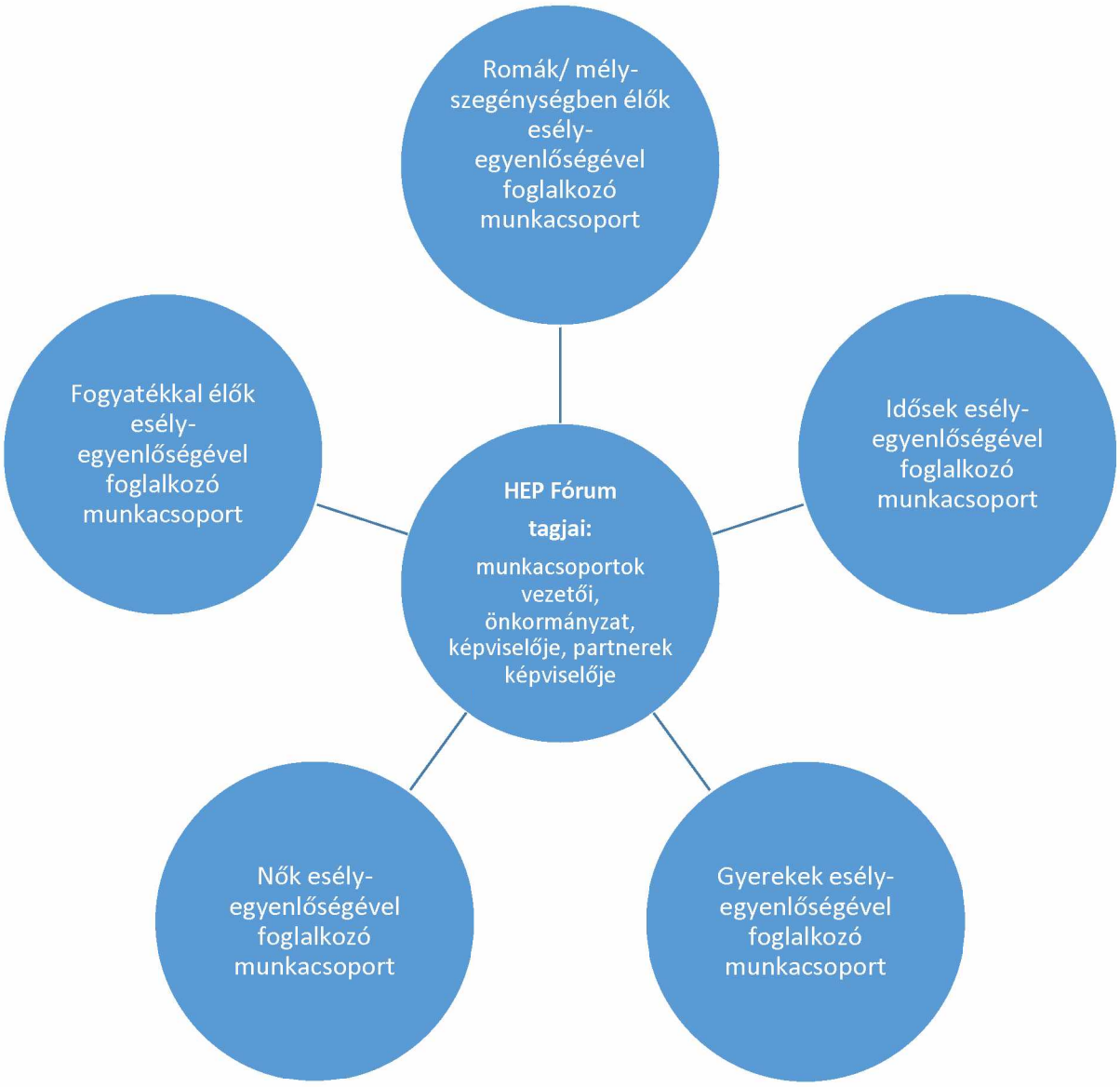
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.
HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:
- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Budapest I. Kerület Budavári Önkormányzat képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ……. (……...) határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Budapest, 2026. november „ „

Böröcz László
polgármester